

Evaluarea de impact a DMI 4.3. - POR 2007-2013 România

ANEXE

Raport de Evaluare

Cuprins

Anexa I - Bibliografie	3
Anexa II – Implementarea DMI 4.3.....	6
Anexa III – Analiza situației	11
Anexa IV – Analiza PEST	43
Anexa V - Metodologia pentru actualizarea analizei SWOT și identificarea nevoilor	53
Anexa VI - Clasificarea CAEN a domeniilor de activitate	55
Anexa VII - Principalele referințe ale evaluării și politicii	59
Anexa VIII - Anexa statistică a analizei PSM (Propensity Score Matching).....	65
Anexa IX - Comparația impactului Apelului 1 și Apelului 2	74
Anexa X - Date statistice legate de analiza Designului Discontinuității Regresiei	82
Anexa XI – Interviu cu Autoritatea de Management	91
Anexa XII – Interviu cu Agențiile de Dezvoltare Regională.....	101
Anexa XIII – Interviu cu agenții economici	139
Anexa XIV - Interviu și studii de caz cu beneficiarii	141
Anexa XV – Grupuri nominale.....	165
Anexa XVI – Estimarea PSM asupra proiectelor din cadrul primului apel de proiecte finalizate în 2010	167
Anexa XVII – Descrierea variabilelor	173
Anexa XVIII - Comentarii asupra Raportului de Evaluare.....	175
INDEX TABELE.....	189
INDEX FIGURI	192

Anexa I - Bibliografie

Referințe statistice și baze de date

Proiect ESPON TerrEvi

Baza de date regională Eurostat – Statistici pe regiuni și orașe

Eurostat (2013), „News release” - 175/2013 - 25 noiembrie 2013

Indicele Competitivității Regionale (2013)

Tabloul de Bord privind Inovarea Regională (2012, 2014)

Institutul Național de Statistică, România (2013), „România în cifre”

Institutul Național de Statistică, România - Baza de date TEMPO Online

Anexa A și documentele politicii

Comisia Europeană (2008), „Regions 2020 – An assessment of future challenges for EU Regions”

Comisia Europeană (2013), „Eighth progress report on economic, social and territorial cohesion, The regional and urban dimension of the crisis”

Comisia Europeană (2014 a), „European Economic Forecast – Winter 2014”

Comisia Europeană (2014 b), DG Regio, „Guidance document on monitoring and evaluation – European regional development fund and Cohesion fund – Concepts and recommendations”

Evaluarea POR 2007 – 2013 priorități și proiecte ale mediului de afaceri, Versiunea finală Martie 2011

Evaluarea capacității administrative a regiunilor în domeniul dezvoltării regionale, Versiunea finală Decembrie 2011

Guvernul României, „Contribuțiile IMMurilor la creșterea economică - prezent și perspective” - Programul Operațional *Dezvoltarea Capacității Administrative*

Guvernul României, „Noi tendințe în politica industrială și schimbări structurale solicitate” - Programul Operațional *Dezvoltarea Capacității Administrative*

Guvernul României, MDRAP (2009), Evaluare interimară a Programului Operațional Regional pentru perioada 1 ianuarie 2007 - 30 iunie 2009

Guvernul României, MDRAP (2011), Evaluarea POR 2007-2013 prioritățile și proiectele adresate mediului de afaceri

Guvernul României, MDRAP (2011), Evaluarea capacității administrative a regiunilor în domeniul dezvoltării regionale

Guvernul României, MDRAP (2011), Planul Anual de Evaluare POR 2007 – 2013 pentru anul 2012.

Guvernul României, MDRAP (2012), Planul multianual de Evaluare pentru POR 2007 – 2013

Guvernul României, MDRAP (2012), Planul Anual de Evaluare a POR 2007-2013 pentru perioada 2013 - 2015

Programul Operațional Regional 2007-2013, Versiunea consolidată 2011

Referințe econometrice, evaluări contrafactice și evaluări în România

Barca (2009), „O Agendă pentru o politică de coeziune reformată”

Becker S.O., Ichino A. (2002), Estimation of average treatment effects based on propensity scores
Bondonio D. (2007), Gli effetti occupazionali delle politiche di aiuto alle imprese: una valutazione comparativa tra diverse modalità di agevolazione

Bondonio, Greenbaum (2010), „Evaluarea contrafactuală a impactului politicilor de sprijin al întreprinderilor: o aplicare empirică a cofinanțării UE, programe naționale sau regionale (document în lucru)”

Bondonio, Martini (2012), Legea 488 Investiții acordate în Italia

Bondonio, Martini (2012), Asistența IMM-urilor în Piemonte, Italia

Brown, Earle, Lup (2004), „Ce face ca firmele mici să crească? Finanțe, capital uman, asistență tehnică și mediu de afaceri în România”

Caliendo M., Kopeinig S. (2005), “Some Practical Guidance for the Implementation of Propensity Score Matching”

Cornescu (2008), „Întreprinderile mici și mijlocii din România – Repere de progres și perspective de dezvoltare”

Criscuolo și alții (2012), „Ajutoarele RSA pentru investiții în UK”

Czamitzki și alții (2011), „Sprijinirea inovării 2008-2010”

Duma (2012), „Dezvoltări și constrângeri ale întreprinderilor mici și mijlocii din România” - MEB 2012 – a 10-a Conferință Internațională pentru Management, Întreprinderi și Benchmarking

Comisia Europeană (2012), „Regional Focus - A series of short papers on regional research and indicators”

Comisia Europeană (2012), „Do SMEs Create More and Better Jobs?”¹

Evaluarea ex post a rezultatelor și a impactului investițiilor finanțate de UE în domeniul educației și științei pe durata perioadei de programare 2004 – 2006 în Letonia

GEFRA, IAB (2010), „Investiții de sprijin Germania de Est”

Imbens G.W, Thomas Lemieux (2007), Regression discontinuity designs: A guide to practice
Regiunea Lombardia, Evaluarea ex post a sprijinirii întreprinderilor (parte a DOCUP_Obiectiv 2, 2000-2006 Raportul Final de Evaluare, Regiunea Lombardia, Italia)

Regiunea Lombardia, Evaluarea ex post a măsurilor inițiative în Turism 1.3, 1.6 și 2.2 (parte a DOCUP_Obiectiv 2, 2000-2006 Raportul Final de Evaluare, Regiunea Lombardia, Italia)

Morton M. H. (2009), „Aplicabilitatea evaluării de impact a politicii de coeziune”. Este un document în lucru al Raportului Barca (2009).

Evaluarea continuă a Programului Operațional pentru Întreprinderi și Inovare în Republica Cehă (2012)

Evaluarea continuă a intervențiilor de inovare și cercetare a întreprinderilor în regiunea Marche (2011)

Evaluarea continuă a agențiilor imobiliare și dezvoltarea în Republica Cehă

Echipa R (2014). R: Un limbaj și mediu pentru calcul statistic. Fundația R pentru Calcule Statistice, Viena, Austria. URL: <http://www.R-project.org/>.

Trzcinski (2011), Granturi pentru IMM-uri în Polonia

Wooldrige (2003), Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data

¹ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2012/do-smes-create-more-and-better-jobs_en.pdf

Anexa II – Implementarea DMI 4.3

Prezenta anexa ilustrează progresul implementării DMI, având la bază următoarelor surse:

- fișierul „Tabel proiecte 8 regiuni” furnizat de Ministerul Dezvoltării Regionale;
- foi de calcul excel ale rapoartelor regionale de progres de la Ministerul Dezvoltării Regionale (OI);
- documentele din Anexa A (în special rapoarte privind implementarea și evaluarea, 2011).

Prezenta anexă actualizează documentul „*Evaluarea POR 2007-2013 – priorități și proiecte ale mediului de afaceri*”, care conține o prezentare generală a DMI 4.3 și informații detaliate privind implementarea până în martie 2011. Numărul de proiecte depuse a fost de 3.969, la care s-au adăugat 703 cereri suplimentare pentru Apelul de proiecte nr. 2, ajungându-se la un total de **4.672** proiecte. Tabelul următor prezintă informații din Raportul de evaluare aferent Apelului de proiecte nr. 1, corelând informațiile referitoare la admitere cu cele privind aplicarea.

Tabel nr. 1 **Apelul de proiecte nr. 1 din Raportul de evaluare (2011)**

Regiune	Informații cu privire la depunere		Informații cu privire la implementare		
	Proiecte depuse	Proiecte respinse/ retrase	Implementate	Proiecte în curs de implementare și/sau finalizate	Anulate
NE	142	81	61	34	29
SE	80	40	40	22	18
SM	54	33	21	10	11
SV	61	31	30	19	11
V	79	40	39	25	14
NV	130	60	70	47	23
C	169	93	76	54	22

	Informații cu privire la depunere		Informații cu privire la implementare		
Regiune	Proiecte depuse	Proiecte respinse/ retrase	Implementate	Proiecte în curs de implementare și/sau finalizate	Anulate
BI	62	30	32	21	11
Total	777	408	369	232	139

Următorul tabel raportează statistici colectate din cele două baze de date disponibile:

- Tabel proiecte 8 regiuni (presupunând că acestea sunt informații cu privire la implementare);
- Rapoarte de activitate de la OI-uri (presupunând că aceste informații se referă la depunerea proiectelor).

Tabel nr. 2 Apel de proiecte nr. 1 - Analiza efectuată de echipa de evaluare (2014)

Sursa	Raport OI	Raport OI	Tabel proiecte	Tabel proiecte	Tabel proiecte
Regiune	Depus	Respins	Implementat	Finalizat	Anulat
NE	142	81	61	32	29
SE	80	40	40	25	15
SM	54	33	21	10	11
SV	61	31	30	20	10
V	78	39	39	25	14
NV	130	60	70	47	23
C	169	93	76	52	24
BI	62	30	32	20	12
Total	776	407	369	231	138

Comparând tabelele, se constată o mică variabilitate atât în ceea ce privește numărul total (există un proiect „retras”), cât și totalul pe regiuni pentru Apelul de proiecte nr. 1, dovedind o bună calitate a datelor disponibile. În cazul regiunii de dezvoltare Vest, este important de precizat că există o firmă suplimentară în setul de proiecte depuse și o alta în lista de proiecte respinse. Totuși, acestea corespund proiectelor „retrase”, neincluse în tabelul de mai sus.

Mai mult decât atât, pentru a oferi detalii suplimentare cu privire la probabilitatea unei microîntreprinderi de a-și retrage proiectul după ce a fost selectată ca beneficiar, în următorul tabel se evidențiază că unul dintre principalele aspecte aferente întârzierilor în procesul de selecție îl reprezintă perioada cuprinsă între vizita la fața locului și semnarea contractului

Tabel nr. 3 Apel de proiecte nr. 1 – Durata etapelor procesului de selecție a proiectelor

		Perioada cuprinsă între momentul finalizării vizitei la fața locului și semnarea contractului, în zile	Durata întregului proces de selecție (de la depunerea proiectului la semnarea contractului), în zile	Procent
BI	Anulat	138,5	318,3	43,5%
	Finalizat	144,1	329,0	43,8%
NE	Anulat	161,8	343,0	47,2%
	Finalizat	140,6	319,0	44,1%
SE	Anulat	218,9	401,9	54,5%
	Finalizat	203,6	382,4	53,2%
SM	Anulat	146,9	319,4	46,0%
	Finalizat	143,7	316,5	45,4%
SV	Anulat	168,9	342,3	44,8%
	Finalizat	167,9	338,8	44,2%
V	Anulat	128,5	302	43,6%
	Finalizat	104,9	280,6	43,0%

Atenție acordată identificării "dublurilor"

Echipa de evaluare a identificat câteva dubluri în baza de date care au fost eliminate din estimările PSM:

- 8 beneficiari ai Apelului nr. 1 care au semnat contracte în 2009, și, totodată, beneficiari ai Apelului nr. 2;
- 11 beneficiari ai Apelului nr. 1 cu proiecte finalizate în 2009, dintre care 7 microîntreprinderi sunt beneficiari ai Apelului nr. 1, cu proiecte finalizate în 2009 și beneficiari ai Apelului nr. 2, cu proiecte finalizate în 2012;
- 4 microîntreprinderi beneficiare ale Apelului nr. 1 cu proiecte finalizate în 2009 și beneficiare ale Apelului nr. 2, cu proiecte finalizate în 2013.

Analize suplimentare asupra aplicanților retrași din cadrul Apelului nr. 1 și apoi solicitanți în cadrul Apelului nr.2

9 microîntreprinderi care au decis să anuleze contractele în cadrul Apelului nr. 1 și apoi să depună proiect în cadrul Apelului nr. 2:

- unul din cei 9 beneficiari a decis să își retragă proiectul și în cadrul Apelului nr.2;
- în unele cazuri (5 din 9), în cadrul celui de-al doilea apel, valoarea grantului are o valoare financiară mai mare;
- în multe cazuri (7 din 9) valoarea proiectelor din cadrul Apelului nr. 2 (calculate ca sumă cheltuielilor eligibile și a cheltuielilor neeligibile) este mai mică decât în cadrul Apelului nr.1, diferit față de situația generală;
- în toate cele 9 cazuri, grantul acordat acoperă o cotă mai mare din valoarea totală a proiectului în cazul Apelului nr.2 decât în cazul Apelului nr.1. Acest lucru ar putea fi văzut, cel puțin parțial, ca un comportament oportunist al beneficiarilor care s-au retras din Apelul nr. 1 pentru a beneficia de noile condiții prevăzute în cadrul Apelului nr. 2.

Există câteva microîntreprinderi care sunt incluse atât în lista proiectelor respinse în cadrul Apelului de proiecte nr. 1, cât și ca beneficiari în cadrul Apelului de proiecte nr. 2.

- Un singur caz în care o microîntreprindere (SC Adrian Brooks SRL) este beneficiar al Apelului de proiecte nr. 2, însă contractul de finanțare a fost reziliat, în concluzie neavând un proiect finalizat în cadrul Apelului de proiecte nr. 2.

- Toate celelalte cazuri nu au fost incluse în grupul de control (o parte a proiectelor respinse în cadrul Apelului de proiecte nr. 1) utilizat în cadrul estimărilor contrafactuale incluse în Capitolul 4 al Raportului de Evaluare.

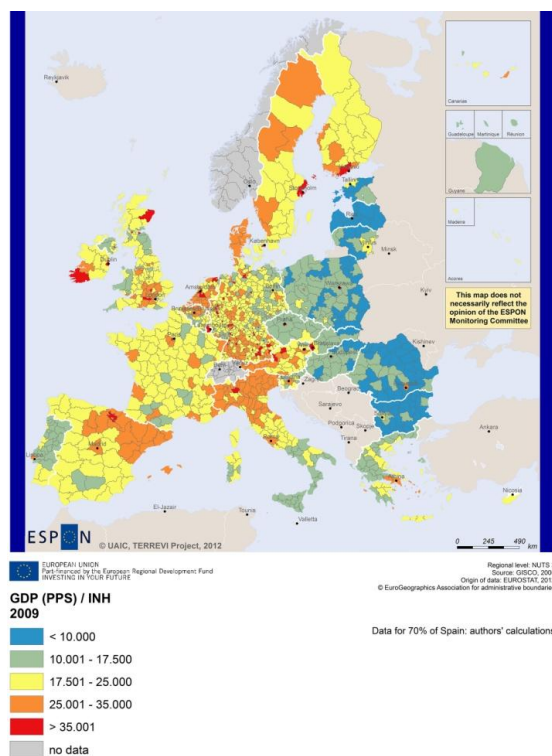
Anexa III – Analiza situației

Prezenta anexă ilustrează principalele informații de fond colectate pentru a sprijini analiza situației în cadrul Activității 2.1 „Recenzia literaturii de specialitate”.

România în context european și internațional

Procesul de dezvoltare din România a fost caracterizat în ultima perioadă de programare atât de aderarea la Uniunea Europeană la începutul anului 2007, cât și de impactul pe scară largă al crizei economice și financiare. Poziția relativă a României în comparație cu restul Europei poate fi sugerată de PIB-ul pe cap de locuitor în SPC (Standardul Puterii de Cumpărare). Harta² ESPON de mai jos prezintă PIB-ul pe cap de locuitor în SPC, în 2009, la nivelul NUTS 3.

Figura nr. 1 PIB pe cap de locuitor în SPC, 2009

Sursa: Proiectul ESPON TerrEvi

² http://espon-terrevi.t33.it/indicator_maps/gdp-pps-per-capita-2009/?indic=romania_reg&prov=RO32

Harta arată că în 2009:

- La nivel european, distribuția teritorială a PIB-ului urmează principiul de autocorelare spațială, câteva abateri de la regulă fiind generate fie de prezența centrelor urbane competitive, fie de efectul de frontieră. Cea mai semnificativă diferență în PIB-ul pe cap de locuitor apare între fostele state ale UE15 și statele membre, care au devenit parte a UE în 2004 și 2007;
- La nivel național, nivelul ridicat al PIB-ului pe cap de locuitor din zona București-Ilfov se remarcă în comparație cu restul țării, în special cu partea de nord-est și de sud a țării.

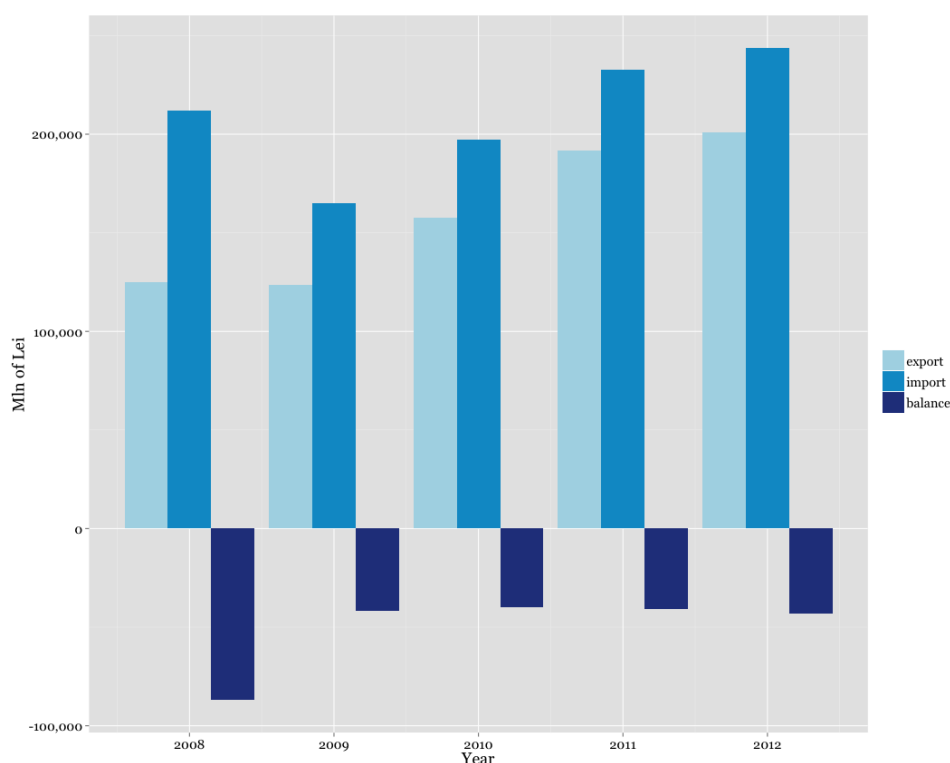
În ceea ce privește volumul schimburilor comerciale internaționale, după declinul din 2008, corelat în special cu perioada de criză internațională, exportul a continuat să crească în perioada 2010-2012. În ciuda îmbunătățirii balanței comerciale în ultimii ani datorită unei creșteri nete a exporturilor, balanța comerțului cu bunuri rămâne negativă.

Tabel nr. 4 **Balanța comerțului internațional, milioane Lei**

	2008	2009	2010	2011	2012
Exporturi	124.782	123.344	157.436	191.914	200.731
Importuri	211.788	165.171	197.458	232.853	243.695
Balanța	-87.005	-41.827	-40.022	-40.939	-42.964

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, *România în cifre*

Figura nr. 2 Exporturile, importurile și balanța comerțului internațional în tranzacțiile de bunuri

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, *România în cifre*

Germania și Italia sunt principalii parteneri internaționali ai României, atât în ceea ce privește exportul, cât și importul, așa cum este descris în tabelul de mai jos. Un număr mic de țări reprezintă aproape 50% atât din export, cât și import.

Tabel nr. 5 Principalele piețe ale comerțului internațional (%), 2012

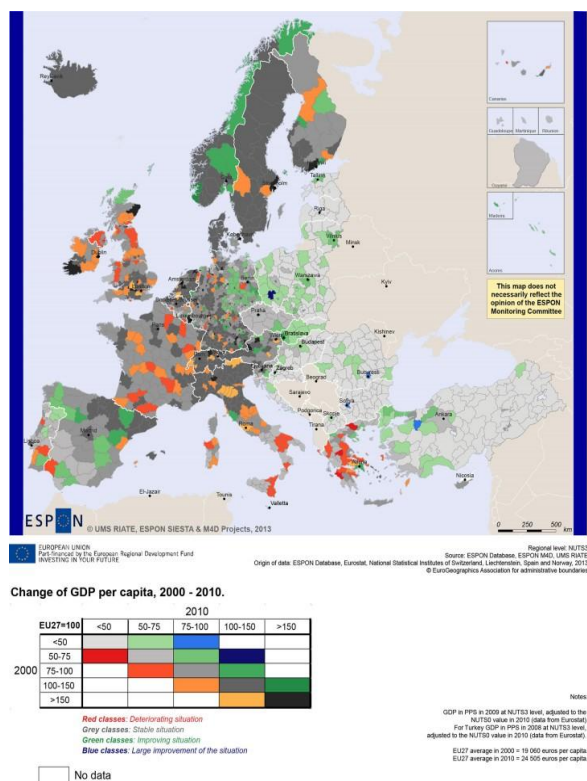
Export		Import	
Germania	18,6%	Germania	17,4%
Italia	12,1%	Italia	10,9%
Franța	7%	Ungaria	9%
Turcia	5,5%	Franța	5,7%
Ungaria	5,4%	Federația Rusă	4,4%
Altele	51,4%	Altele	52,6%

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, *România în cifre*

Trenduri de dezvoltare recente

Harta³ de mai jos ilustrează evoluția în perioada 2000-2010 a PIB-ului pe cap de locuitor în SPC la nivelul NUTS-3.

Figura nr. 3 Evoluția PIB-ului pe cap de locuitor în 2000-2010

Sursa: Proiectul ESPON TerrEvi

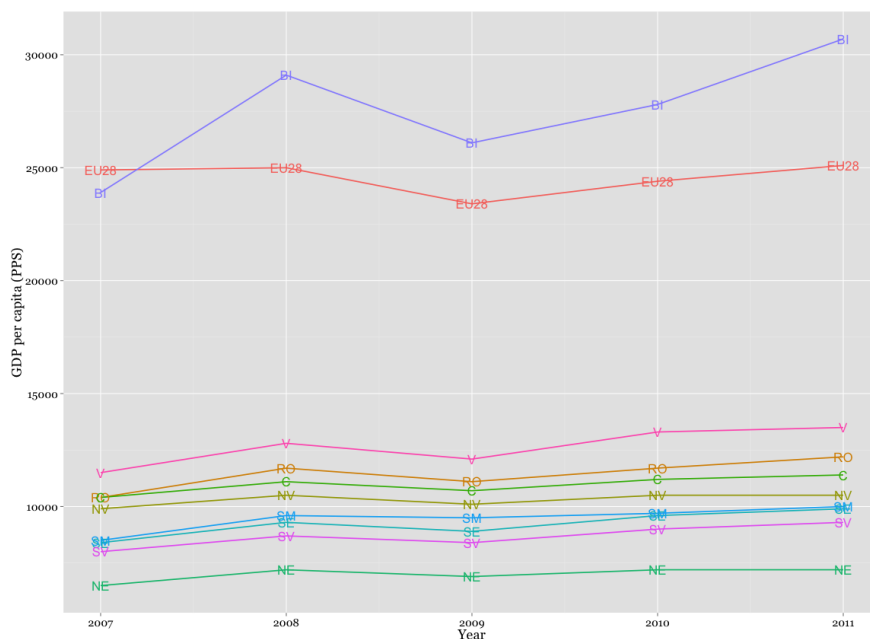
Nivelul PIB pe cap de locuitor în 2000 și 2010 este clasificat în diferite categorii, față de media UE-27, care este standardizată la 100 (19.060 de euro pe cap de locuitor în 2000 și 24.505 de euro pe cap de locuitor în 2010). Patru categorii sunt luate în considerare: categoria roșie implică o situație de deteriorare, categoria gri corespunde unei situații stabile, categoria verde indică o îmbunătățire a situației, în timp ce categoria albastră indică o îmbunătățire semnificativă.

Harta arată o schimbare în PIB-ul pe cap de locuitor în perioada 2000-2010 prezentată:

³ http://espon-terrevi.t33.it/indicator_maps/change-gdp-per-capita-2000-2010/?indic=romania_reg&prov=RO32

- La nivel european, relevanța modelelor naționale (Marea Britanie, Italia, Irlanda, Grecia și Franța sunt în perioadă de criză) și creșterea dezechilibrelor teritoriale în rândul țărilor (în special Spania, Portugalia și Germania), cu o poziție stabilă, în urmă, a României;
- La nivel național, România raportează o situație stabilă în majoritatea județelor, cu excepția unor mici îmbunătățiri în unele județe centrale și o creștere puternică în zona capitalei, ceea ce implică o creștere a dezechilibrelor teritoriale din țară. În perioada 2007-2011, cifrele Eurostat (a se vedea figura de mai jos) confirmă informațiile prezentate prin hartă și nivelul relativ ridicat al disparităților regionale în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor în perioada analizată, cu regiunea București-Ilfov atât deasupra mediei naționale, cât și deasupra celei a UE28. Distanța mare în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor ar putea fi considerată ca o aproximare corectă a diferitelor căi de dezvoltare dintre București-Ilfov și celelalte regiuni din România, subliniind dificultăți în procesul regional de convergență din cadrul țării.

Figura nr. 4 PIB pe cap de locuitor (SPC): UE 28, România și regiunile acesteia

Sursa: Prelucrări de date din Eurostat

Dezechilibrul intern în ceea ce privește veniturile poate fi ușor de observat în tabelul 3, unde România are un indice de dispersie⁴ în creștere al PIB-ului regional la nivelul regiunilor

⁴ Pentru o anumită țară, dispersia PIB-ului regional este definită ca suma diferențelor absolute dintre PIB-ul regional și național pe cap de locuitor, ponderată cu cota regională a populației și se exprimă în procente din PIB-ul național pe cap de locuitor. Valoarea de dispersie a PIB-ului pe cap de locuitor este zero, în cazul în care valorile PIB-ului regional sunt identice în toate regiunile țării sau zonei economice (cum ar fi UE-28), și vor arăta, ceteris paribus, o creștere, dacă diferențele dintre valorile PIB-ului regional pe cap de locuitor aferente regiunilor sunt în creștere.

NUTS 3. Acesta are niveluri de dispersie a PIB-ului regional comparabile cu alte foste economii în tranziție precum Bulgaria, Estonia și Ungaria.

Tabel nr. 6 Dispersia PIB-ului regional la nivelul Nuts-3

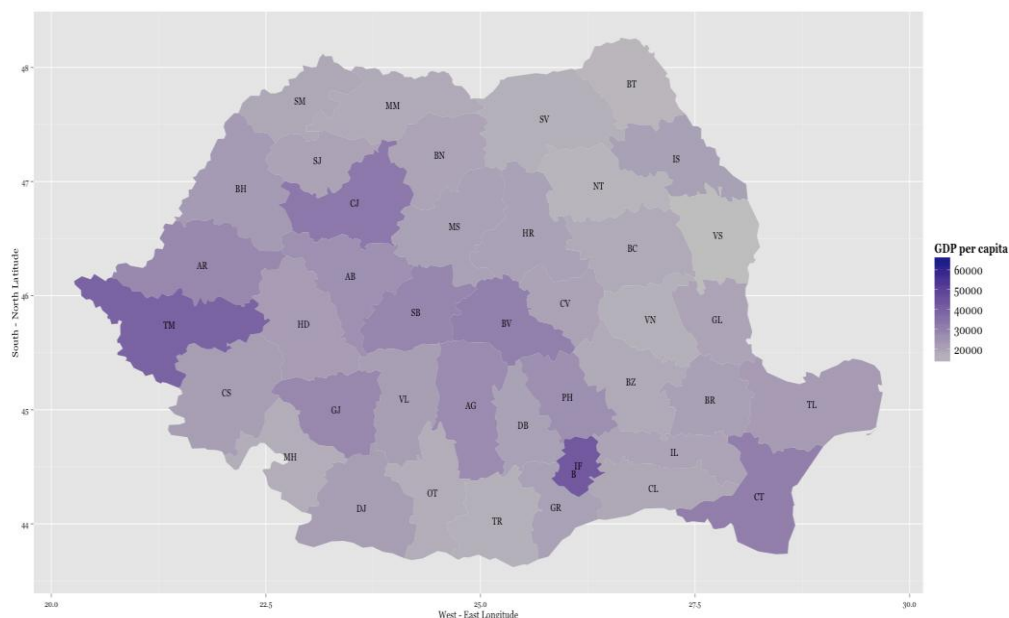
Țara/Anul	2007	2008	2009	2010	2011
Belgia	27,7	27,0	26,5	26,8	26,2
Bulgaria	42,7	44,4	46,7	47,6	45,5
Republica Cehă	26,5	27,3	26,8	27,2	26,2
Danemarca	18,5	18,5	18,4	21,3	21,1
Germania	30,0	29,0	28,3	28,3	28,4
Estonia	41,9	41,0	43,8	40,9	42,1
Irlanda	28,0	29,3	32,6	35,5	35,1
Grecia	24,0	24,5	25,6	26,2	27,0
Spania	18,2	18,2	19,0	19,0	19,5
Franța	23,9	25,8	25,7	26,8	26,9
Croația	32,8	32,8	32,8	36,3	35,0
Italia	24,3	24,9	24,5	24,9	25,2
Letonia	46,5	46,5	42,7	43,0	36,9
Lituania	28,1	26,0	27,1	26,2	24,8
Ungaria	40,7	42,0	43,7	43,0	44,0
Malta	4,4	4,6	4,2	4,4	4,3
Olanda	17,6	18,0	17,6	18,5	18,3
Austria	22,9	22,7	23,0	22,5	21,4
Polonia	34,4	33,5	34,5	35,1	34,9
Portugalia	29,0	29,2	28,4	28,1	27,9
România	36,1	38,2	37,4	37,8	40,0
Slovenia	22,3	21,7	22,8	22,4	21,6
Slovacia	34,9	32,6	35,2	35,0	35,2

Țara/Anul	2007	2008	2009	2010	2011
Finlanda	18,8	18,8	20,9	21,1	18,7
Suedia	15,5	15,9	18,3	16,5	17,3
Marea Britanie	30,5	32,1	32,1	31,8	32,5
Norvegia	...	33,2	28,5	30,2	32,1
Macedonia	38,3	33,7	34,8	31,0	29,3

Sursa: Prelucrări de date din Eurostat

O analiză mai detaliată a structurii de dezvoltare a județelor din România prin intermediul PIB-ului pe cap de locuitor în 2011 (lei) permite confirmarea unora dintre motoarele de creștere menționate anterior: procesul de dezvoltare implică zona diagonală dintre Timișoara și Constanța, prin București-Ilfov. Accesul la piețele occidentale, accesibilitatea mai bună prin porturile maritime și statutul capitalei au impulsionat procesul de dezvoltare a acestor zone. Dimpotrivă, județele sudice și nord-estice par împiedicate de bariere naturale și se observă o apropiere de piețele subdezvoltate.

Figura nr. 5 PIB pe cap de locuitor (RON), pe județe, 2011

Sursa: Prelucrări de date din Eurostat

Specializarea sectoarelor

Populația României depășea 21,3 milioane de persoane în 2012 și aproape 9,3 milioane dintre acestea erau încadrate în grupa de vârstă aptă pentru muncă (15-64 ani). Nivelul național al ocupării forței de muncă în 2012 a fost de aproximativ 61%, persoanele de sex masculin deținând 62,4%, iar categoria feminină 59,6%, ambele sub obiectivul Strategiei Europa 2020, care presupunea ca 75% dintre cei cu vârsta între 20-64 de ani să fie apti pentru angajare. Structura ocupării forței de muncă în sectorul privat în funcție de sectorul principal al economiei naționale în 2008 și 2012 ar putea fi rezumată după cum urmează:

Tabel nr. 7 **Structura ocupării forței de muncă (%), după principalele sectoare economice**

Sector	2008	2012
Agricultură, silvicultură și pescuit	33,1	33,4
Industrie	27,2	24,4
Construcții	9,2	8,7
Servicii	30,4	33,6

Sursa: Prelucrări de date de la Institutul Național de Statistică din România

Sectorul primar are o pondere ridicată și stabilă a angajaților, implicând o slabă dezvoltare a activităților non-agricole, cu dependență de agricultura de subzistență, în special în zonele rurale cele mai îndepărtate. Nivelul total al ocupării forței de muncă diferă foarte mult de la o regiune la alta, cu diferențe de până la 30% între București - Ilfov și zonele periferice evidențiate în tabelul de mai jos. București - Ilfov este singura regiune care a atins obiectivul european de ocupare a forței de muncă, chiar dacă, așa cum este descris ulterior, a cunoscut o creștere a nivelului de congestie urbană cu tot mai multe probleme de sustenabilitate. Tabelul arată clar impactul crizei economice și financiare, toate regiunile confruntându-se cu un nivel scăzut de ocupare în perioada dintre 2007 și 2011, cu o ușoară revenire în 2012.

Tabel nr. 8 Rata ocupării forței de muncă (%) în regiunile din România

Regiune	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nord - Vest	68,5	68,6	66,1	64,9	65	66,7
Centru	64	63,9	60,7	60	60,4	62,6
Nord - Est	54	53,6	51,3	50,6	49,7	50,8
Sud - Est	57,2	57,5	54,5	53,3	53	54,6
Sud - Muntenia	59,3	58,8	56,2	55,3	55,4	56,9
București - Ilfov	80,4	84,8	80,1	78,5	79,5	80,3
Sud - Vest	62,2	61,9	59,1	58	57,5	59
Vest	69,3	68,4	64,7	63,6	64	65,9

Sursa: Prelucrări de date de la Institutul Național de Statistică din România

Mai detaliat, referitor la numărul mediu de angajați⁵ în funcție de mărimea întreprinderii, scăderea ocupării forței de muncă afectează fiecare tip de întreprinderi, întreprinderile mici fiind mai rezistente decât altele, și microîntreprinderile apărând în dificultate mai mare.

Tabel nr. 9 Numărul mediu de angajați în funcție de mărimea întreprinderii, în 2008 și 2011

Mărime (nr. de angajați)	2008		2011		Δ 2008-2011
0-9 angajați	1.087.741	24,0%	906.632	23,0%	-16,7%
10-49 angajați	935.272	20,6%	887.632	22,5%	-5,1%
50-249 angajați	988.019	21,8%	851.321	21,6%	-13,8%
250+ angajați	1.522.321	33,6%	1.300.771	33,0%	-14,6%
Total	4.533.353	100%	3.946.356	100%	-12,9%

Sursa: Prelucrări de date de la Institutul Național de Statistică din România

În conformitate cu tendințele ocupării forței de muncă, distribuția națională a întreprinderilor active pe clase de mărime a demonstrat aproape aceeași dinamică, cu o

⁵ Statisticile numărului de angajați nu includ agricultura și sectorul administrației publice și financiar. Totalul numărului de angajați în 2011 se ridică la 4,3 milioane.

scădere în perioada crizei și o ușoară redresare în ultimii ani. Scăderea totală a numărului de întreprinderi între 2008-2012 a fost de 15%, cu un impact mai puternic asupra microîntreprinderilor (-16%).

Tabel nr. 10 Numărul de întreprinderi în funcție de mărimea lor, în perioada 2008-2012

Mărime (nr. de angajați)	2008	2009	2010	2011	2012	Δ 2008-2012
0-9 angajați	495.019	485.714	438.400	394.059	413.783	-16%
10-49 angajați	48.131	45.791	43.805	47.737	48.215	0%
50-249 angajați	9.939	8.577	8.047	8.605	8.549	-14%
250+ angajați	1.878	1.614	1.553	1.609	1.640	-13%
Total	554.967	541.696	491.805	452.010	472.187	-15%

Sursa: Prelucrări de date de la Institutul Național de Statistică din România

Valoarea Adăugată Brută în anul 2011 (mld. lei), defalcată pe regiuni și sectoare principale de producție este prezentată în tabelul de mai jos ca pondere din total, oferind o idee a situației sectoarelor de activitate din România.

Sectoare tradiționale precum agricultura, mineritul, comerțul cu ridicata și cu amănuntul acoperă o cotă mare din total în aproape toate regiunile, cu excepția regiunii București - Ilfov, în care ponderea sectoarelor avansate (TIC și sectorul financiar) prezintă procente mai mari, comparativ cu restul regiunilor și chiar o lipsă de activitate în sectorul primar.

Tabel nr. 11 Valoarea Adăugată Brută la nivel regional în România (VABR) în 2011, mld Lei

	Agricultură, silvicultură și pescuit	Industria extractivă; fabricație; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; alimentare cu apă; activități de canalizare, de gestionare a deșeurilor	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante	Informații și comunicații	Intermedieri financiare și asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport	Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială	Activități de spectacole, culturale și recreative; reparații de produse de uz casnic și alte	Valoarea Adăugată Brută la nivel regional (VABR)
Total (mld)	36	160	44	63	18	14	46	31	55	15	487
Total în %	7%	33%	9%	13%	4%	3%	10%	6%	11%	3%	100%
NV	8%	35%	8%	14%	2%	1%	11%	4%	13%	4%	100%
C	8%	39%	8%	12%	2%	1%	11%	4%	12%	3%	100%
NE	12%	28%	9%	13%	2%	1%	12%	3%	16%	3%	100%
SE	13%	34%	10%	13%	1%	1%	10%	4%	12%	3%	100%
BI	0%	23%	11%	13%	10%	8%	8%	13%	9%	4%	100%
SM	11%	42%	8%	12%	1%	0%	8%	5%	10%	2%	100%
SV	11%	38%	10%	12%	1%	1%	8%	4%	13%	2%	100%
V	8%	40%	7%	13%	3%	2%	12%	3%	10%	3%	100%

Sursa: Prelucrări de date de la Institutul Național de Statistică din România

Dezvoltarea TIC

Unul dintre factorii dezvoltării economice viitoare este expansiunea sferei digitale. În acest sens, Strategia Europa 2020 identifică o inițiativă emblematică numită „Agenda digitală” prin care este promovată dezvoltarea și utilizarea TIC. O aproximare a gradului de disparitate digitală și a gradului redus de dezvoltare tehnologică ar putea fi efectuată prin indicatorii raportați la serii de timp, conform tabelului de mai jos. În ciuda tendinței pozitive a ambilor indicatori de la nivel național și regional analizați, situația din România indică un grad redus de utilizare a TIC, fiind sugerate astfel posibile implicații negative atât pentru întreprinderi cât și pentru societate în general.

Tabel nr. 12 Utilizarea TIC în România

Țări/Regiuni	Gospodării cu acces la internet (%)			Persoane care nu au utilizat niciodată un calculator PC (%)			
	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Suedia	88	91	92	6	5	4	3
Germania	82	83	85	14	11	11	11
România	42	47	54	56	51	50	44
Nord-Vest	42	47	57	54	48	52	45
Centru	40	44	47	61	48	46	45
Nord-Est	36	39	45	57	53	53	48
Sud-Est	39	44	53	60	57	55	46
Sud-Muntenia	36	45	50	61	58	55	49
București - Ilfov	67	71	75	40	35	33	28
Sud-Vest Oltenia	35	43	49	60	55	55	48
Vest	47	53	61	48	44	45	35
Bulgaria	33	45	51	50	49	45	41
Grecia	46	50	54	48	48	41	41

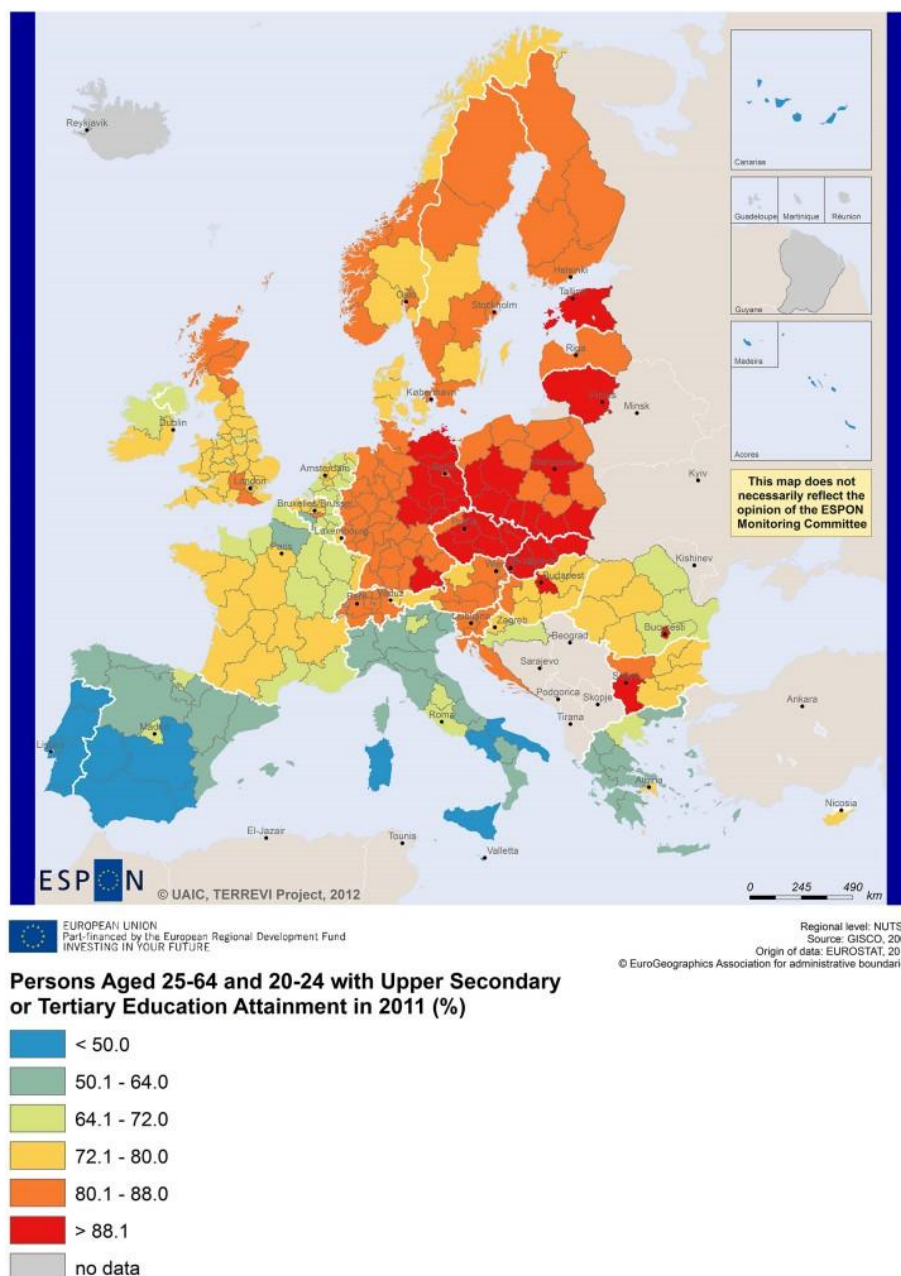
Sursa: Prelucrare date Eurostat

Capital uman

Harta de mai jos indică procentul din populația adultă care a absolvit învățământul secundar sau terțiar superior. În general, învățământul secundar superior (ISCED 3) începe după finalizarea învățământului obligatoriu. Vârsta de admitere este de obicei de 15 sau 16 ani. În mod normal, sunt necesare anumite calificările pentru admitere. Durata tipică a învățământului secundar superior variază între doi și cinci ani. Învățământul secundar superior poate fi terminal (pregătind elevii pentru intrarea în viața activă) sau de tranziție

(pregătind elevii pentru accesul în învățământul terțiar), dar, de obicei, corespunde etapei finale de învățământ secundar. În general, învățământul terțiar (ISCED 5 și 6) necesită finalizarea cu succes a învățământului secundar superior. Acesta include programe cu orientare teoretică și profesională dar, de asemenea, include și studii care conduc la o calificare de cercetare avansată (EUROSTAT, OECD). România, la fel ca unele dintre statele cu cele mai bune performanțe (de exemplu Franța, Irlanda, țările Benelux), înregistrează valori de peste 64% și 80%.

Figura nr. 6 Învățământul secundar și terțiar superior (2011)

Sursa: proiectul ESPON TerrEvi

Microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii (MI și IMM-uri)

Definițiile tehnice pentru MI și IMM-uri variază de la țară la țară, reflectând variațiile nu numai în ceea ce privește dimensiunea și performanțele economiei, dar și în ceea ce privește dimensiunile culturale și sociale. În general, MI și IMM-urile sunt firme de dimensiuni relativ mici în ceea ce privește numărul de angajați, cifra de afaceri și activele totale. Distribuția întreprinderilor din România în funcție de dimensiune (exprimată ca număr de persoane), în anul 2012, este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 13 Numărul întreprinderilor din România, în funcție de numărul de angajați, în anul 2012

Regiuni	0-9 persoane	10-49 persoane	50-249 persoane	250+ persoane	Total
Nord-Vest	57.575	6.919	1.077	181	65.752
Centru	48.532	6.163	1.156	218	56.069
Nord-Est	43.981	5.346	835	136	50.298
Sud-Est	48.677	5.424	921	134	55.156
Sud-Muntenia	44.925	5.468	1.002	168	51.563
București-Ilfov	100.979	11.094	2.217	526	114.816
Sud-Vest	30.929	3.314	495	111	34.849
Vest	38.185	4.487	846	166	43.684
România	413.783	48,215	8.549	1.640	472.187
Procent	87,6%	10,2%	1,8%	0,4%	100%

Sursa: Prelucrare date obținute de la Institutul Național de Statistică

Microîntreprinderile din România sunt incluse în categoria IMM-urilor, cuprinzând companii cu până la 9 angajați și cifra de afaceri anuală netă sau active totale de până la 2 milioane de euro.

În 2012, microîntreprinderile au reprezentat 87,6% din numărul total de întreprinderi din România și au angajat 21,5% din forța de muncă (2011), potrivit datelor de la Institutul Național de Statistică. Numărul total de microîntreprinderi din fiecare regiune de dezvoltare, în perioada 2008-2012, este reprezentat în tabelul de mai jos.

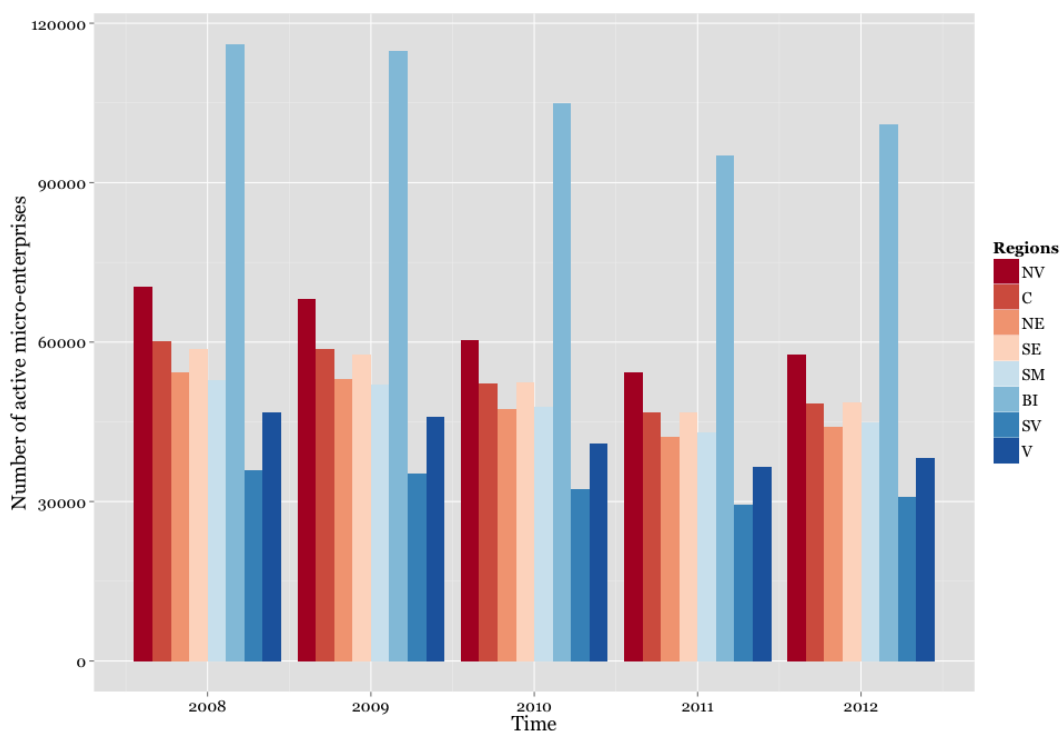
Tabel nr. 14 Numărul de microîntreprinderi și procentul (%) acestora din totalul înregistrat anual, la nivelul regiunilor de dezvoltare

Regiuni	2008		2009		2010		2011		2012	
Nord-Vest	70.371	14%	68.149	14%	60.342	14%	54.236	14%	57.575	14%
Centru	60.104	12%	58.700	12%	52.249	12%	46.812	12%	48.532	12%
Nord-Est	54.289	11%	53.064	11%	47.448	11%	42.252	11%	43.981	11%
Sud-Est	58.753	12%	57.758	12%	52.371	12%	46.748	12%	48.677	12%
Sud-Muntenia	52.811	11%	51.989	11%	47.790	11%	43.085	11%	44.925	11%
București-Ilfov	116.052	23%	114.874	24%	104.906	24%	95.175	24%	100.979	24%
Sud-Vest	35.793	7%	35.327	7%	32.411	7%	29.318	7%	30.929	7%
Vest	46.846	9%	45.853	9%	40.883	9%	36.433	9%	38.185	9%
România	495.019	100%	485.714	100%	438.400	100%	394.059	100%	413.783	100%

Sursa: Prelucrare date obținute de la Institutul Național de Statistică

Figura de mai jos prezintă datele cuprinse în tabelul anterior și permite observarea tendinței generale de scădere a numărului de microîntreprinderi din fiecare regiune de dezvoltare în timpul celei mai severe etape a crizei financiare și a unei ușoare reveniri în 2012.

Figura nr. 7 Numărul microîntreprinderilor pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2008-2012

Sursa: Prelucrare date obținute de la Institutul Național de Statistică

Diferența dintre regiunile românești prezentate, în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor, este reflectată în distribuția generală inegală a microîntreprinderilor.

În ceea ce privește densitatea microîntreprinderilor (microîntreprinderi/1000 locuitori), există o diferență mare între regiunea București-Ilfov - aproape 45 microîntreprinderi/1000 de locuitori și Regiunea Nord-Est - 11,88 microîntreprinderi/1000 de locuitori, având în vedere că atractivitatea mediului de afaceri al capitalei depășește cu mult nivelul regiunilor de dezvoltare.

Modificarea densității în timp a microîntreprinderilor este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 15 Evoluția în timp a densității microîntreprinderilor

Regiune	2008	2009	2010	2011	2012
Nord - Vest	25,83	25,04	22,19	19,96	21,23
Centru	23,81	23,24	20,70	18,56	19,26
Nord - Est	14,58	14,27	12,78	11,41	11,88
Sud - Est	20,79	20,49	18,63	16,68	17,44
Sud - Muntenia	16,04	15,85	14,63	13,24	13,87
București - Ilfov	51,76	50,99	46,38	41,98	44,58
Sud - Vest	15,76	15,65	14,43	13,13	13,93
Vest	24,31	23,83	21,30	19,04	20,02

Sursa: Prelucrare date obținute de la Institutul Național de Statistică

Indicatorii cuprinși în tabelele de mai jos arată distribuția numărului de întreprinderi și cifra de afaceri a microîntreprinderilor pe sectoare de activitate comparativ la nivelul regiunilor de dezvoltare, și distribuția microîntreprinderilor pe sectoare de activitate în cadrul fiecărei regiuni de dezvoltare.

- Considerând analiza comparativă la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare, atât în ceea ce privește numărul de microîntreprinderi cât și cota cifrei de afaceri, se observă o concentrare evidentă a activității economice în regiunea București-Ilfov.
- În ceea ce privește distribuția microîntreprinderilor și a cotei cifrei de afaceri la nivel regional, sectorul de servicii cu un grad redus de tehnologizare precum comerț cu ridicata și cu amănuntul, transport și depozitare, hoteluri și restaurante, acoperă cea mai mare pondere în totalul microîntreprinderilor din fiecare regiune⁶.
- Structura sectorială indică că microîntreprinderile sunt mult mai active în activitățile de comerț și intermediari comerciale.

⁶ Tabelele cuprinzând cifre de afaceri trebuie citite având în vedere că există unele diferențe neglijabile în comparație cu tabelul cuprinzând numărul microîntreprinderilor. Cifra de afaceri este calculată pentru unități locale în loc de întreprinderi. Acest lucru face o mică diferență în termeni de unități numerice ; „întreprindere” reprezintă un grup de unități juridice constituite ca o entitate organizatorică producătoare de bunuri, servicii comerciale sau servicii de interes social, se bucură de autonomie de decizie, mai ales pentru asigurarea resurselor sale curente, în timp ce unitatea locală este o întreprindere sau o parte a acesteia (atelier, fabrică, depozit, birou, mină sau stație), situată într-un loc identificat geografic. Activitățile imobiliare și activitățile profesionale, științifice, tehnice și administrative au fost regrupate. În al doilea rând, nu sunt prezentate sectorul financiar și sectorul de divertisment cultural și de recreere.

- MI-urile și IMM-urile își dezvoltă afacerea la nivel local, în principal în corelație cu piețele locale și regionale, indicând un nivel limitat de orientare internațională.

Tabel nr. 16 Distribuția microîntreprinderilor în anul 2012, în funcție de numărul de unități

ROMÂNIA	Agricultură, silvicultură și pescuit	Industria extractivă; fabricare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; alimentarea cu apă; canalizare; managementul deșeurilor și decontaminare	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și	Informații și comunicare	Intermedieri financiare și asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice; activități administrative; servicii și suport servicii	Educație; sănătate și asistență socială	Spectacole, activități culturale și de recreative; reparații de bunuri de uz casnic și alte servicii	Total
Nr. microîntreprinderi	13.658	35.867	36.869	204.955	15.850	6.101	12.051	63.868	11.075	13.489	413.783
(%)	3,3%	8,7%	8,9%	49,5%	3,8%	1,5%	2,9%	15,4%	2,7%	3,3%	100%
Distribuția numărului de microîntreprinderi, pe sectoare de activitate și regiuni de dezvoltare											
Nord - Vest	13%	16%	18%	14%	12%	12%	13%	13%	12%	13%	
Centru	12%	15%	12%	11%	10%	11%	10%	11%	12%	11%	
Nord - Est	13%	13%	10%	11%	8%	10%	8%	8%	10%	10%	
Sud - Est	18%	11%	10%	13%	6%	12%	9%	8%	10%	12%	
București - Ilfov	6%	17%	23%	20%	44%	26%	38%	38%	30%	30%	
Sud - Muntenia	17%	10%	11%	12%	7%	10%	6%	8%	9%	9%	
Sud - Vest	8%	8%	6%	9%	5%	11%	4%	4%	8%	7%	
Vest	12%	10%	9%	9%	7%	9%	12%	9%	10%	9%	
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Distribuția numărului de microîntreprinderi, pe sectoare de activitate la nivel regional											
Nord - Vest	3%	10%	11%	49%	3%	1%	3%	14%	2%	3%	100%
Centru	3%	11%	9%	48%	3%	1%	3%	15%	3%	3%	100%
Nord -Est	4%	10%	9%	53%	3%	1%	2%	12%	3%	3%	100%
Sud -Est	5%	8%	7%	56%	2%	2%	2%	11%	2%	3%	100%
București - Ilfov	1%	6%	8%	40%	7%	2%	5%	24%	3%	4%	100%
Sud - Muntenia	5%	8%	9%	56%	3%	1%	2%	11%	2%	3%	100%
Sud - Vest	4%	9%	7%	59%	2%	2%	1%	9%	3%	3%	100%
Vest	4%	9%	9%	48%	3%	1%	4%	16%	3%	3%	100%

Sursa: Prelucrare date obținute de la Institutul Național de Statistică

Tabel nr. 17 Distribuția microîntreprinderilor în anul 2012, în funcție de cifra de afaceri (mil. lei)

ROMÂNIA	Agricultură, silvicultură și pescuit	Industria extractivă; fabricare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; alimentarea cu apă; canalizare; managementul deșeurilor și decontaminare	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante	Informații și comunicare	Tranzacții imobiliare; activități profesionale, științifice și tehnice; activități administrative; servicii și suport servicii	Educație; sănătate și asistență socială	Specacole, activități culturale și recreative; repararea bunurilor de uz casnic și alte servicii	Total
Cifra de afaceri (Mil. Lei)	8.663	20.683	17.457	141.666	5.748	23.610	1.489	2.208	221.524
(%)	3,9%	9,3%	7,9%	64,0%	2,6%	10,7%	0,7%	1,0%	100%
Distribuția cifrei de afaceri a microîntreprinderilor, pe sectoare de activitate și regiuni de dezvoltare									
Nord - Vest	11%	12%	13%	13%	10%	10%	10%	12%	
Centru	7%	12%	8%	10%	8%	8%	11%	11%	
Nord -Est	11%	9%	6%	9%	6%	5%	11%	10%	
Sud -Est	26%	9%	8%	12%	6%	6%	11%	11%	
București - Ilfov	6%	37%	46%	26%	54%	53%	35%	8%	
Sud - Muntenia	21%	7%	8%	16%	9%	8%	8%	35%	
Sud - Vest	7%	5%	3%	6%	3%	2%	6%	6%	
Vest	11%	9%	7%	8%	5%	8%	9%	7%	
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Distribuția cifrei de afaceri a microîntreprinderilor, pe sectoare de activitate la nivel regional									
Nord - Vest	4%	9%	8%	67%	2%	8%	1%	1%	100%
Centru	3%	12%	7%	65%	2%	9%	1%	1%	100%
Nord -Est	5%	10%	6%	69%	2%	6%	1%	1%	100%
Sud -Est	9%	8%	6%	69%	1%	6%	1%	1%	100%
București -Ilfov	1%	11%	12%	53%	4%	18%	1%	0%	100%
Sud - Muntenia	6%	5%	5%	74%	2%	6%	0%	3%	100%
Sud - Vest	5%	9%	9%	74%	1%	5%	1%	1%	100%
Vest	5%	10%	10%	65%	2%	11%	1%	1%	100%

Sursa: Prelucrare date obținute de la Institutul Național de Statistică

Studiul Comisiei Europene cu privire la rolul IMM-urilor și IMM-urilor în crearea locurilor de muncă la nivel european

Cu scopul de a extinde perspectiva analizei microîntreprinderilor de la nivelul național la nivelul european, studiul intitulat „Creează IMM-urile locuri de muncă mai multe și mai bune?”⁷, publicat de Comisia Europeană în 2012, oferă dovezi statistice justificative privind contribuția vitală a microîntreprinderilor și IMM-urilor la economiile statelor din Europa, acestea asigurând 85% din noile locuri de muncă create în perioada 2002-2010 și mai mult de două treimi din totalul forței de muncă în economia non-financiară (2010). Studiul arată că, în statele UE, microîntreprinderile și IMM-urile creează mai multe locuri de muncă decât întreprinderile mari. În majoritatea țărilor UE, crearea de locuri de muncă de către microîntreprinderi și IMM-uri a fost mai mult decât proporțională în raport cu cota pe piața muncii. În clasa de mărime a IMM-urilor, microîntreprinderile au contribuit cu aproape 30% din totalul locurilor de muncă și au înregistrat cele mai mari rate de creștere a ocupării forței de muncă în rândul tuturor claselor de mărime a întreprinderilor.

Mai mult decât atât, IMM-urile au, de asemenea, un efect pozitiv asupra creșterii economice⁸, având trei impacturi principale asupra întregii economii:

- IMM-urile servesc drept mijloc de diseminare a cunoștințelor, care ar putea deveni accesibile și comercializate de către întreprinderile mari, prin transfer de tehnologie sau prin achiziție;
- IMM-urile cresc numărul de competitori pe piață, în special în ceea ce privește competiția pentru idei noi și capitalul uman reprezentat de utilizatori de cunoaștere;
- IMM-urile sporesc diversitatea pe piață, care poate genera creșterea productivității în întreprinderile existente.

O implicație importantă a acestor tipuri de impact este că această contribuție la creșterea IMM-urilor nu se limitează numai la sectorul economic al IMM-urilor, ci mai degrabă are un impact asupra întreprinderilor care nu se încadrează în categoria IMM. Mai mult decât atât, aceste efecte generează un impact pozitiv, de asemenea, și în ceea ce privește creșterea ocupării forței de muncă. Între 2002 și 2010, de fapt, rata netă de ocupare în IMM-urile din UE a crescut substanțial, cu o medie de 0,9% în fiecare an (sau 1,1 milioane de locuri de muncă), față de 0,5% în cadrul întreprinderilor mari. 85% din această creștere a ratei de ocupare a fost înregistrată ca o creștere a ocupării forței de muncă în clasa de mărime a IMM-

⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2012/do-smes-create-more-and-better-jobs_en.pdf

⁸ Acest rol central al IMM-urilor în economia UE este recunoscut de către Comisie și ancorat în Small Business Act (SBA), adoptat în 2008. SBA a stabilit un cadru de politici comprehensiv pentru IMM-uri pentru UE și statele sale membre.

urilor. Deoarece acest procent este considerabil mai mare decât cota de clasă de mărime a IMM-urilor în totalul locurilor de muncă (care a fost de 67% în 2010), rezultă faptul că ponderea ocupării forței de muncă din clasa de mărime a IMM-urilor a crescut de-a lungul timpului. În clasa de mărime a IMM-urilor, cea mai mare rată de creștere a fost înregistrată în clasele de mărime ale microîntreprinderilor și întreprinderilor mici. Cu toate acestea, chiar dacă IMM-urile contribuie la rata de ocupare a forței de muncă mai mult decât întreprinderile mari (atât în termeni absoluți cât și în ceea ce privește rata de dezvoltare), acestea au avut de suferit mai mult de pe urma crizei economice în perioada 2009/2010. Numărul de locuri de muncă din economia non-financiară a scăzut, ca urmare a efectelor crizei, în sectorul IMM-urilor și al întreprinderilor mari, dar numărul de locuri de muncă de la nivelul IMM-urilor a scăzut cu o medie anuală de 2,4%, spre deosebire de 1,0% anual la nivelul întreprinderilor mari. În orice caz, trebuie subliniat faptul că diferențe apar între IMM-uri nou create și cele vechi. Întreprinderi nou înființate, în fapt, au o șansă mai mică de supraviețuire decât întreprinderile vechi, dar întreprinderile noi care rezistă pe piață au tendința de a avea rate mai mari de creștere a numărului de locuri muncă.

Un aspect important privește inovarea. În primul rând, IMM-urile, în general, sunt mai puțin orientate spre export față de întreprinderile mari, dar IMM-urile active pe plan internațional sunt mai inovatoare și raportează o creștere mai accentuată a numărului de locuri de muncă. Fie datorită activității, fie datorită planurilor concrete de a deveni active pe plan internațional, IMM-urile internaționale raportează o creștere a numărului de locuri de muncă 7% față de doar 1% comparativ cu IMM-urile fără nici un plan real sau concret pentru a internaționaliza activitatea. În al doilea rând, chiar dacă cauzalitatea rămâne un aspect neclar (ce este prioritar, învățământul superior sau un grad mai mare de inovare?) întreprinderile mai inovatoare angajează, de asemenea, un număr mai mare de persoane cu studii superioare.

În ceea ce privește calitatea locurilor de muncă, pot fi luați în considerare anumiți indicatori. În primul rând, în general, angajații din IMM-uri tind să primească salarii mai mici decât în întreprinderile mari, chiar și atunci când se face o actualizare a caracteristicilor întreprinderii, locurile de muncă și angajații. În clasa de mărime a IMM-urilor, relația dintre mărimea întreprinderii și salariul mediu este mai puțin simplă. În 11 state membre, de fapt, microîntreprinderile, în medie, plătesc salarii mai mari decât întreprinderile mici. În al doilea rând, în perioada 2008-2009, orele suplimentare de lucru au fost prestate în peste două treimi din toate unitățile. Orele suplimentare de lucru au avut loc mai puțin frecvent în IMM-uri, dar au implicat o parte mai mare a forței de muncă. Diferențele între țări sunt, însă, considerabil de mari. În al treilea rând, IMM-urile și microîntreprinderile, în special, sunt mai puțin susceptibile de a angaja personal înscris la agențiile de muncă temporară decât întreprinderile mari. În 2008 și 2009, numărul de angajați selectați prin intermediul

agențiilor de muncă temporară a fost foarte mult redus. Pe parcursul anului 2010 ponderea IMM-urilor care au angajat personal înscris la agenții de muncă temporară a scăzut și mai mult, în timp ce acest procent a crescut, oarecum, în cazul întreprinderilor mari.

Acest lucru indică faptul că întreprinderile mari își revin mai repede din criză decât întreprinderile mai mici, ceea ce este în concordanță cu constatările detaliate anterior. În al patrulea rând, în comparație cu întreprinderile mari, microîntreprinderile și întreprinderile mici arată o preferință pentru mai puține activități formale de instruire. Cele mai frecvente metode de formare în cadrul IMM-urilor sunt cele de formare la locul de muncă și învățarea auto-dirijată. În mod diferit față de întreprinderile mari, este mai puțin obișnuită furnizarea de cursuri de formare. Pentru întreprinderile mari, cele mai frecvente metode de formare sunt formarea la locul de muncă și cursurile de instruire interne și externe. Un aspect final vizează gradul de satisfacție de la locul de muncă, grad ce pare a fi mai mare în rândul IMM-urilor decât în rândul întreprinderilor mari. Acest lucru este legat de aspecte precum autonomia și semnificația muncii. Mai mult decât atât, experții confirmă faptul că angajații IMM-urilor apreciază în foarte mare măsură modul în care se dezvoltă relațiile de la locul de muncă. Angajații par, de fapt, să aprecieze în mod pozitiv interacțiunea directă din cadrul IMM-urilor, iar majoritatea managerilor din IMM-uri nu sunt autocrați. Aceste constatări sunt în conformitate cu politicile și practicile actuale ale UE. Faptul că IMM-urile oferă mai multe locuri de muncă justifică o atenție specială pentru acest grup. IMM-urile inovatoare sunt în mai mare măsură capabile să reziste crizei, în timp ce IMM-urile active pe plan internațional sunt mai inovatoare și raportează o creștere mai mare a forței de muncă. Concluziile cu privire la cele mai bune locuri de muncă sunt mai puțin clare. În ceea ce privește satisfacția (generală) de la locul de muncă, IMM-urile au performanțe mai bune. Alte aspecte, cum ar fi salariul sau activitățile de formare arată că IMM-urile au o performanță mai redusă. Cu toate acestea, o diferență crucială între „mai multe locuri de muncă” și „locuri de muncă mai bune”, este că concluziile privind „mai multe locuri de muncă” sunt aproximativ aceleași pentru toate țările, în timp ce diferențele dintre țări în ceea ce privește „locurile de muncă mai bune” sunt mai mari decât diferențele dintre clase de mărime și sectoare ale industriei.

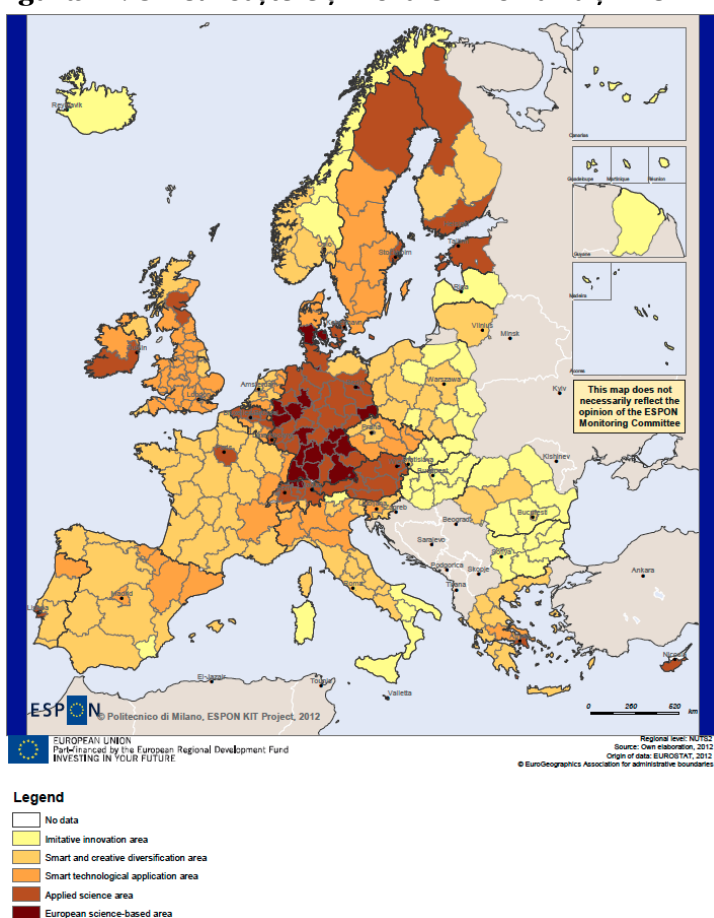
Modele de cercetare și inovare

În conformitate cu proiectul KIT⁹ – Knowledge, Innovation, Territory (Cunoaștere, Inovare, Teritoriu), majoritatea regiunilor de dezvoltare din România prezintă un caracter de replicarea a inovativității, cu un grad scăzut de cunoaștere și inovație, dar cu un nivel relativ

⁹ <http://espon-terrevi.t33.it/espon-projects/kit/>

mare al spiritului antreprenorial, cu potențial mare de creativitate, atractivitate și de inovare. Regiunile București - Ilfov, Centru și Vest, centre universitare tradiționale, fac parte din zona de diversificare inteligentă și creativă, caracterizată printr-un grad scăzut de cunoștințe locale aplicate, o relativă capacitate de inovare internă, grad ridicat al competențelor locale, ceea ce sugerează faptul că inovația deloc neglijabilă a activităților desfășurate în zonă se bazează în principal pe cunoștințe tacite ale capitalului uman. Mai mult decât atât, regiunile din această zonă sunt puternic caracterizate de creativitate și atractivitate, care facilitează absorbția de cunoștințe și adaptarea la nevoile de inovare locale.

Figura nr. 8 Cunoaștere și inovare în România și în UE 27

Sursa: proiectul ESPON KIT

Tabloul de Bord privind Inovarea Regională (RIS - Regional Innovation Scoreboard) furnizat de către Comisia Europeană raportează o serie de indicatori cu privire la performanțele inovării în țările europene, după cum se poate vedea în tabelul următor.

Tabel nr. 18 Tabloul de Bord privind Inovarea Regională în perioada 2007 - 2013

	Populația absolventă a nivelului de învățământ terțiar				Cheltuieli publice pentru cercetare și dezvoltare				Cheltuieli de afaceri în domeniul cercetării și dezvoltării			
	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013
NV	0.24	0.30	0.32	0.23	0.16	0.25	0.31	0.16	0.17	0.18	0.15	0.11
C	0.26	0.28	0.30	0.23	0.03	0.09	0.09	0.07	0.20	0.13	0.12	0.11
NE	0.22	0.25	0.26	0.22	0.13	0.26	0.28	0.15	0.15	0.13	0.12	0.08
SE	0.23	0.23	0.26	0.19	0.06	0.09	0.09	0.07	0.15	0.17	0.17	0.08
SM	0.21	0.20	0.24	0.18	0.00	0.05	0.06	0.01	0.33	0.35	0.31	0.23
B-I	0.62	0.65	0.66	0.68	0.46	0.55	0.66	0.41	0.37	0.39	0.33	0.24
SV	0.25	0.29	0.31	0.21	0.12	0.15	0.15	0.11	0.15	0.12	0.13	0.04
V	0.26	0.31	0.34	0.24	0.10	0.16	0.22	0.14	0.16	0.17	0.15	0.04
RO	0.29	0.31	0.34	0.27	0.13	0.20	0.23	0.14	0.21	0.21	0.19	0.11
DE	0.52	0.54	0.57	0.42	0.56	0.56	0.56	0.54	0.54	0.55	0.55	0.47
HU	0.36	0.39	0.40	0.34	0.32	0.30	0.28	0.23	0.25	0.31	0.33	0.28
	Cheltuieli de inovare din afara sferei de cercetare și dezvoltare				Resurse interne ale IMM-urilor pentru inovare				IMM-uri inovatoare în colaborare cu alte unități			
	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013
NV	0.51	0.51	0.60	0.17	0.14	0.23	0.12	0.11	0.09	0.06	0.05	0.07
C	0.54	0.49	0.59	0.24	0.17	0.18	0.23	0.07	0.12	0.14	0.11	0.06
NE	0.74	0.66	0.47	0.27	0.25	0.33	0.30	0.13	0.15	0.19	0.11	0.12
SE	0.70	0.75	0.79	0.38	0.34	0.64	0.48	0.22	0.04	0.11	0.08	0.10
SM	0.58	0.58	0.72	0.24	0.09	0.18	0.13	0.11	0.09	0.12	0.06	0.06
B-I	0.38	0.40	0.47	0.14	0.16	0.08	0.09	0.07	0.13	0.06	0.11	0.16
SV	0.54	0.42	0.57	0.10	0.06	0.03	0.00	0.03	0.06	0.06	0.00	0.02
V	0.47	0.39	0.51	0.18	0.04	0.01	0.05	0.00	0.05	0.10	0.03	0.01
RO	0.56	0.53	0.59	0.21	0.16	0.21	0.18	0.09	0.09	0.11	0.07	0.07
DE	0.55	0.51	0.58	0.34	0.72	0.63	0.53	0.67	0.35	0.39	0.43	0.43
HU	0.51	0.47	0.45	0.21	0.16	0.08	0.06	0.07	0.27	0.24	0.25	0.20
	Co-publicații public-private				Brevete EPO				Inovatori tehnologici (produs/process)			
	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013

NV	0.10	0.10	0.10	n.a.	0.20	0.14	0.14	0.04	0.12	0.20	0.10	0.10
C	0.07	0.07	0.07	n.a.	0.00	0.13	0.19	0.02	0.16	0.17	0.20	0.06
NE	0.08	0.08	0.08	n.a.	0.14	0.19	0.13	0.04	0.21	0.29	0.26	0.13
SE	0.12	0.12	0.12	n.a.	0.00	0.17	0.00	0.01	0.43	0.46	0.50	0.21
SM	0.08	0.08	0.08	n.a.	0.11	0.08	0.10	0.02	0.12	0.16	0.13	0.11
B-I	0.38	0.38	0.38	n.a.	0.24	0.18	0.20	0.08	0.14	0.07	0.09	0.07
SV	0.14	0.14	0.14	n.a.	0.17	0.11	0.17	0.03	0.05	0.04	0.00	0.03
V	0.17	0.17	0.17	n.a.	0.17	0.11	0.20	0.08	0.04	0.01	0.06	0.00
RO	0.14	0.14	0.14	n.a.	0.13	0.14	0.14	0.04	0.16	0.18	0.17	0.09
DE	0.48	0.48	0.48	n.a.	0.63	0.63	0.62	0.45	0.54	0.65	0.77	0.93
HU	0.21	0.21	0.21	n.a.	0.28	0.28	0.33	0.15	0.17	0.12	0.12	0.13
	Inovatori non-tehnologici				Ocuparea forței de muncă în domeniile de fabricare de înaltă tehnologie și servicii de cunoaștere intensive (KIS)				Vânzări de produse noi pe piață și produse noi în firme			
	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013
NV	0.23	0.33	0.20	0.17	0.05	0.08	0.08	0.23	0.48	0.65	0.36	0.42
C	0.22	0.31	0.22	0.11	0.18	0.20	0.21	0.31	0.46	0.40	0.65	0.50
NE	0.34	0.47	0.47	0.40	0.01	0.00	0.01	0.09	0.45	0.75	0.48	0.39
SE	0.43	0.51	0.30	0.22	0.13	0.14	0.15	0.22	0.48	0.57	0.62	0.39
SM	0.20	0.29	0.20	0.20	0.24	0.26	0.28	0.44	0.42	0.50	0.50	0.57
B-I	0.38	0.66	0.36	0.26	0.49	0.46	0.53	0.60	0.56	0.41	0.40	0.30
SV	0.21	0.30	0.13	0.26	0.14	0.15	0.11	0.22	0.55	0.20	0.14	0.34
V	0.33	0.16	0.00	0.04	0.38	0.51	0.47	0.70	0.57	0.40	0.50	0.22
RO	0.29	0.38	0.24	0.21	0.20	0.23	0.23	0.35	0.50	0.49	0.46	0.39
DE	0.54	0.80	0.81	0.75	0.64	0.70	0.69	0.63	0.63	0.61	0.60	0.53
HU	0.20	0.25	0.15	0.14	0.46	0.52	0.50	0.57	0.26	0.25	0.22	0.23

Sursa: Prelucrare a datelor de la Tabloul de Bord privind Inovarea Regională, 2014

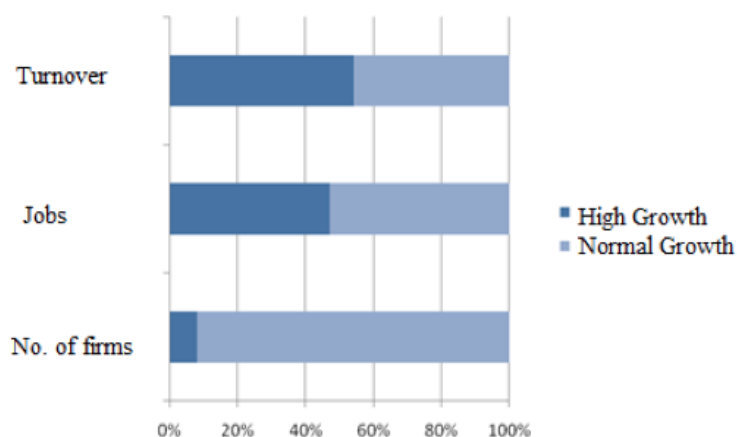
Informațiile sunt oferite pentru perioada 2007-2013; informațiile despre Germania și Ungaria sunt furnizate ca măsuri pentru o comparație relativă. România prezintă, aproape pentru toți indicatorii, valori mai mici decât cele două țări de referință și o variație internă clară, în special în ceea ce privește comparația dintre capitală și alte regiuni.

Mai mult decât atât, merită consemnată ponderea mare a populației cu studii superioare și ocuparea forței de muncă în producția de înaltă tehnologie și în sectorul bazat pe cunoaștere intensivă în București-Ilfov, comparativ cu nivelurile din Germania.

În conformitate cu rezultatele unei cercetări de renume¹⁰ cu privire la contribuția IMM-urilor din sectorul industrial la creșterea economică românească, trebuie menționat faptul că un număr mic de întreprinderi au înregistrat creșteri într-un ritm record (firmele cu o creștere rapidă), recent, chiar și în perioada grea a crizei financiare și economice.

Prin introducerea de noi tehnologii și a inovării radicale sau a inovării pas-cu-pas, reducerea costurilor, îmbunătățirea calității, creșterea flexibilității sau prin îmbunătățirea procesului, IMM-urile sunt responsabile pentru un număr important de noi locuri de muncă nou create, precum și pentru creșterea cifrei de afaceri și a valorii adăugate și generarea proactivității pentru anumite sectoare.

Figura nr. 9 Firme cu o creștere rapidă versus firme cu o creștere în parametri normali, 2010

Sursa: Contribuția IMM-urilor la creșterea economică (prezent și perspective) – Comisia Națională de Prognoză

Un interes special prezintă un sub-grup de întreprinderi de creștere rapidă, etichetat „Gazelele”, care sunt responsabile pentru o treime din numărul total de locuri de muncă create și care par să fi fost relativ rezistente la perioada de criză, în ciuda faptului că reprezintă doar o mică parte din numărul total al întreprinderilor din România.

În ceea ce privește sectorul cercetării și dezvoltării, așa cum se arată în Tabloul de Bord privind Inovarea Regională, cifra de afaceri pentru cercetare și dezvoltare din sectorul public

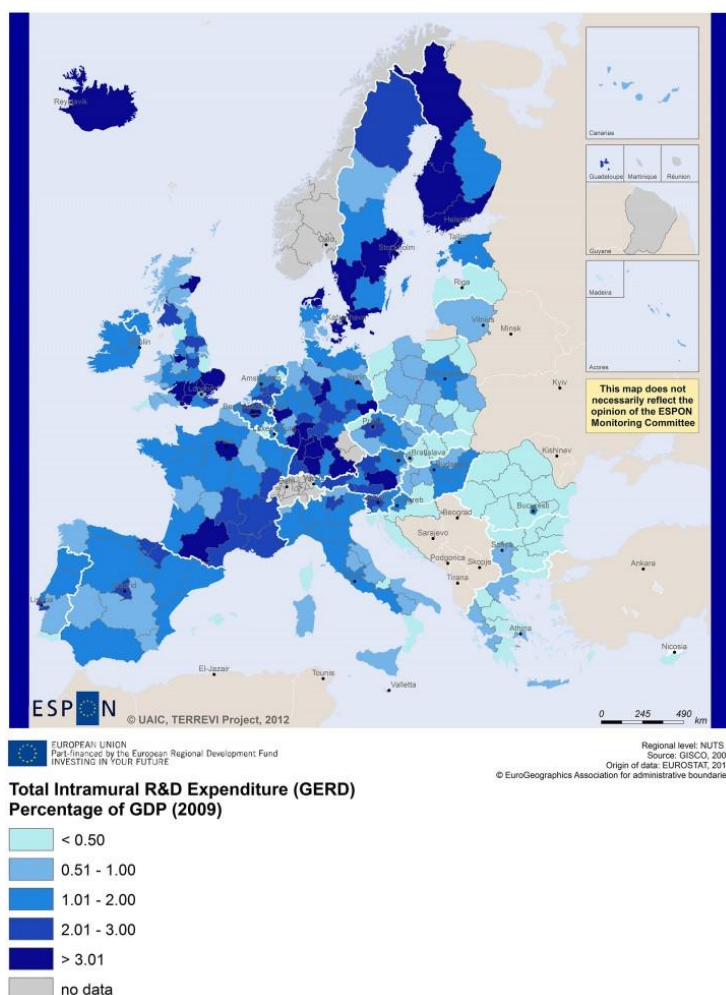
¹⁰ Principalele două surse sunt :

„Contribuția IMM-urilor la creșterea economică (prezent și perspective)” – Comisia Națională de Prognoză
„Noi direcții de politică industrială și modificările structurale necesare” – Comisia Națională de Prognoză

și privat pare să fi scăzut, la nivel național, având ca puncte de referință o țară avansată, ca Germania, și Ungaria, o țară cu o evoluție economică similară cu cea a României.

În țară, cheltuielile cu cercetarea și dezvoltarea arată că există diferențe destul de pronunțate, regiunea capitalei având cele mai mari valori pentru ambii indici de-a lungul întregii perioade analizate. Informațiile RIS sunt confirmate de către următoarea hartă Espon¹¹ reprezentând totalul cheltuielilor din domeniul cercetării și dezvoltării, ca procent din PIB în 2009.

Figura nr. 10 Cheltuieli de cercetare și dezvoltare ca procent din PIB, 2009

Sursa: proiectul ESPON TerrEvi

Competitivitate regională

Potrivit Indicelui Competitivității Regionale¹², DG Regio definește „competitivitatea” ca fiind capacitatea de a oferi un mediu atractiv și durabil, propice pentru activitatea economică și viețuirea atât a operatorilor economici cât și a populație. Decalajul și variația în

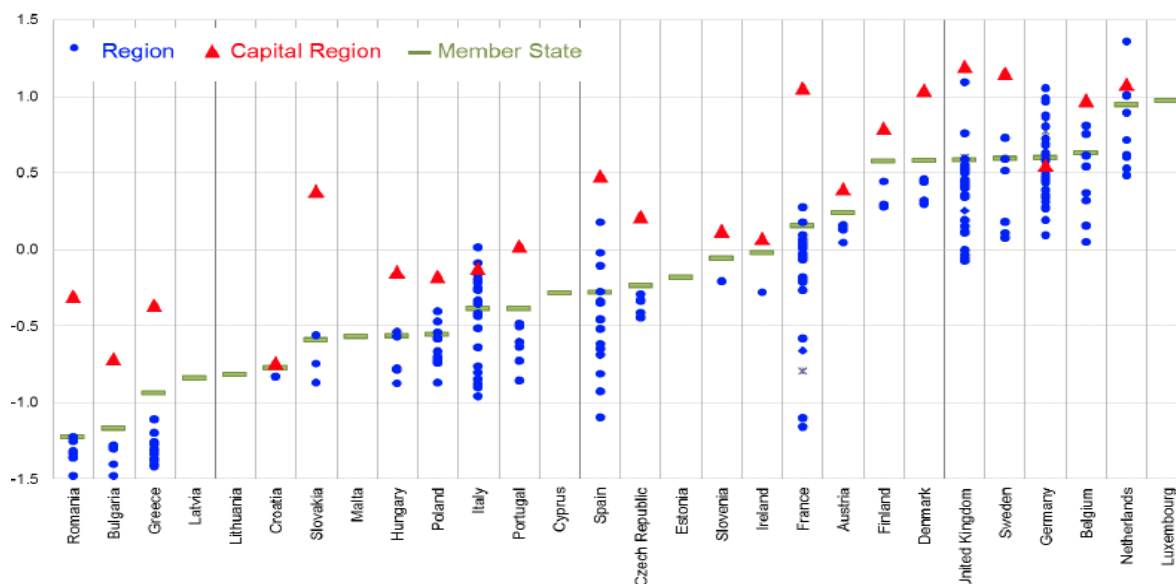
¹¹ http://espon-terrevi.t33.it/indicator_maps/rd-expenditure-percentage-gdp-2009/?indic=romania_reg&prov=RO32

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/6th_report/rci_2013_report_final.pdf

competitivitatea regională și disparitățile substanțiale din mai multe țări evidențiază necesitatea unei analize regionale și delimitarea unor limite pentru o abordare la nivel național în vederea înțelegerii competitivității teritoriale. Grupul cu cele mai bune performanțe includ regiunile Utrecht (Olanda) și zona Londrei. La celălalt capăt al scalei competitivității, vom găsi unele regiuni care sunt, din păcate, în mod constant cele mai slab performante. Acestea sunt regiunea bulgară Severozapaden, regiunea greacă Notio Aigaio, și **două regiuni sudice românești Sud-Est și Sud-Vest Oltenia.**

Figura de mai jos arată că România este țara din UE cu cel mai înalt nivel al discrepanțelor interne în ceea ce privește competitivitatea.

Figura nr. 11 Variabilitate internă de competitivitate între regiunea capitalei și restul regiunilor, 2013

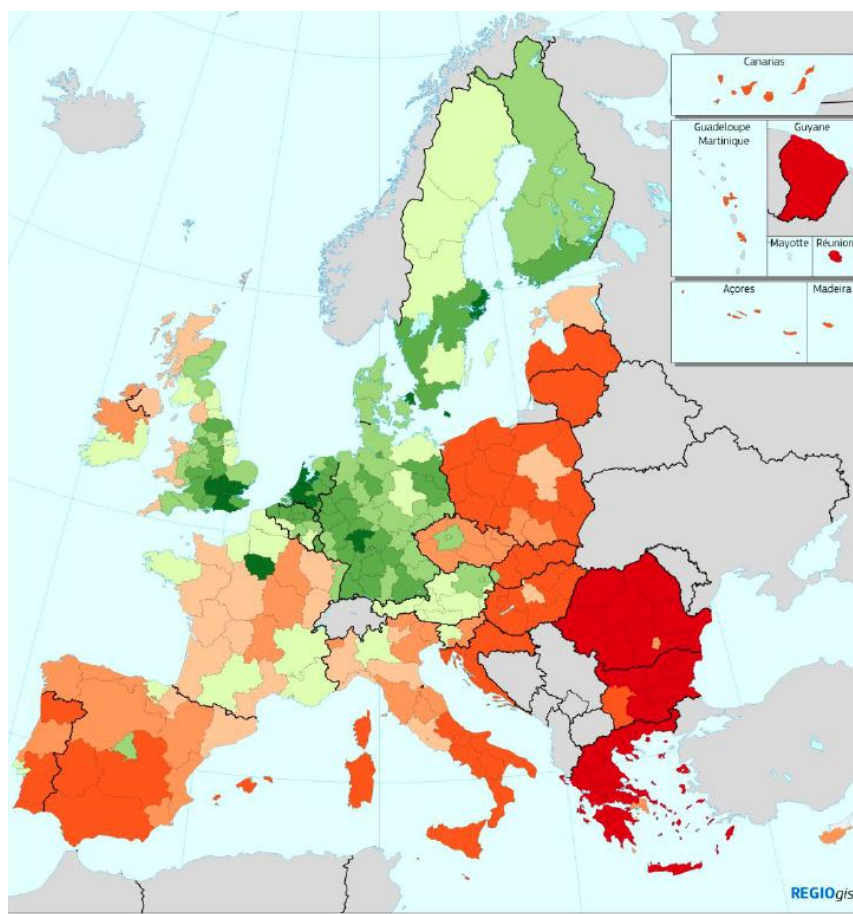

Sursa: Raportul privind Indexul Competitivității Regionale, 2013

Distribuția valorilor ICR 2013 din regiunile UE este prezentată prin harta de mai jos. Prin intermediul hărții este evidențiat faptul că cu cât este mai mare clasa, cu atât este mai mare nivelul de competitivitate regional.

Modelul general ICR nu este atât de diferit față de cel anterior, ICR 2010. Rezultatele arată o variație mare în fiecare țară, cu regiuni slab competitive dispersate în jurul regiunilor puternice. ICR prezintă un model mai policentric, cu regiuni metropolitane și capitale puternice, în multe părți ale Europei. **Zona București nu face excepție**, cu o performanță mai bună în comparație cu restul regiunilor din România, în ciuda performanței general scăzute în comparație cu alte regiuni europene.

Figura nr. 12 Indexul Competitivității Regionale, 2013

Regional Competitiveness Index - RCI 2013

Index: values range for low (negative) to high (positive)

< -1	0 - 0.2
-1 - -0.5	0.2 - 0.5
-0.5 - -0.2	0.5 - 1
-0.2 - 0	> 1

Source: Joint Research Centre and DG for Regional and Urban Policy

Sursa: Raportul privind Indexul Competitivității Regionale, 2013

Anexa IV – Analiza PEST

Analiza PEST este folosită pentru a descrie forțele și factorii exogeni care influențează, la nivel macro, performanța economiei românești, cu un accent special asupra microîntreprinderilor. Informații pentru analiza PEST provin atât din surse primare, cât și secundare, precum și din analize cantitativă și calitativă. Informațiile relevante sunt clasificate în funcție de secțiunile PEST:

- Factorii politici, includ setul de reguli formale și informale care reglementează punerea în aplicare a politicii și se referă la schimbări ale influenței și atitudinii politice față de punerea în aplicare a programelor;
- Factorii economici, în special cei care afectează standardele de viață ale locuitorilor (salarii, rata inflației, diminuarea cererii interne, etc.) și abordarea operatorilor economici (constrângeri legate de capital, rata dobânzii, rata de creștere, etc.) și astfel beneficiarii programelor;
- Factorii sociali, referitori la modele de comportament, gusturi și stiluri de viață – dinamica urban/rural a populației, structura de vârstă, comportamentul consumatorului, etc. și care afectează situația viitoare a pieței;
- Factori tehnologici și teritoriali, care devin, de asemenea, deosebit de importanți în ceea ce privește tehnologiile de comunicare și care afectează costurile de producție, precum și îmbunătățirea serviciilor și, de asemenea, dezechilibrele teritoriale. În literatura de specialitate se face referire de obicei la elementul „T” al analizei PEST ca la un element strict legat de tehnologie. Cu toate acestea, echipa de evaluare propune să se adauge, de asemenea, organizarea teritorială pentru două motive. În primul rând, această abordare evidențiază în mod clar corelația dintre Strategia UE 2020 și Agenda teritorială; în al doilea rând, ia în considerare provocările organizării inegale a dezvoltării economice din România. În acest sens, calea spre creșterea urbană și disponibilitatea și accesibilitatea infrastructurii reprezintă factori structurali relevanți.

Factori politici

Sinergii între programele de dezvoltare a politicilor naționale și cele ale UE ar putea permite înființarea de noi microîntreprinderi și IMM-uri cu activități non-agricole, culturale, creative,

inovatoare și de cooperare în regiunile mai puțin dezvoltate și în zonele rurale, în scopul de a crea activitate economică și noi locuri de muncă.

În acest sens, Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii identifică șapte inițiative emblematice destinate în principal pentru a crește dotările de capital tehnologic și uman pentru a stimula dezvoltarea teritorială:

- O Uniune a inovării: pentru a îmbunătăți condițiile-cadru și accesul la finanțare pentru sectorul cercetare și inovare, astfel încât să se consolideze procesul de inovare și să fie stimulată creșterea economică inteligentă;
- O agendă digitală pentru Europa: pentru a accelera procesul de difuzie și acoperire a țărilor europene, obținerea de beneficii pe o piață digitală unică pentru gospodării și întreprinderi;
- O politică industrială pentru era globalizării: pentru a îmbunătăți mediul de afaceri, în special pentru microîntreprinderi și IMM-uri, și pentru a sprijini dezvoltarea unei baze industriale solide și durabile în măsură să concureze la nivel global;
- Tineretul în mișcare: pentru a îmbunătăți educația și mobilitatea tinerilor europeni;
- O agendă pentru noi competențe și locuri de muncă: modernizarea piețelor muncii prin facilitarea mobilității forței de muncă și dezvoltarea competențelor pe tot parcursul vieții, în vederea creșterii participării forței de muncă și o mai bună corelare între oferta de muncă și cerere;
- Platforma europeană de combatere a sărăciei: asigurarea coeziunii sociale și teritoriale, astfel încât beneficiile de creștere și locurile de muncă să fie distribuite pe scară largă, iar persoanele care se confruntă cu sărăcia și excluziunea socială să redevină active și să trăiască în condiții decente;
- O Europă a resurselor eficiente: pentru a ajuta la tranziția creșterii economice în sensul reducerii consumului de materii prime, decarbonizării procesului de producție și de consum, creșterii gradului de utilizare a resurselor regenerabile, modernizării sectorului transporturilor și promovării eficienței energetice.

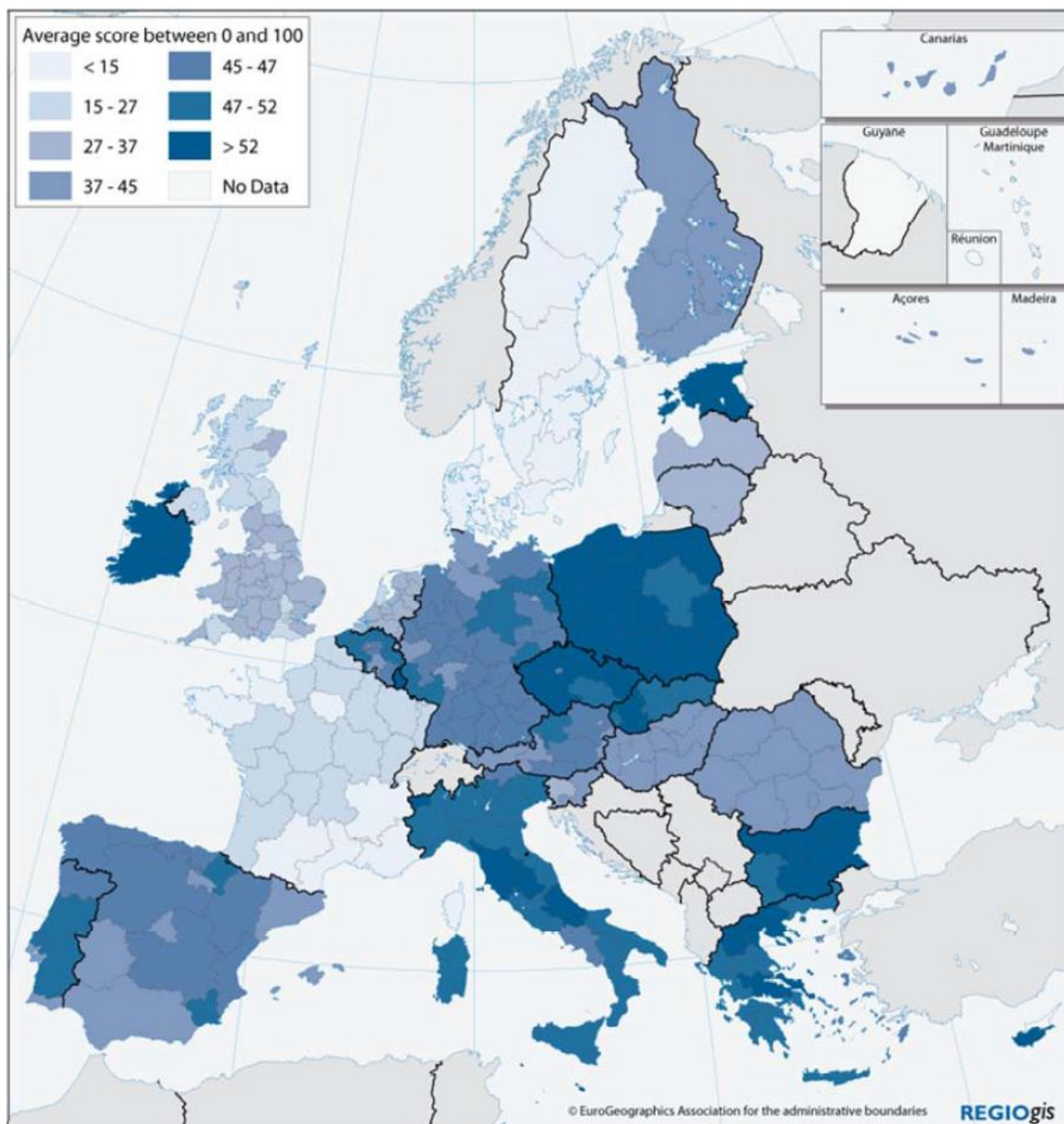
Factori economici

Potrivit raportului „Proгноza Economică a Europei - Iarna 2014”, publicat de către Comisia Europeană în 2013, creșterea a fost de determinată de exporturi în proporție de 3,5%, iar în 2014 și 2015, prognoza pentru PIB real indică o creștere de peste 2%, având în vedere o creștere a cererii interne, o decelerare a inflației și o creștere a gradului de ocupare a forței de muncă, acesta din urmă previzionată însă numai în 2015, schimbări care vor îmbunătăți nivelul de trai și, eventual, sectorul afacerilor (constrângeri de capital, acces la finanțare, rata

dobânzii, rata de creștere, etc.), și, astfel, situația beneficiarilor programelor (Comisia Europeană, 2014).

În ceea ce privește resursele energetice, România pare a avea o vulnerabilitate energetică ridicată și regiuni cu o slabă eficiență energetică (a se vedea figura de mai jos, Comisia Europeană, 2008).

Figura nr. 13 Provocări privind resursele energetice, în perspectiva 2020

Sursa: DG Regio, 2008

Figura nr. 14 Prognoza economică pentru România, 2014**Variație anuală**

RON	Prețuri curente	% PIB	94-09	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PIB	586.7	100	3,2	-1,1	2,2	0,7	3,5	2,3	2,5
Consum privat	372.9	63,6	5,7	-0,3	1,1	1,1	0,9	1,5	2,5
Consum public	89	15,2	0,8	-4,7	0,2	1,7	-1,5	1,8	1,5
Formarea brută de capital fix	154.3	26,3	7,0	-1,8	7,3	4,9	-2,7	3,4	4,5
Din care: echipamente	59.8	10,2	7,8	-19,1	23,6	4,1	-2,0	3,5	4,5
Exporturi (bunuri și servicii)	238.5	40,6	10,2	13,2	10,3	-3,0	13,6	5,7	6,3
Importuri (bunuri și servicii)	266.1	45,4	12,3	11,1	10,0	-0,9	2,9	5,0	7,3
VNP (deflator PIB)	576.2	98,2	3,2	-1,0	2,1	0,2	2,5	2,3	2,6
Contribuție la creșterea PIB:		Cerere internă	6,1	-1,5	2,7	2,9	-0,4	2,1	2,9
		Stocuri	-0,9	0,4	-0,1	-1,4	-0,3	0,0	0,0
		Exporturi nete	-1,9	0,0	-0,5	-0,8	4,2	0,2	-0,5
Ocuparea forței de muncă			-2,1	-0,3	-0,8	1,3	0,2	0,4	0,7
Rata șomajului (a)			6,4	7,3	7,4	7,0	7,2	7,2	7,1
Remunerarea angajaților / cap			43,3	-3,3	-4,1	8,3	5,8	5,6	4,5
Costurile forței de muncă unitare ansamblul economiei			35,9	-2,4	-6,8	9,0	2,4	3,6	2,7
Costul unitar real al muncii			-0,3	-7,7	-	4,2	-1,2	0,7	-0,1
					10,6				
Rata de economisire a gospodăriilor (b)			-	-3,8	-7,0	-6,2	-5,9	-5,1	-6,3
Deflator PIB			36,3	5,7	4,2	4,6	3,6	2,9	2,7
Indicele armonizat al prețurilor de consum			-	6,1	5,8	3,4	3,2	2,4	3,4
Bunuri comerciale			2,1	1,0	2,6	3,2	-0,3	-0,7	-0,1
Balanța comercială (c)			-7,5	-6,1	-5,6	-5,6	-2,4	-2,5	-2,9
Balanța de cont curent (c)			-	-4,4	-4,5	-4,4	-1,0	-1,2	-1,6
Capacitatea netă (+) sau necesarul (-) vis-a-vis de restul statelor (c)			-5,8	-4,2	-3,9	-3,0	0,0	-0,3	-0,7

Soldul bugetului general (c)	-	-6.8	-5.5	-3.0	-2.6	-2.2	-1.8
Echilibru bugetar ajustat ciclic (c)	-	-6.0	-5.0	-2.0	-2.1	-1.8	-1.6
Echilibru bugetar structural (c)	-	-6.1	-3.8	-2.5	-2.1	-1.8	-1.6
Datoria public brută (c)	-	30.5	34.7	38.0	38.	39.	39.2
					3	3	

(a) Definiție Eurostat. (b) economisirea brută împărțită la venitul brut disponibil. (c) ca procentaj a PIB.

Sursa: Comisia Europeană, Prognoza economică, 2014

Figura nr. 15 Rata de schimb valutar Euro-Ron 2005-2014

RON/EUR

În ceea ce privește cursul de schimb valutar RON/EUR, acesta a înregistrat o variație semnificativă în perioada anterioară începerii procesului de implementare, astfel încât numai efectele marginale asupra investițiilor și bunurile achiziționate ar putea fi luate în considerare în perioada de implementare a DMI (în special în perioada 2009-2014).

Factori sociali

Sunt identificați trei factori sociali principali: procentul populației care trăiește în zonele urbane și rurale, procentul populației în vârstă de 65 de ani și scenariul de evoluție a populației în perioada 2005-2050.

Următoarele tabele arată evoluția distinctă a populației și ponderii populației în zonele urbane din regiunile de dezvoltare din România de-a lungul timpului. În ciuda micilor

schimbări din dinamica populației, se pare că există o tendință de scădere a numărului de locuitori în valori absolute, în toate regiunile, cu excepția București-Ilfov. În ceea ce privește nivelul de urbanizare, Sud-Muntenia prezintă cel mai scăzut nivel de urbanizare, în conformitate cu structura economiei bazate pe sectorul primar, în timp ce București-Ilfov prezintă o evoluție complet opusă.

Tabel nr. 19 Populația regională și ponderea populației urbane

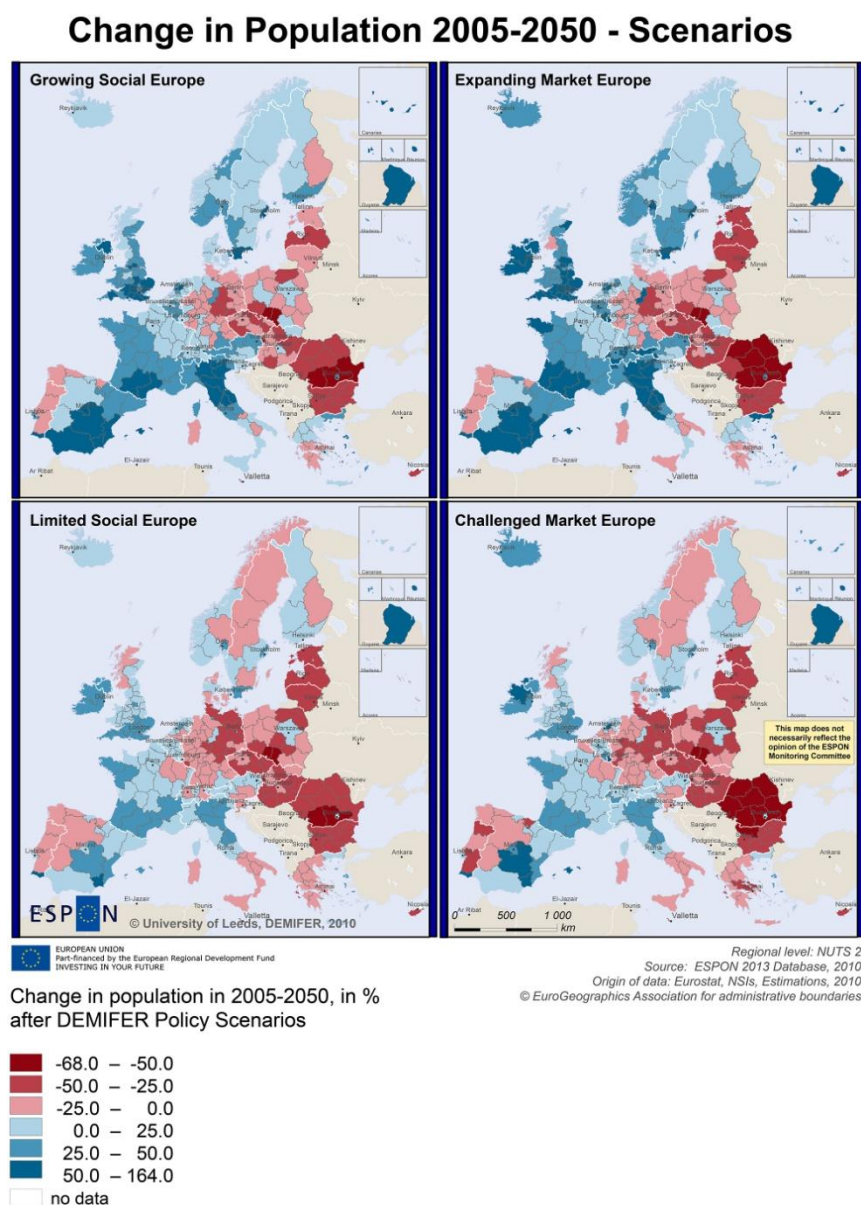
Populația regională (mii locuitori)					
Regiune	2008	2009	2010	2011	2012
NV	2.724	2.721	2.719	2.717	2.712
C	2.524	2.526	2.524	2.522	2.519
NE	3.722	3.717	3.712	3.703	3.700
SE	2.825	2.818	2.811	2.802	2.791
SM	3.292	3.279	3.267	3.253	3.239
BI	2.242	2.253	2.261	2.267	2.264
SV	2.270	2.257	2.246	2.232	2.220
V	1.926	1.924	1.919	1.913	1.907
Populația urbană (%)					
Regiune	2008	2009	2010	2011	2012
NV	53,4%	53,3%	53,3%	53,2%	53,2%
C	59,6%	59,5%	59,4%	59,3%	59,1%
NE	43,3%	43,2%	43,2%	43,0%	43,1%
SE	55,2%	55,1%	55,1%	55,0%	55,0%
SM	41,5%	41,4%	41,4%	41,4%	41,4%
BI	92,3%	92,1%	92,0%	91,7%	91,5%
SV	47,7%	47,7%	47,9%	48,0%	48,1%
V	63,3%	63,1%	63,0%	62,8%	62,6%

Sursa: Prelucrarea datelor statistice furnizate de Institutul Național de Statistică

Figura nr. 16 Ponderea populației în vârstă de 65 de ani și peste (2010)

Figura nr. 17 Schimbări previzionate în structura populației în perioada 2005-2050 – scenarii

Sursa: proiectul ESPON TerrEvi

Factori tehnologici și teritoriali

Sunt identificați doi factori suplimentari principali: o capacitate de absorbție redusă și o accesibilitate limitată.

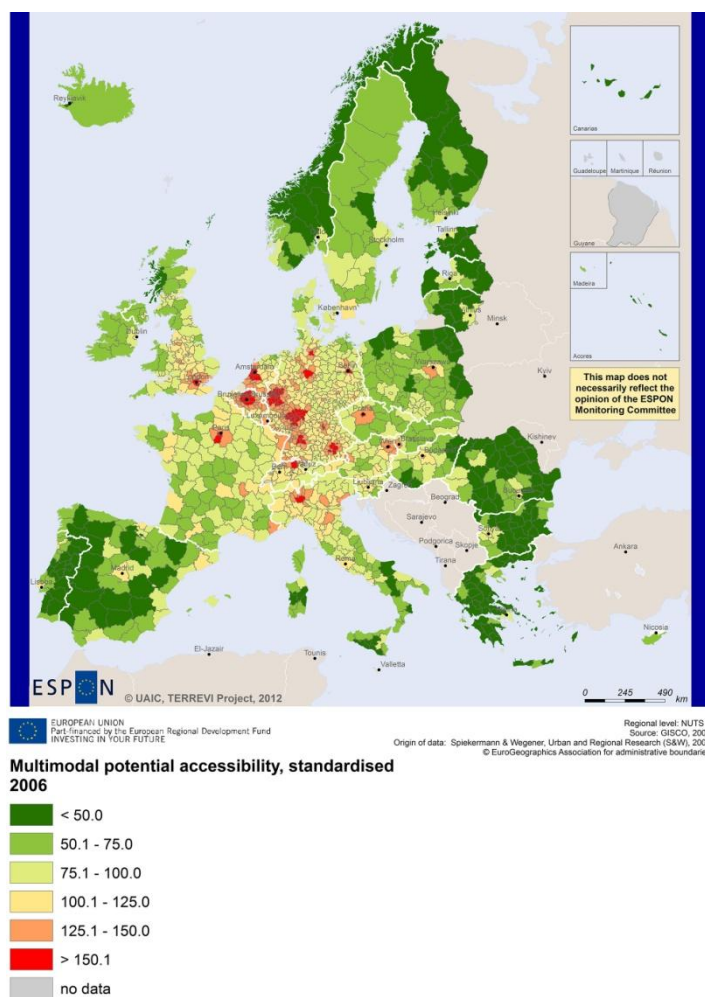
Capacitatea de absorbție este definită ca o receptivitate teritorială scăzută pentru interpretarea și utilizarea cunoștințelor externe în vederea desfășurării de activități complementare de cercetare, asigurarea progresului științific și exploatarea potențialului de dezvoltare a noilor tehnologii. În România, calitatea relativ ridicată a resurselor umane este

cuplată cu un nivel general scăzut de utilizare și accesibilitate a tehnologiilor TIC, un model național imitativ de inovare și un scenariu estimat de scădere demografică și de forță de muncă în 2050. Această situație contribuie la o capacitate de absorbție redusă și generează probleme create de vulnerabilitatea crescută din cauza riscului nealinierii persistente, în viitor, a zonelor europene aflate la limita dezvoltării tehnologice și economice și afectate de migrația capitalului uman cu abilități și cunoștințe tehnice.

În ceea ce privește accesibilitatea¹³, România prezintă un nivel scăzut al indicelui ESPON privind potențialul de accesibilitate multimodală, care sintetizează un grup de indicatori specifici privind modalitatea de deplasare (cale rutieră, feroviară, aeriană), în scopul de a oferi o înțelegere generală a nivelului de „deschidere” internă și externă a țării (a se vedea figura de mai jos). Ca și zonă periferică în faza inițială de dezvoltare, structura infrastructurii românești apare fragmentată și distribuită inegal. România ar putea beneficia de poziția sa față de Asia Centrală și coridorul zonei Caspice, iar țările UE ar putea profita prin promovarea intereselor lor comerciale și strategice în aceste zone. Axe aferente rețelei trans-europene de transport (axe TEN-T) traversează România, făcând legătura între Europa de Nord și Europa de Sud, de Vest și de Est. Sistemul de transport românesc este slab, insuficient dezvoltat și de calitate foarte scăzută, de asemenea datorită faptului că acesta încă resimte consecințele a mai multor ani de neglijență din timpul perioadei de tranziție, atunci când investițiile publice în infrastructură au scăzut dramatic. Organizarea sistemului de transport este inegală la nivel teritorial, aceasta fiind unul din motivele prin care se explică existența disparităților regionale. Proximitatea granițelor naturale, în ceea ce privește comerțul (fluviul Dunărea) și piețele din est subdezvoltate (Ucraina și Republica Moldova) au îngreunat în mod natural procesul de dezvoltare, în special pentru zonele marginale.

¹³ http://espon-terrevi.t33.it/indicator_maps/multimodal-potential-accessibility-2006/?indic=romania_reg&prov=RO32

Figura nr. 18 Accesibilitatea multimodală potențială, 2006

Sursa: proiectul ESPON TerrEvi

Anexa V - Metodologia pentru actualizarea analizei SWOT și identificarea nevoilor

Analiza SWOT este o metodă folosită pentru a evalua punctele forte, punctele slabe, oportunitățile și amenințările aferente unui anumit fenomen. În cazul unei evaluări de program, instrumentul poate fi folosit pentru a studia relațiile dintre program și mediul său direct de implementare. Punerea în aplicare a unei analize SWOT presupune patru etape principale:

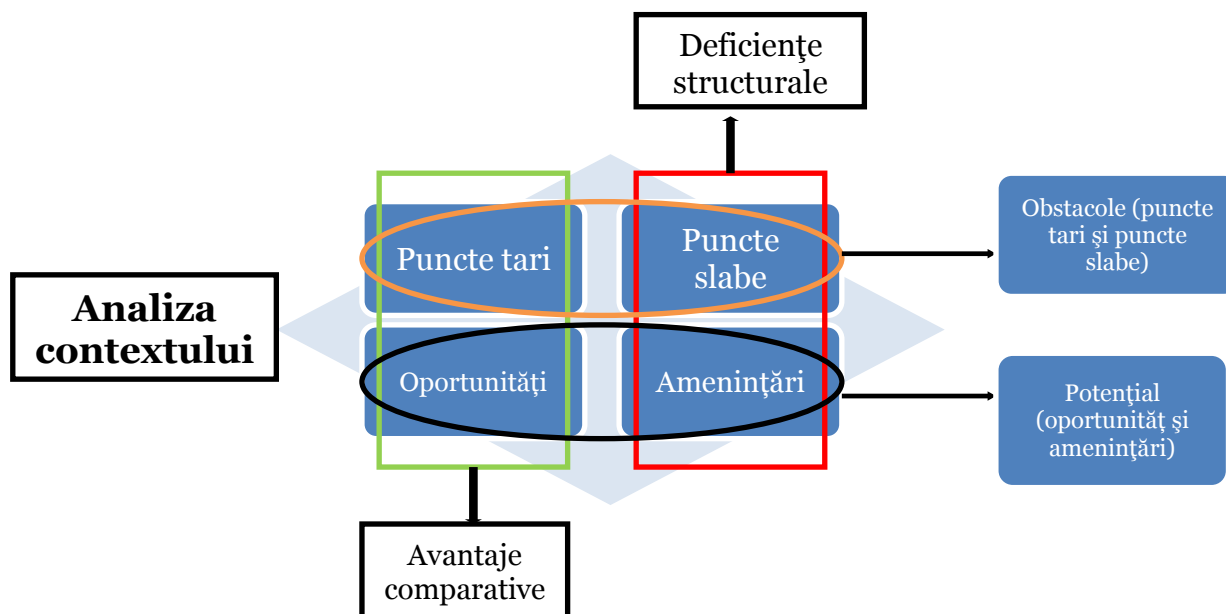
- identificarea principalelor tendințe și factorii care pot afecta un anumit fenomen;
- distincția între tendințele și factorii interni și externi pentru un fenomen dat;
- din perspectiva factorilor interni, distincția dintre punctele forte și punctele slabe;
- pe fondul factorilor externi (identificați cu ajutorul analizei PEST), distincția între oportunități și amenințări.

Abordarea SWOT permite detectarea unor caracteristici suplimentare ale unui anumit fenomen (a se vedea figura de mai jos). În special, din analiza combinată a elementelor identificate este posibil să se distingă:

- deficiențe structurale → analiză transversală a amenințărilor și punctelor slabe;
- avantaje comparative → analiză transversală a punctelor forte și oportunităților;
- obstacole → analiză transversală a punctelor forte și amenințărilor;
- potențial → analiză transversală a oportunităților și punctelor slabe.

De obicei, avantajele comparative nu sunt considerate ca fiind obiectul unei politici întrucât o combinație pozitivă a punctelor forte și a oportunităților indică o evoluție pozitivă în viitor și fără o intervenție publică. În același timp, deficiențele structurale au nevoie de o cantitate mare de resurse și un mix complex de politici pentru a fi abordate și rezolvate. În consecință, pare dificil ca o politică sectorială și/sau o singură intervenție a DMI 4.3 să poată rezolva deficiențele structurale. Pe de altă parte, analiza SWOT permite, de asemenea, identificarea nevoilor corespunzătoare care urmează să fie abordate printr-o politică ca obstacole și oportunități existente. În special, analiza SWOT este folosită pentru a identifica nevoile principale (obstacole care trebuie rezolvate și oportunități care să fie valorificate) pentru dezvoltarea microîntreprinderilor și existența unor noi provocări identificate de la lansarea DMI 4.3.

Figura nr. 19 Procesul prin care sunt identificate nevoile rezultate din analiza SWOT

Sursa: Echipa de evaluare

Analiza SWOT a fost structurată în jurul următoarelor teme principale:

- Mediul de afaceri. Este vorba despre condițiile structurale ale mediului în care microîntreprinderile își dezvoltă activitățile și care sunt legate de intensitatea microantreprenoriatului (măsurat prin raportul dintre microîntreprinderi și populația totală);
- Dezvoltare sectorială. Aceasta se referă la specializarea sectorială și performanța principalelor activități economice;
- Piața forței de muncă. Având în vedere că obiectivul DMI 4.3 este crearea de locuri de muncă noi și durabile, analiza SWOT examinează factorii care ar putea afecta performanțele pieței muncii și mega-tendențele aferente populației, migrației și ocupării forței de muncă;
- Dezvoltare teritorială. Analiza SWOT ia în considerare principalele disparități teritoriale, care ar putea avea o influență asupra performanței microîntreprinderilor, precum localizarea geografică (apropierea de orașele mari), accesibilitatea la căile de transport, disparitățile interne urbane/regionale.

Analiza SWOT propusă și nevoile și provocările identificate pentru dezvoltarea microîntreprinderilor sunt furnizate în Capitolul 1.

Anexa VI - Clasificarea CAEN a domeniilor de activitate

Enumerarea de mai jos prezintă lista codurilor CAEN a domeniilor de activitate eligibile pentru finanțare prin DMI 4.3.

Tabel nr. 20 **Lista codurilor CAEN aferente domeniilor de activitate eligibile în cadrul DMI 4.3.**

Clasa	Denumire clasă CAEN
SECȚIUNEA C – INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	
13XX	Fabricarea produselor textile
14XX	Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte
15XX	Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor
16XX	Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite
17XX	Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie
18XX	Tipărire și reproducerea pe suporti a înregistrărilor
1920	Fabricarea produselor obținute din prelucrarea țiteiului
20XX	Fabricarea substanțelor și a produselor chimice
21XX	Fabricarea produselor farmaceutice de bază și a preparatelor farmaceutice
22XX	Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice
23XX	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice
24XX	Industria metalurgică Cu excepția clasei 2446 „Prelucrarea combustibililor nucleari”
25XX	Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații Cu excepția subgrupeii 254 „Fabricarea armamentului și muniției”

- 26XX Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice
- 27XX Fabricarea echipamentelor electrice
- 28XX Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.
- 29XX Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor
- 301X Construcția de nave și bărci
- 302X Fabricarea materialului rulant
- 309X Fabricarea altor echipamente de transport n.c.a.
- 31XX Fabricarea de mobilă
- 32XX Alte activități industriale n.c.a.
- 33XX Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor

SECȚIUNEA E - DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE

- 36XX Captarea, tratarea și distribuția apei
- 37XX Colectarea și epurarea apelor uzate
- 38XX Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile
- 39XX Activități și servicii de decontaminare

SECȚIUNEA F - CONSTRUCȚII

- 41XX Construcții de clădiri
- 42XX Lucrări de geniu civil
- 43XX Lucrări speciale de construcții

SECȚIUNEA G - COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR

- 4520 Întreținerea și repararea autovehiculelor

SECȚIUNEA H - TRANSPORT ȘI DEPOZITARE

- 49XX Transporturi terestre și transporturi prin conducte
- 50XX Transporturi pe apă
- 51XX Transporturi aeriene
- 52XX Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi

53XX Activități de poștă și de curier

SECȚIUNEA I - HOTELURI ȘI RESTAURANTE

55XX Hoteluri și alte facilități de cazare

5621 Activități de alimentație (catering) pentru evenimente

SECȚIUNEA J - INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII

58XX Activități de editare

59XX Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune;
înregistrări audio și activități de editare muzicală

60XX Activități de difuzare și transmitere de programe

61XX Telecomunicații

62XX Activități de servicii în tehnologia informației

63XX Activități de servicii informatice

SECȚIUNEA N - ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPOORT

78XX Activități de servicii privind forța de muncă

79XX Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică

80XX Activități de investigații și protecție

81XX Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri

82XX Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de
servicii prestate în principal întreprinderilor

SECȚIUNEA Q - SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

86XX Activități referitoare la sănătatea umană

87XX Servicii combinate de îngrijire medicală și asistență socială, cu cazare

88XX Activități de asistență socială, fără cazare

SECȚIUNEA R - ACTIVITĂȚI DE SPECTACOLE, CULTURALE ȘI RECREATIVE

90XX Activități de creație și interpretare artistică

91XX Activități ale bibliotecilor, arhivelor, muzeelor și alte activități culturale

93XX Activități sportive, recreative și distractive

SECȚIUNEA S - ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII

95XX Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc

96XX Alte activități de servicii

Anexa VII - Principalele referințe ale evaluării și politici

Această anexă analizează o gamă largă de referințe de specialitate și

- prezintă principalele metode utilizate în evaluările contrafactuale specifice programelor și disponibile on-line în biblioteca DG REGIO¹⁴;
- evidențiază variabilele de rezultat cele mai recurente în studiile de evaluare contrafactuale;
- descrie principalele constatări din evaluările privind performanța IMM-urilor din România;
- ilustrează principalele documente de politici disponibile pe site-ul www.inforegio.ro.

Principalele metode în cadrul evaluărilor contrafactuale

Următorul tabel arată ce tip de metode sunt folosite în setul studiilor disponibile în biblioteca DG REGIO privind evaluarea contrafactuală. Semnul "X" indică faptul că evaluarea contrafactuală utilizează metoda corespondentă.

Tabel nr. 21 Studii de evaluare și metode corespondente

Referințe analizate	Metode utilizate		
	Colectare de date/informații	Metode de analiză cantitativă	Instrumente de analiză calitativă
Evaluarea continuă a Programului Operațional Întreprinderi și Inovare în Republica Cehă (2012)	X	X	
Evaluarea ex-post a inițiativelor de Turism - măsurile 1.3, 1.6 și 2.2 (partea DOCUP_Obiectiv 2, Raport final de evaluare 2000-2006, Regiunea	X	X	

¹⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/information/evaluations/evalsedlib_en.cfm

Referințe analizate	Metode utilizate		
	Colectare de date/informații	Metode de analiză cantitativă	Instrumente de analiză calitativă
Lombardia, Italia)			
Evaluarea ex-post a întreprinderilor sprijinite (parte din DOCUP_Obiectiv 2, Raport final de evaluare 2000-2006, Regiunea Lombardia, Italia)	X	X	
Evaluarea continuă a intervențiilor pentru întreprinderi în domeniul inovare și cercetare în regiunea Marche	X	X	X
Evaluarea ex-post a rezultatelor și impactului finanțărilor UE pentru investiții în domeniul educației și științei pe parcursul perioadei de programare 2004-2006 în Letonia	X	X	X
Evaluarea ex-post a rezultatelor și impactului investițiilor finanțate de UE în domeniul de susținere a afacerilor în perioada de programare 2004-2006 în Letonia	X	X	
Evaluare continuă cu privire la Imobiliare și Dezvoltare în Republica Cehă	X	X	

Analiza listei anterioare de studii întărește alegerea echipei de evaluare de a combina, într-o abordare triangulară:

- Metode de colectare a datelor/informațiilor;
- Metode de analiză cantitativă;
- Instrumente de analiză calitativă.

Două lucrări metodologice suplimentare confirmă, de asemenea, această abordare:

1. Prima este o lucrare de Morton MH (2009), "Aplicabilitatea evaluării de impact asupra Politicii de Coeziune". Este un document de lucru al Raportului Barca (2009). Acesta subliniază că metodele calitative completează instrumentele cantitative în ceea ce privește întrebările formale adresate pentru mai buna înțelegere a proceselor de programare, implementării și perspectivelor părților interesate.
2. A doua sursă oferă îndrumări privind modul de agregare și combinare a informațiilor din sistemul de monitorizare și bazele de date existente. În special, studiul "Evaluarea contrafactuală a impactului politicilor de sprijin ale companiei: o aplicație empirică pentru programe UE co-finanțate, naționale și regionale" (de Bondonio, Greenbaum, 2010) arată modalitatea de valorificare a datelor la nivel de firmă, formate din îmbinarea longitudinală a ocupării forței de muncă și informațiilor demografice referitoare la firmă cu istoricul firmei privind stimulentele utilizate. Această lucrare va reprezenta o referință pentru echipa de evaluare în desfășurarea activității 2.2.

Variabile de rezultat recurente în studii contrafactuale

Tabelul de mai jos ilustrează principalele rezultate ale unei liste de studii contrafactuale indicate de DG REGIO ca o listă de referință. Rezultatele sunt ilustrate pentru ceea ce privește efectele de pârgăhie, ocuparea forței de muncă, productivitatea muncii și dimensiunea firmei.

Tabel nr. 22 Variabile de rezultate analizate în cadrul studiilor contrafactuale

Referințe analizate	Efecte de pârgăhie ¹⁵	Ocuparea forței de muncă	Productivitate a muncii	Dimensiunea firmei
Legea 488 privind ajutorul pentru investiții în Italia (Bondonio, Martini, 2012)	Scăzut	Semnificativă din punct de vedere statistic	Nicio creștere semnificativă	Nici un impact diferit în rândul IMM-urilor cu dimensiuni diferite
Sprijin pentru investiții în Germania de Est, (GEFRA, IAB, 2010)	Scăzut și ridicat (depinde de caz)	Semnificativă din punct de vedere statistic	Creștere redusă	Nu este analizată în mod specific
Ajutoare pentru investiții RSA în Marea Britanie	Nu este analizat	Nu este analizată	Nu este analizată	Impact crescut în rândul firmelor mici

¹⁵ Efectul de pârgăhie este egal cu raportul dintre creșterea medie în total investiții și investiții publice.

(Criscuolo și alții, 2012)				
Sprijin pentru inovare 2008-2010 (Czarnitzki și alții, 2011)	Nu este analizat	Nu este analizată	Nu este analizată	Dimensiunea firmei este relevantă
Granturi pentru IMM-uri în Polonia (Trzcinski, 2011)	Foarte scăzut	Semnificativă din punct de vedere statistic	Nicio creștere semnificativă	Nu este analizată în mod specific
Sprijin pentru IMM-uri în Piemonte, Italia (Bondonio, Martini, 2012)	Mediu	Nesemnificativă din punct de vedere statistic	Creștere redusă	Nu este analizată în mod specific

Analiza arată că cele des întâlnite variabile de rezultat recurente în literatura de specialitate sunt: ocuparea forței de muncă (în termeni cantitativi și calitativi), cifra de afaceri, productivitate muncii și investițiile efectuate. Echipa de evaluare va selecta variabilele de rezultat ale modelelor econometrice în consecință.

Literatura de specialitate din România

Tabelul de mai jos ilustrează conținutul unor evaluări efectuate în contextul specific din România.

Tabel nr. 23 O selecție a studiilor de evaluare în contextul românesc

Referințe analizate	Conținut principal
Evoluții și constrângeri pentru IMM-urile din România (Duma, 2009)	Lucrarea analizează evoluțiile și constrângerile din sectorul IMM-urilor din România, în ultimii ani și mai ales în timpul crizei financiare.
IMM-urile din Romania - Repere progresive și perspective de dezvoltare (Cornescu, 2008)	Lucrarea se axează pe: evoluția performanțelor întreprinderilor mici și mijlocii din România; identificarea unor acțiuni pentru a asigura condiții stabile și previzibile în cadrul mediului de afaceri pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii.
Ce face firmele mici să crească? Finante, Capital uman, Asistență tehnică și Mediul de Afaceri din	Această lucrare folosește tehnici de date bazate pe panel pentru a realiza un studiu privind 297 de noi întreprinderi mici din România, care conține informații detaliate de la

România (2004)	data de înființare a firmelor până în anul 2001. Există dovezi puternice că accesul la finanțare externă (credite) asigură creșterea atât a ocupării forței de muncă cât și a vânzărilor, mai mult decât deținerea unor competențe antreprenoriale.
----------------	---

Toate rapoartele evidențiază faptul că criza financiară are o cauză sau, cel puțin impact semnificativ pentru IMM-urile din România. Mai mult decât atât, un factor esențial pentru dezvoltarea economică și creșterea ocupării forței de muncă în întreprinderile mici din România este accesul la finanțare externă (credite).

Principalele documente privind politica de dezvoltare

Următoarea listă de documente se referă la obligația de a efectua activități sistematice de evaluare ale Programului Operațional Regional în conformitate cu Regulamentul General (CE) n. 1083/2006, ce stabilește dispozițiile generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune.

Tabel nr. 24 Documentele privind politicile de dezvoltare și evaluări

Documente strategice și de planificare	Conținut principal
Programul Operațional Regional 2007-2013, Versiune consolidată 2011	Documentul prezintă o analiză socio-economică teritorială, subliniind disparitățile dintre regiuni, coerența și conformitatea cu politicile europene și complementaritatea cu alte programe naționale. Alocarea financiară, implementarea și consultarea în cadrul parteneriatelor permite înțelegerea aspectele specifice privind managementul intervenției.
Planul Multianual de Evaluare pentru Programul Operațional Regional 2007-2013, versiunea octombrie 2012	Planul descrie contextul implementării, principalele obiective și beneficiari ai POR, planul și procesul de evaluare și recomandările evaluării ex-ante.
POR Planul Anual de Evaluare 2007-2013 pentru perioada 2013 - 2015, octombrie 2012	Acesta ilustrează planul de evaluare implementat în mod curent, activitățile, metodologia aplicată și calendarul asumat.
POR 2007-2013 Planul anual de evaluare pentru anul 2012, Noiembrie	Acesta descrie planul de evaluare aferent definirii procesului în anul 2012, activitățile, metodologia aplicată

2011	și calendarul asumat
Evaluarea POR 2007-2013 - Prioritățile și proiectele mediului de afaceri, versiunea finală martie 2011	Documentul conține un capitol specific privind DMI 4,3, în care caracteristicile beneficiarilor eligibili și procesul de implementare sunt descrise.
Evaluarea capacității administrative a regiunilor în domeniul dezvoltării regionale, versiunea finală decembrie 2011	Studiul are ca scop evaluarea capacității administrative a regiunilor în domeniul dezvoltării regionale pentru a stabili în mod realist capacitatea administrativă și instituțională și rolul lor în perioada de programare 2014-2020.

Anexa VIII - Anexa statistică a analizei PSM (Propensity Score Matching)

Această anexă conține toate analizele statistice care susțin analiza cantitativă. Distribuția eșantionului de analiză a fost studiat prin încrucișarea variabilelor explicative relevante cu variabila dependentă dummy.

Tabel nr. 25 **Beneficiari și non-beneficiari**

Grup	Total
Non-Beneficiari	311
Beneficiari	100

Tabel nr. 26 **Beneficiari și non-beneficiari pe regiune**

Grup	B - IF	C	NE	NV	SE	SM	SV	V
Non-Beneficiari	23	76	61	44	28	24	23	32
Beneficiari	9	17	14	24	6	6	10	14

Tabel nr. 27 **Beneficiari și non-beneficiari în funcție de deținerea unei adrese web**

Grupul	Fără adresa Web	Adresa Web
Non-Beneficiari	209	102
Beneficiari	55	45

Tabel nr. 28 Beneficiari și non-beneficiari în funcție de sexul administratorului microîntreprinderii

Grupul	Administrator Masculin	Administrator Feminin	Masculin- Feminin
Non-Beneficiari	190	63	58
Beneficiari	62	25	13

Tabel nr. 29 Beneficiari și non-beneficiari în funcție de sectorul de activitate

Grupul	Agricultură ¹⁶	Construcții	Industrie	Servicii
Non-Beneficiari	2	57	65	187
Beneficiari	0	8	12	80

Tabel nr. 30 Beneficiari și non-beneficiari după vechimea firmei în momentul aplicării¹⁷

	Vechimea (ani)																
Grup	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Non-Beneficiari	4	27	46	39	31	25	19	10	14	8	11	5	6	25	11	15	15
Beneficiari	0	14	12	8	11	7	5	1	3	5	2	3	2	11	4	5	7

Tabel nr. 31 Beneficiari și non-beneficiari după vechimea (pe categorii) firmei în momentul aplicării

Grup	Mai puțin de 5 ani	5-10 ani	Mai mult de 10 ani
Non-Beneficiari	172	62	77
Beneficiari	52	16	32

¹⁶Datorită unei probleme de coliniaritate, domeniul Agricultură și Construcții a fuzionat într-un grup "Construcții". Trebuie specificat că, microîntreprinderile din mediul rural sunt eligibile în cadrul PNDR.

¹⁷ Vechimea la momentul depunerii se calculează ca diferență între anul de înființare a firmei și anul de depunerea cererii de finanțare (2008 pentru apelul 1 și 2010 pentru apelul 2)

Tratamentul valorilor extreme

Statisticile rezumative și verificările grafice atât a variabilei ocupării forței de muncă, cât și a variabilei explicative, conduc la presupunerea existenței unor valori aberante capabile să afecteze estimarea impactului¹⁸. În analiză, valorile aberante sunt definite ca acele valori de 1‰ a suitei de distribuție. Doar o singură valoare aberantă a fost scosă din setul de date reducând numărul final de observații adoptate în analiză la 411.

Modele utilizate în estimările impactului grantului

După cum este specificat în secțiunea 4.4, analiza impactului grantului asupra variației ocupării forței de muncă la nivelul beneficiarilor Apelului nr.1 a fost realizată prin intermediul a patru modele. La nivelul secțiunii antemenționate este prezentat doar modelul nr. 4, restul modelelor fiind prezentate la nivelul prezentei anexe.

Primul model estimează impactul sumei de grant (în logaritmi) și a nivelului ocupării forței de muncă la începutul perioadei de implementare.

Tabel nr. 32 **Model 1 de estimare**

Variabilă	Estimare	Eroare standard	t	Pr(> t)	
(Interceptare)	-29.104	6.292	-4.63	0.00001156	***
Grant (log)	2.783	0.515	5.41	0.00000046	***
Ocupare	-0.318	0.121	-2.62	0.01	***

Coduri semnificative: 0,01 '***' 0,05 '**' 0,1 '*'

R² multiplu: 0,271

R² ajustat 0,256

Valoare-P test F: 0,000000226 ***

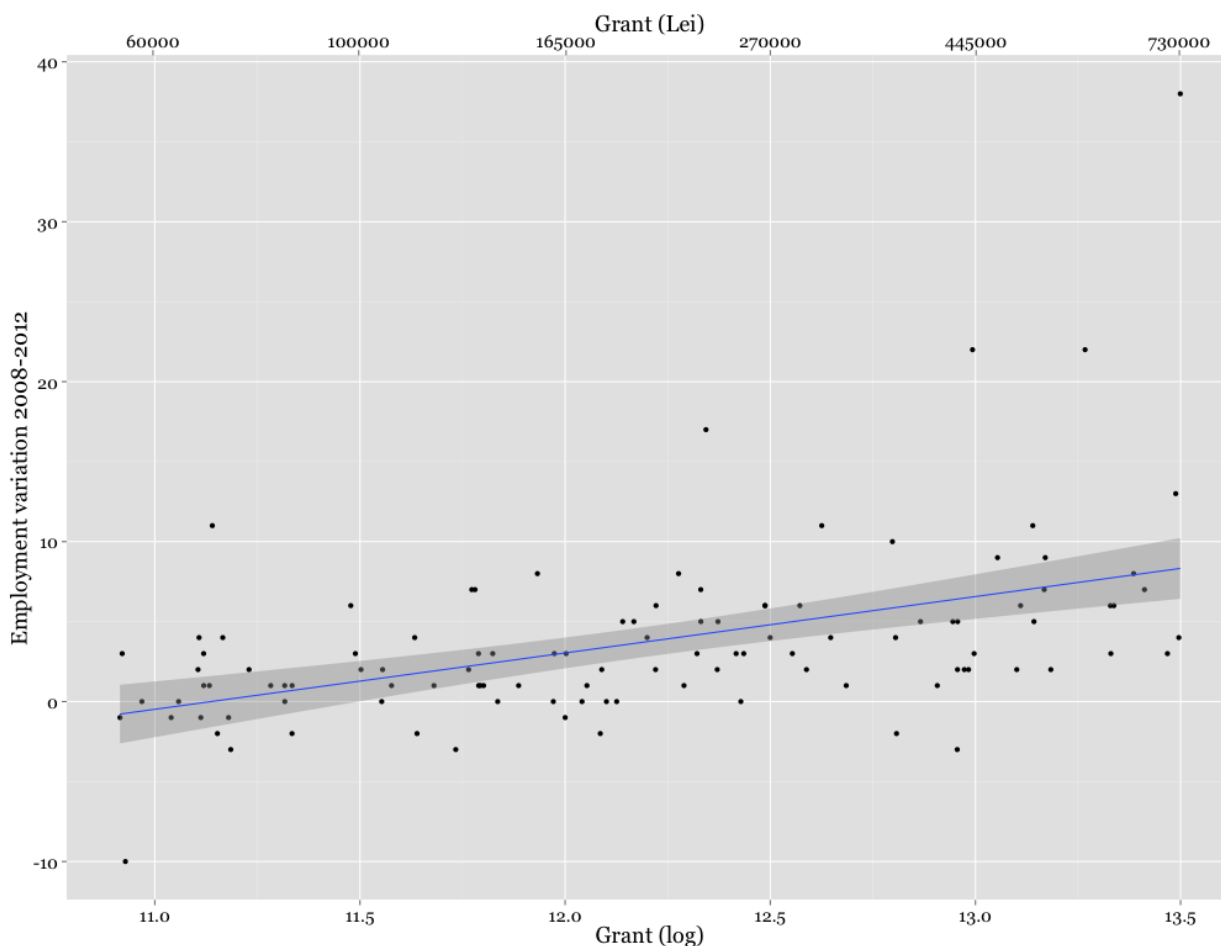
Valoare-P Breusch-Pagan: 0,225

Valoare-P Reset: 0,5755

¹⁸ Conform Hawkins (1980) o valoare aberantă este "o observație care se abate atât de mult de la alte observații încât ridică suspiciuni că aceasta a fost generată de un mecanism diferit. O aberație ar putea fi, de asemenea, văzută ca o observație care influențează foarte mult valoarea unui estimator statistic"

Conform estimărilor, grantul afectează în mod pozitiv și semnificativ variația ocupării forței de muncă, respectiv cu o variație de aproximativ 0,27 pentru fiecare creștere de 10% a grantului. Figura următoare prezintă relațiile descrise, care permit evaluarea intensității rezultatului.

Figura nr. 20 Variația ocupării forței de muncă și valoarea grantului

Un interes deosebit îl prezintă impactul negativ al nivelului ocupării forței de muncă asupra variației ocupării forței de muncă, sugerând o creștere mai mare a variației în cazul acelor firme cu un număr inițial mai mic de angajați.

Teste pentru gradul de concordanță, heteroscedasticitate și forma funcțională evidențiază o potrivire și specificație adecvată a modelului.

Așa cum s-a procedat și anterior la adoptarea variabilei ocupării forței de muncă în 2008 ca și criteriu de mărime, am divizat microîntreprinderile în subcategoriile prezentate în rezumatele statistice. Această variabilă categorială a fost înlocuită cu variabila numărului de angajați în cadrul unei noi versiuni a modelului.

Tabel nr. 33 Model 2 de estimare

Variabilă	Estimare	Eroare standard	t	Pr(> t)	
(Interceptare)	-32.524	6.468	-5.03	0.0000023	***
Grant (log)	2.690	0.522	5.15	0.0000014	***
Mediu	2.996	1.610	1.86	0.066	
Mic	2.882	1.549	1.86	0.066	
Micro	4.089	1.574	2.60	0.011	**

Coduri semnificative: 0,01 '***' 0,05 '**' 0,1 '*'

R² multiplu: 0,272

R² ajustat: 0,241

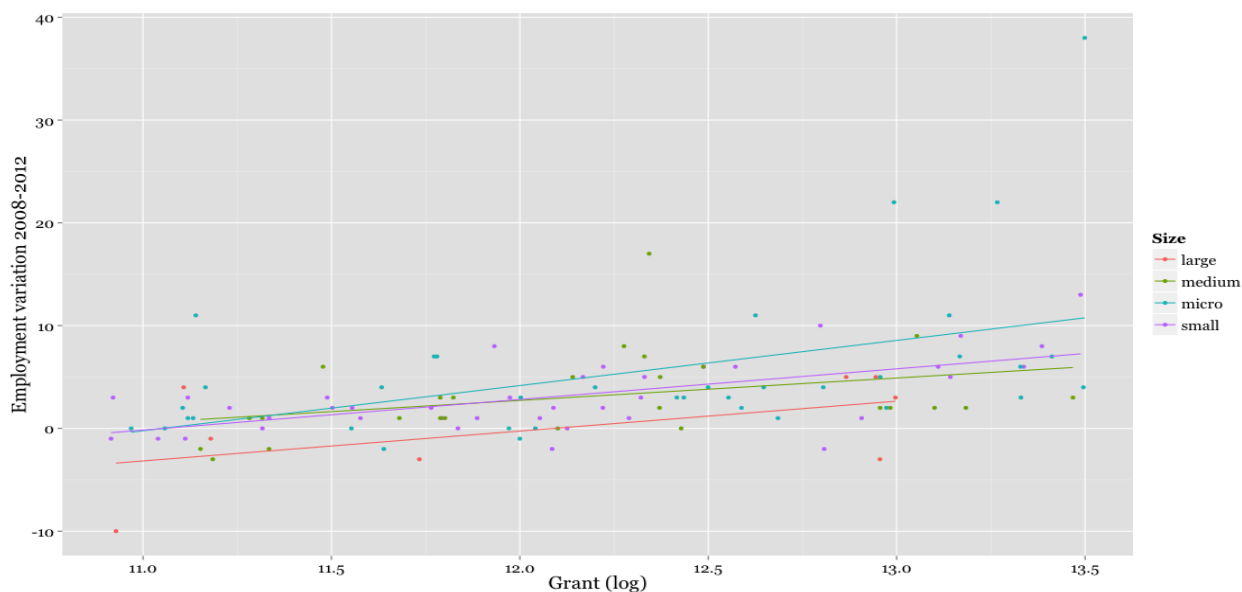
Valoare-P test F: 0.00000397***

Valoare-P Breusch-Pagan: 0.1346

Valoare-P Reset: 0.7303

Noul model confirmă în mod substanțial specificațiile anterioare cu impactul pozitiv și semnificativ al valorii grantului și impactul pozitiv asupra variației ocupării forței de muncă din cadrul întreprinderilor micro-micro, comparativ cu întreprinderile micro-mari, sugerând o creștere mai mare a variației ocupării în cazul acelor firme cu un număr inițial mai mic de angajați. Măsurile de adecvare a potrivirii și rezultatele testelor se mențin aproape neschimbate.

Figura nr. 21 Variația ocupării forței de muncă în funcție de mărimea microîntreprinderilor la nivelul anului 2008

Adăugând la modelul anterior o a treia variabilă explicativă aferentă cifrei de afaceri (variație a cifrei de afaceri între 2008-2012 în cuartile), se ajunge la o îmbunătățire semnificativă, așa cum a fost ușor de previzionat.

Tabel nr. 34 Model 3 de estimare

Variabilă	Estimare	Eroare std.	Valoare	Pr(> t)	
(Interceptare)	-22.808	6.456	-3.53	0.00064	***
Grant (log)	2.419	0.513	4.71	0.0000085	***
Ocupare	-0.352	0.127	-2.78	0.00659	***
Cifra de afaceri Var. I	-1.375	1.128	-1.22	0.22570	
Cifra de afaceri Var. II	-3.484	1.102	-3.16	0.00211	***
Cifra de afaceri Var. III	-1.988	1.095	-1.82	0.07261	***

Coduri semnificative: 0,01 '***' 0,05 '**' 0,1 '*'

R² multiplu: 0.343

R² ajustat: : 0.308

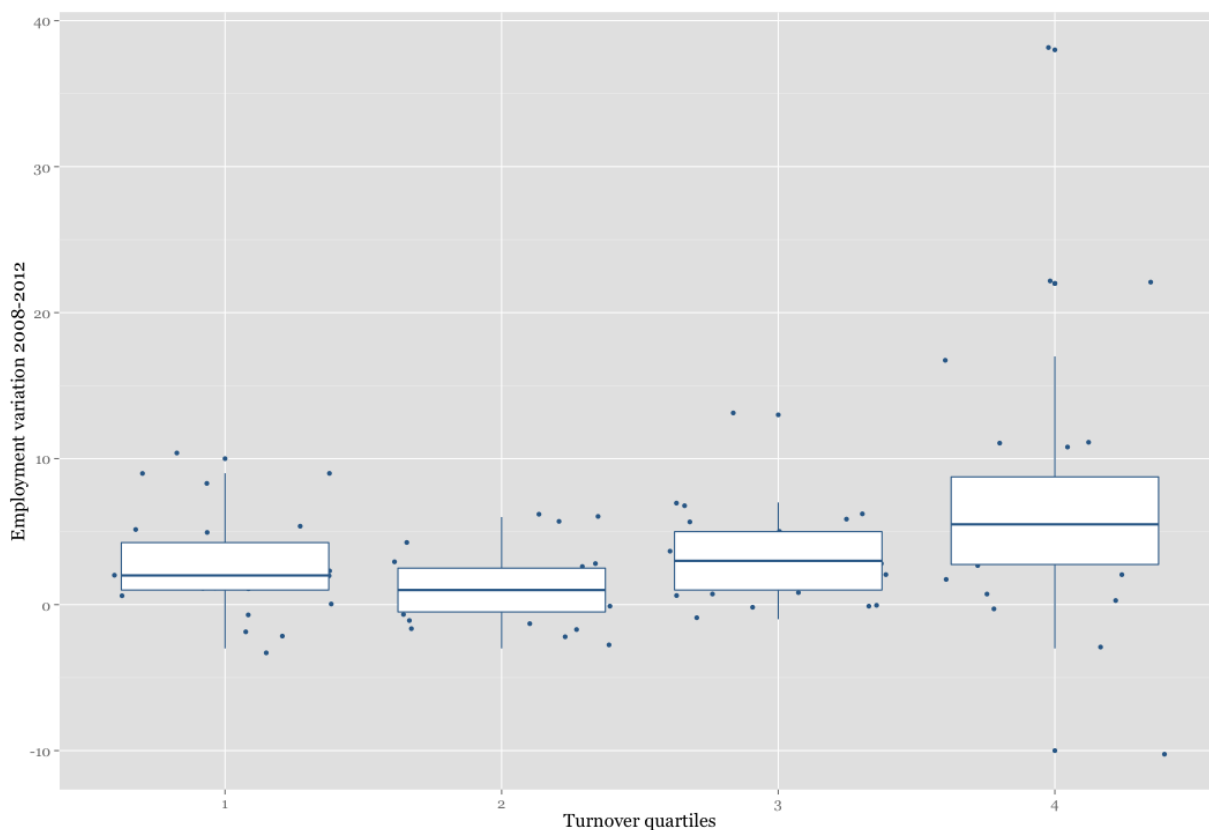
Valoare-P test F: 0.000000147***

Valoare-P Breusch-Pagan: 0.002586

Valoare-P Reset: 0.7714

Pentru a vizualiza cu ușurință impactul cuartilelor variației cifrei de afaceri de-a lungul perioadei de implementare asupra variației ocupării forței de muncă, nivelul de referință selectat a fost cel mai mare grup de variație pozitivă (a patra quartilă, cifra de afaceri în varianta IV). Cum era de așteptat, toate microîntreprinderile din cadrul primelor cuartile au prezentat rezultate mai slabe comparativ cu cele din cadrul celei de a patra quartilă în ceea ce privește variația ocupării forței de muncă.

Figura nr. 22 Cuartilele variației ocupării forței de muncă și ale variației cifrei de afaceri

Așa cum s-a procedat anterior, a fost aleasă mărimea microîntreprinderilor în detrimentul numărului angajaților microîntreprinderilor.

Tabel nr. 35 Model 4 de estimare

Variabilă	Estimare	Eroare standard	Voaloare t	Pr(> t)	
(Interceptare)	-26.701	6.560	-4.07	0.000099	***
Grant (log)	2.307	0.518	4.46	0.000023	***
Medii	3.896	1.574	2.48	0.0151	**
Mici	4.029	1.567	2.57	0.0117	**
Micro	4.447	1.553	2.86	0.0052	***
Cifra de afaceri Var. I	-1.889	1.132	-1.67	0.0986	**
Cifra de afaceri Var. II	-3.826	1.161	-3.29	0.0014	***
Cifra de afaceri Var. III	-1.928	1.110	-1.74	0.0857	**

Coduri semnificative: 0,01 '***' 0,05 '**' 0,1 '*'

R² multiplu: 0.349

R² ajustat: 0.299

Valoare-P test F: 0.00000102***

Valoare-P Breusch-Pagan: 0.0075

Valoare-P Reset: 0.5291

Încă o dată, modelul confirmă substanțial specificațiile anterioare cu impact pozitiv și semnificativ al grantului și cu impact pozitiv asupra variației ocupării forței de muncă din cadrul întreprinderilor micro-micro, comparativ cu întreprinderile micro-mari. Ca și în cazul specificațiilor anterioare, întreprinderile mici și mijlocii par să fi înregistrat performanțe semnificativ mai bune față de firmele mai mari.

În cele din urmă, o specificație diferită variabilei de grant a fost adoptată pentru a evalua în continuare impactul fiecărei cuartile de distribuție a grantului. Valorile mai ridicate ale grantului par să aibă un impact substanțial mai mare și semnificativ asupra variației ocupării forței de muncă în comparație cu cel mai mic nivel de referință.

Tabel nr. 36 **Model 5 de estimare**

Variabilă	Estimare	Eroare standard	t	Pr(> t)	
(Interceptare)	4.594	1.247	3.68	0.00039	***
Grant II	0.523	1.092	0.48	0.63312	
Grant III	3.182	1.104	2.88	0.00493	**
Grant IV	4.636	1.104	4.20	0.00006	***
Ocupare	-0.383	0.128	-2.99	0.00357	***
Cifra de afaceri Var. I	-1.309	1.137	-1.15	0.25265	
Cifra de afaceri Var. II	-3.289	1.121	-2.93	0.00422	***
Cifra de afaceri Var. III	-2.034	1.111	-1.83	0.07034	***

Coduri semnificative: 0,01 '***' 0,05 '**' 0,1 '*'

R² multiplu: 0,35

R² ajustat: 0,301

Valoare-P test F: 0.000000934***

Valoare-P Breusch-Pagan: 0.002936

Valoare-P Reset: 0.7385

O versiune finală a modelului adoptă variabila de mărime a microîntreprinderilor și îmbunătățește considerabil testele rezultatelor.

Tabel nr. 37 Model 6 de estimare

Variabilă	Estimare	Eroare standard	Valuare t	Pr(> t)	
(Interceptare)	-0.870	1.657	-0.52	0.6009	
Grant II	0.412	1.104	0.37	0.7098	
Grant III	2.888	1.120	2.58	0.0115	**
Grant IV	4.388	1.111	3.95	0.0001	***
Medii	4.117	1.593	2.58	0.0113	**
Mici	4.290	1.592	2.70	0.0083	***
Micro	4.753	1.573	3.02	0.0032	***
Cifra de afaceri Var. I	-1.880	1.143	-1.65	0.1034	**
Cifra de afaceri Var. II	-3.650	1.180	-3.09	0.0026	***
Cifra de afaceri Var. III	-1.987	1.129	-1.76	0.0817	***

Coduri semnificative: 0,01 '***' 0,05 '**' 0,1 '*'

R² multiplu: 0.354

R² ajustat: 0,29

Valoare-P test F: 0.00000539***

Valoare-P Breusch-Pagan: 0.0052

Valoare-P Reset: 0.4895

Anexa IX - Comparația impactului Apelului 1 și Apelului 2

Două apeluri de propuneri au fost organizate în cadrul intervenției DMI 4.3.

Cel de al 2-lea apel a fost lansat în noiembrie 2009, cu depuneri continue de proiecte până la alocarea totală a fondurilor și cu o componentă nerambursabilă de 100%.

Contractele selectate pentru a efectua analiza de mai jos sunt cele semnate în 2010 și finalizate în 2011, astfel a fost aleasă o variație de timp adecvată, în care rezultatul urmărit să poate fi deja influențat de proiecte.

Tabel nr. 38 Eșantionul contractelor selectate pentru analiză

Set de date total al analizei	325
Observații eliminate ca beneficiari ai ambelor Apeluri	10
Eliminate ca urmare a lipsei de date	12
Valori extreme	1
Set de date al beneficiarilor Apelului nr.1	204
Set de date al beneficiarilor Apelului nr.2	98
Set de date al analizei	302

Din cauza unei variații extrem de mari în ocuparea forței de muncă între anii 2010-2012, a fost înlăturată ulterior una din observații.

Variabila dummy dependentă adoptată reprezintă variația ocupării forței de muncă între 2010-2012, în timp ce setul de variabile explicative incluse sunt următoarele:

- SCOR: punctajul primit de fiecare firmă, ca cea mai bună reprezentare pentru caracteristicile microîntreprinderilor;
- APEL: o variabilă dummy pentru a identifica dacă proiectul se referă la Apelul 1 sau 2;
- SECTOR: variabila categorială a sectorului CAEN împărțit în "construcții", "industrie", "servicii";
- GRANT: suma în lei a grantului primit;

- REGIUNE: variabila de localizare ca variabilă dummy regională.

Pentru a îmbunătăți încadrarea modelelor și a furniza perspective suplimentare asupra impactului diferit dintre cele două apeluri, au fost adoptate mai multe transformări și forme funcționale. Sinteza statisticilor este următoarea:

Tabel nr. 39 **Apelul 1 și Apelul 2 pe regiuni**

Grup	B-IF	C	NE	NV	SE	SM	SV	V
Apelul 1	15	49	32	44	21	7	17	22
Apelul 2	12	11	8	8	9	6	17	27

Tabel nr. 40 **Apelul 1 și Apelul 2 pe sectoare**

Grup	Construcții	Industrie	Servicii
Apelul 1	13	42	149
Apelul 2	20	17	61

Tabel nr. 41 **Punctajul pentru Apelul 1 și Apelul 2**

Grup	Observații	Medie	Deviație Standard	Min	Max
Apelul 1	204	4.38	0.62	3.5	5.9
Apelul 2	98	4.23	0.54	3.51	5.58

Tabel nr. 42 **Grant în Lei pentru Apelul 1 și Apelul 2**

Grup	Observații	Medie	Deviație Standard	Min	Max
Apelul 1	204	320,956.00	220,887.30	52,169.99	728,900.00
Apelul 2	98	566,674.9	277,268.401	90,959.33	853,080.00

Corelația dintre variabile a fost studiată înainte de estimarea modelului și este raportată în tabelul următor:

Tabel nr. 43 Matricea corelației variabilelor

	Variabile explicative			Variabile dependente
	Scor	Grant	Apel	Variația ocupării f.m.
Scor	1	-0.0260	-0.1139	0.0084
Grant	-0.0260	1	0.4325	0.4093
Apel	-0.1139	0.4325	1	0.2889
Variația ocupării f.m.	0.0084	0.4093	0.2889	1

În ciuda corelării moderate între variabilele apel și grant, rezultatele nu par a fi foarte influențate și o structură mai sofisticată a modelului se eludează.

Primul model de regresie liniară adoptat pentru evaluarea unei diferențe potențiale între apeluri ia în considerare ca variabilă explicativă scorul, variabila dummy și valoarea grantului în lei transformat în logaritm pentru a îmbunătăți atât precizia cât și caracterul lizibil al rezultatelor.

Tabel nr. 44 Comparatie între apeluri: modelul 1

Variabila	Estimare	Eroare standard	t	Pr(> t)	
(Interceptare)	-28.548	5.964	-4.787	0.000002	***
Scor	0.296	0.564	0.524	0.600673	
Dummy apel	2.375	0.784	3.029	0.002665	***
Grant (log)	2.329	0.446	5.217	0.0000003	***

Coduri semnificative: 0,01 '***' 0,05 '**' 0,1 '*'

Multiplul R²: 0,162

Ajustat R²: 0,153

P- valoare test F: 0.00000000002***

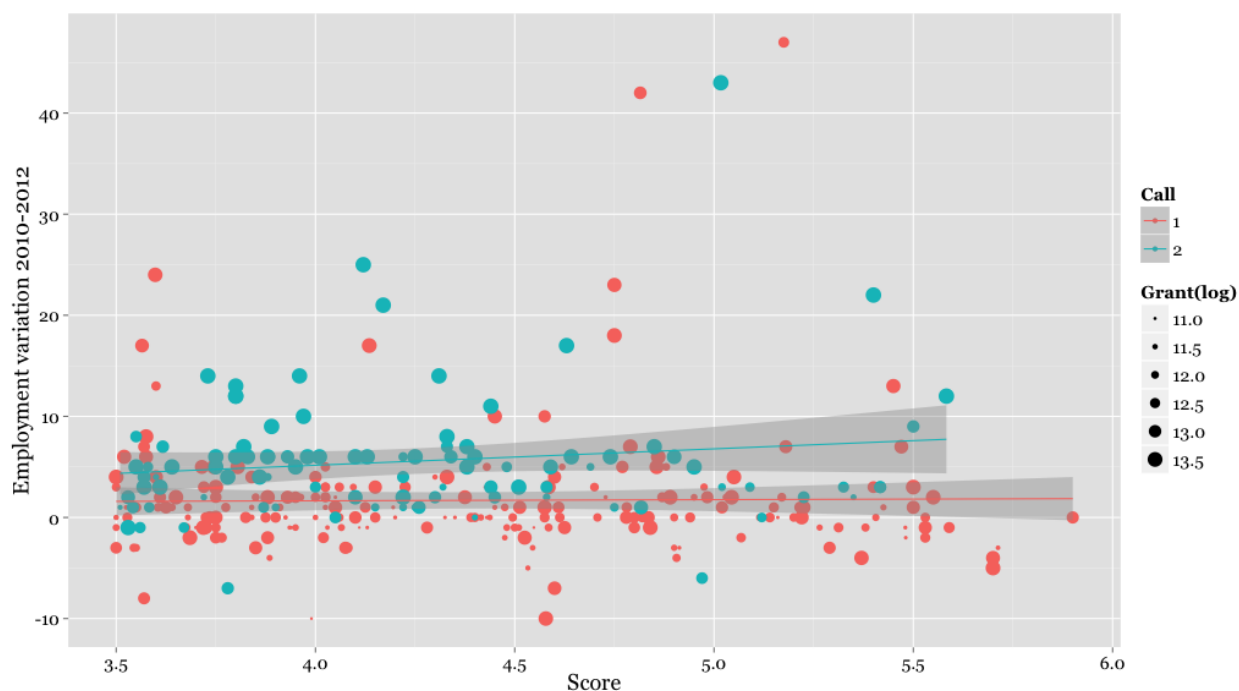
P- valoare Breusch-Pagan: 0.0409

P- valoare de Resetare: 0.0017

Scorurile nu par a influența în mod semnificativ variația ocupării forței de muncă, în timp ce atât variabila dummy legată de apeluri cât și valoarea grantului prezintă valori pozitive și semnificative. Păstrând celelalte variabile fixe, Apelul 2 prezintă un impact pozitiv și semnificativ de 2,27 unități adiționale asupra variației ocupării forței de muncă în comparație cu Apelul 1. Mai mult, prin păstrarea unui scor fix și a variabilei dummy, grantul are un impact pozitiv și semnificativ de 0,23 asupra variației ocupării forței de muncă pentru o creștere de 10% a valorii grantului.

Condițiile diferite ale apelurilor și sinteza statisticilor sugerează o diferență relativă în magnitudinea impactului datorată mediei valorii grantului. Graficul celor patru dimensiuni de mai jos evidențiază următorul aspect: variația ocupării forței de muncă este reprezentată grafic în relație cu scorul, o reprezentare a caracteristicilor firmei. Apelul 2 prezintă un impact general mai mare comparativ cu Apelul 1, chiar dacă o valoare mai mare a granturilor acordate, măsurată prin dimensiunea punctelor, poate fi ușor de apreciat.

Figura nr. 23 Comparatie între apeluri: graficul a patru variabile combinate

Modelul inițial a fost extins, incluzând în analiză variabilele geografice utilizate până acum în alte analize și variabilele dummy sectoriale.

Rezultatele anterioare obținute se mențin aproape constant iar unele diferențe regionale în ceea ce privește variația ocupării forței de muncă apar în unele regiuni în dezvoltare, comparativ cu regiunea de referință București-Ilfov. Toate cele șapte regiuni prezintă un

coeficient negativ având semnificații și magnitudini diferite ale impactului, regiunea Sud Muntenia demonstrând cea mai mare diferență și nivelul de semnificație. Aparent, sectorul construcțiilor înregistrează în mod semnificativ performanțe mai bune decât sectorul de referință al serviciilor, așa cum se observă în tabelul modelului și este descris în figura de mai jos, situație ce poate fi datorată caracterului mai intensiv al muncii acestui sector economic. Cu toate acestea, figura permite aprecierea unei valori generale mai mari a grantului pentru construcții în raport cu dimensiunile mixte ale grantului din celelalte sectoare. Încă o dată, dimensiunea grantului pare a fi o caracteristică relativ importantă în termeni de impact asupra variației ocupării forței de muncă.

Tabel nr. 45 **Comparația apelurilor: modelul 2**

Variabile	Estimare	Eroare standard	t valoare	Pr(> t)	
(Interceptare)	-21.524	6.835	-3.148	0.0018	***
Scor	-0.225	0.668	-0.337	0.7361	
Dummy Apel	2.030	0.842	2.408	0.0166	**
Grant (log)	2.089	0.463	4.508	0.000009	***
C	-1.526	1.483	-1.028	0.3043	
NE	-1.776	1.508	-1.177	0.2400	
NV	-3.324	1.560	-2.130	0.0339	*
SE	-2.936	1.592	-1.843	0.0662	*
SM	-4.831	1.965	-2.458	0.0145	**
SV	-0.361	1.493	-0.242	0.8088	
V	-2.614	1.419	-1.842	0.0664	*
Sector: construcții	2.040	1.133	1.800	0.0727	*
Sector: industrie	1.068	0.897	1.190	0.2347	

Coduri semnificative: 0,01 '***' 0,05 '**' 0,1 '*'

Multiplul R²: 0.203

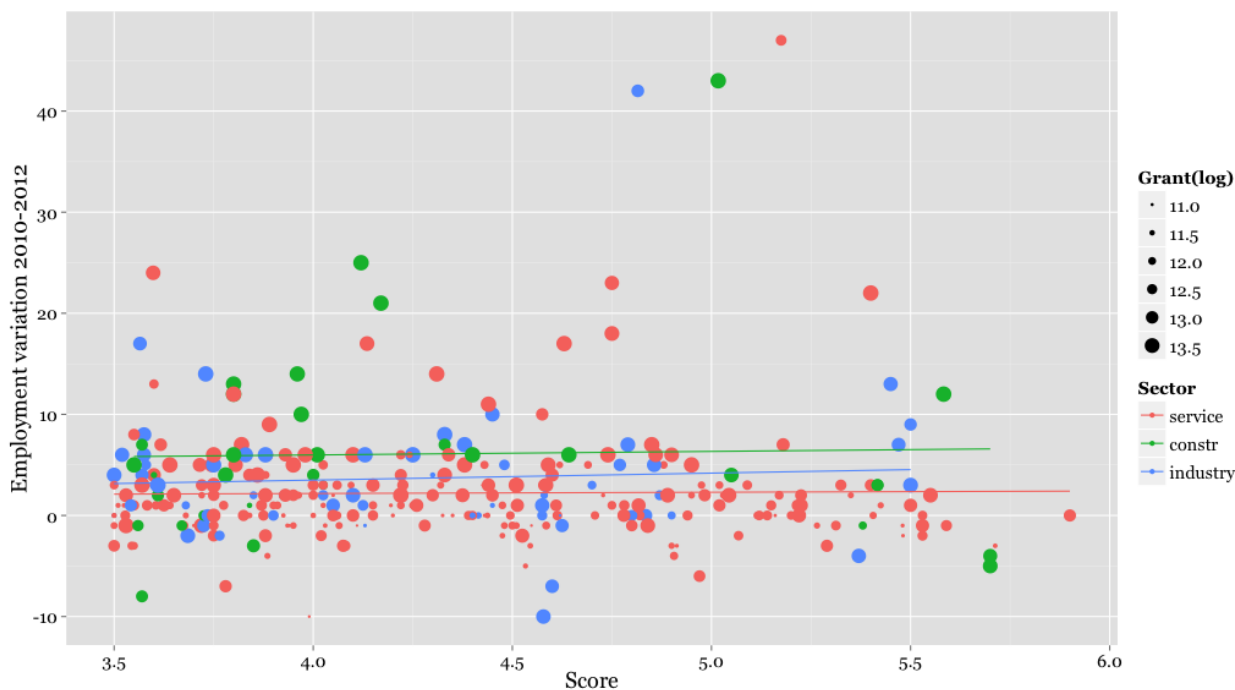
Adjustare R²: 0.170

P-valoare test F: 0.000000001***

P-valoare Breusch-Pagan: 0.203

P-valoare Resetare: 0.0008

Figura nr. 24 Comparație între sectoare: graficul a patru variabile combinate

În ciuda îmbunătățirilor în modelul de potrivire, testele pentru formele funcționale dezvăluie unele probleme de non-liniaritate în cadrul modelului. Pentru a îmbunătăți rezultatele, la modelul estimat anterior au fost adăugați termenii pătrați ai punctajului variabilelor continue și ai grantului. Având în vedere prezența punctajului, a grantului și ale pătratelor acestora, coeficienții nu pot fi interpretați în mod izolat, ci în termeni de impact marginal.

Prin derogare de la stabilitatea generală a coeficienților și estimării, o relație ușor convexă apare între variația ocupării forței de muncă și valoarea grantului. Aceasta arată că, variația ocupării forței de muncă crește **mai mult decât proporțional** odată cu creșterea grantului, ceea ce se poate observa mai clar în figura de mai jos.

Această ajustare a modelului este reflectată prin îmbunătățirea rezultatele testelor numerice care cuantifică relațiile ipotetice dintre variabilele obținute din analiza regresiei.

Tabel nr. 46 Comparația apelurilor: model 3

Variabila	Estimare	Eroare Standard	t valoare	Pr(> t)	
(Interceptare)	155.666	89.088	1.747	0.081	*
Scor	10.692	8.505	1.257	0.209	
Scor^2	-1.210	0.945	-1.280	0.201	
Dummy apel	1.611	0.848	1.899	0.058	*
Grant (log)	-30.524	13.871	-2.201	0.028	**
Grant^2 (log)	1.315	0.558	2.356	0.019	**
C	-1.587	1.470	-1.079	0.281	
NE	-1.848	1.496	-1.236	0.217	
NV	-3.294	1.545	-2.132	0.033	*
SE	-2.921	1.578	-1.851	0.065	*
SM	-4.900	1.946	-2.517	0.012	**
V	-0.324	1.479	-0.219	0.826	*
Sector : construcții	-2.447	1.410	-1.735	0.083	*
Sector : industrie	2.147	1.141	1.881	0.061	

Coduri semnificative: 0.01 '***' 0.05 '**' 0.1 '*'

Multiplul R²: 0,224

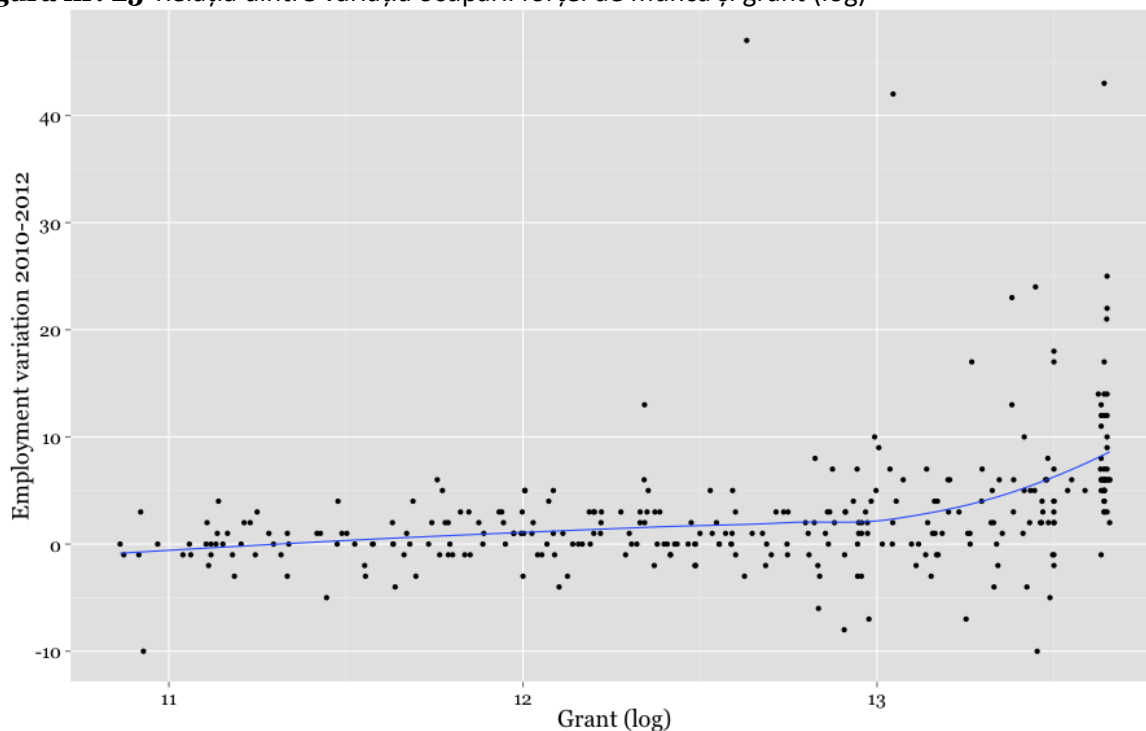
Ajustare R²: 0,187

P- valoare test F: 0.00000000032***

P- valoare Breusch-Pagan: 0.3464

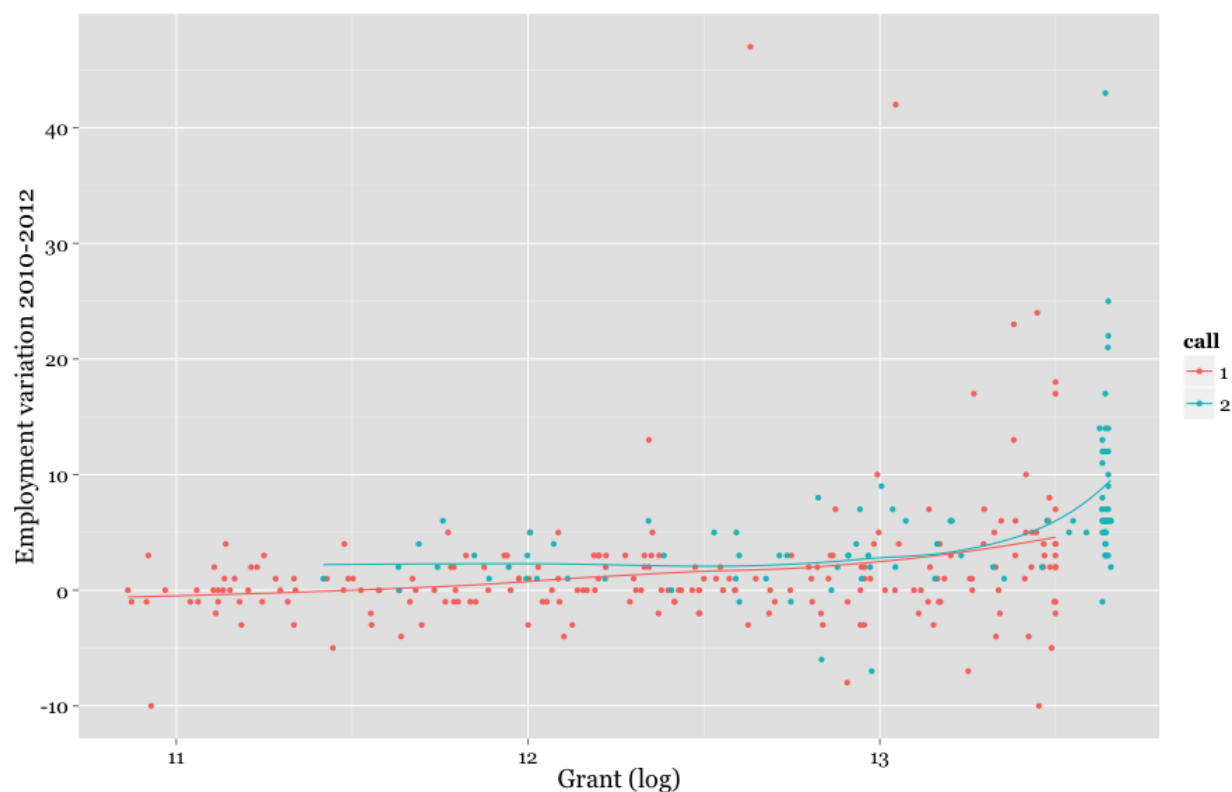
P- valoare Resetare: 0.0089

Figura nr. 25 Relația dintre variația ocupării forței de muncă și grant (log)

Cu toate acestea, atunci când se realizează divizarea relației la nivel de apeluri, efectul de non-linearitate pare a fi în întregime supus observațiilor legate de Apelul 2, cu o discretă distribuție înclinând spre dreapta față de granturile mai mari, așa cum este reliefat mai jos.

Figura nr. 26 Variația ocupării forței de muncă și grantul (log): compararea apelurilor

Anexa X - Date statistice legate de analiza Designului Discontinuității Regresiei

Designul discontinuității regresiei (W. Trochim, 1984) se aplică în special în situațiile în care anumite unități sunt eligibile pentru intervenție datorită punctajului sau a altor norme administrative identificate ca prag de referință. Este important de reținut faptul că punctajul atribuit unităților se bazează pe caracteristicile lor observabile, astfel se realizează o corelație strânsă între punctajul alocat și caracteristicile firmelor.

Așadar, grupurile ce vor fi comparate (beneficiarii și non-beneficiarii) sunt „similare” din alte puncte de vedere, mai puțin în ceea ce privește poziția acestora în raport cu pragul de referință. Metoda se bazează pe ideea că o discontinuitate în tratament are loc în jurul unui prag, cu cele aflate într-o parte a pragului, supuse unui tratament diferit. Observațiile din imediata apropiere a pragului (mai sus și mai jos de prag) sunt cele mai apropiate cu cele utilizate în experimentul de randomizare, având punctaje apropiate (diferențele minime în caracteristici sunt aleatorii), dar aparținând celor două grupuri diferite, tratate și netratate. Metoda se realizează prin următoarele etape:

- 1) specificarea variabilei de selecție și a pragului relevant;
- 2) alegerea intervalului în jurul pragului;
- 3) definirea variabilelor de rezultat;
- 4) estimarea efectului.

O analiză prin designul discontinuității regresiei a fost efectuată pe baza aceluiași eșantion de 431 de observații adoptate anterior în metoda Propensity Score Matching și prin estimarea impactului.

Eșantionul inițial a fost redus datorită indisponibilității punctajului.

În conformitate cu caietul de sarcini și cu procesul administrativ, pragul de scor pentru beneficiari și non-beneficiari a fost stabilit la valoarea de 3,5. Pentru a compara firmele cât mai similare posibil din punctul de vedere al scorului, intervalul din jurul pragului selectat

este de $\pm 1,5$ puncte (de la 2 la 5). Aceasta a dus la o renunțare suplimentară la 41 de observații "extreme".

Un subgrup final de 52 de observații a fost scos din analiza inițială deoarece prezentau un scor de peste 3,5, dar fără a fi beneficiari ai grantului (non-beneficiari, cu scoruri peste 3,5). În conformitate cu procesul de excludere aplicat de AM, în cazul în care un proiect a primit punctajul "0", în cadrul a cel puțin un sub-criteriu, aceasta va conduce automat la respingerea proiectului, indiferent de scorul final calculat (chiar dacă media depășește 3,5).

Tabel nr. 47 Definiere eșantion DDR

Setul total de date al analizei	431
Observații eliminate- beneficiari ai ambelor Apeluri	10
Observații eliminate – lipsa datelor	157
Non-beneficiari cu punctaj sub 3,5	52
Observații aflate înafara intervalului relevant (3,5)	41
Valori extreme	1
Analiza eșantionului DDR	170, dintre care 76 beneficiari și 94 non-beneficiari

Ca și în cazul estimării precedente, rezultatul scontat reprezintă "diferența medie de ocupare a forței de muncă în perioada 2008-2012 (Δ 2012-2008)". Sinteza statisticilor este următoarea:

Tabel nr. 48 Sinteza statisticilor privind diferența medie de ocupare a forței de muncă

Diferența medie de ocupare a forței de muncă	Min	Media	Mediana	Max
Δ 2012-2008	-10	1.69	1	22

Tabelul de mai jos oferă statistici cu privire la variabilele relevante din eșantionul supus analizei prin grup. În ciuda variațiilor în dimensiunea eșantionului, există puține variații în comparație cu analiza anterioară.

Tabel nr. 49 Numărul mediu de angajați – grupuri

Număr de observații	76	94	
Variabilă medie de rezultat	Beneficiar	Non-Beneficiar	
Nr. mediu de angajați în 2012	7.90 (5.13)	5.67 (5.42)	
Nr. mediu de angajați 2008	4.60(3.19)	5.27 (4.30)	
Diferență	Beneficiar	Non-Beneficiar	DID
Δ 2012-2008	3.30 (4.92)	0.39 (4.53)	2.91

() deviație standard

Scopul DDR este de a evalua diferența între cele două grupuri prin eliminarea diferențelor de scor la nivelul observațiilor și, în mod indirect, a diferențelor dintre caracteristicile firmelor.

Un model simplu, robust¹⁹ de regresie liniară a relației dintre diferența ocupării forței de muncă în perioada 2008-2012 și punctaj relevă un punctaj semnificativ și pozitiv pentru coeficientul de corelare a scorului. Altfel spus, luând eșantionul ca un set întreg, cu cât este mai mare punctajul cu atât crește și variația de ocupare.

Tabel nr. 50 Model de regresie cu punctaj

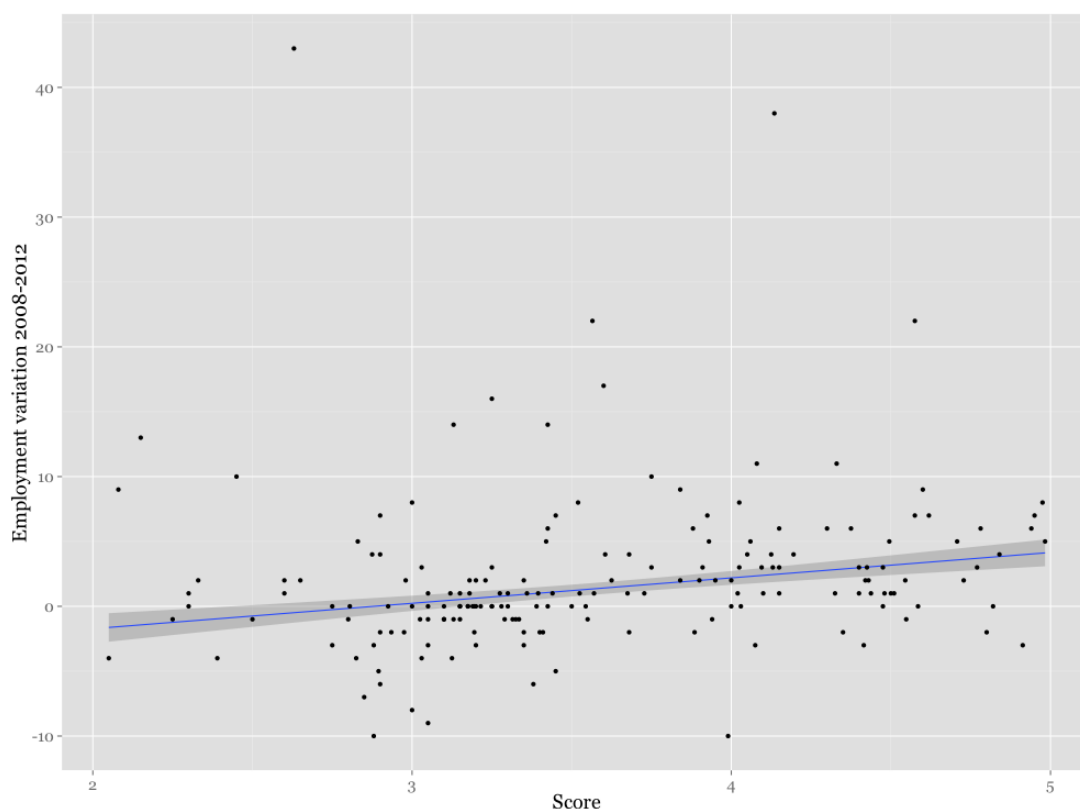
Variabilă	Estimare	Eroare std.	t	
(Interceptare)	-5.353	1.390	-3.851	***
Punctaj	1.832	0.384	4.775	***

Coduri semnif.: 0,01 '***' 0,05 '**' 0,1 '*'

Figura de mai jos prezintă relația dintre punctajele obținute și variația ocupării forței de muncă în intervalul de scor $-/+ 1,5$ pentru pragul de 3,5.

¹⁹ Regresia robustă este o formă de regresie analitică având scopul de a reduce sensibilitatea modelului la ipoteza de bază a modelului liniar. Deoarece datele prezintă atât unele observații extreme (aberrante) și diferite observații influente, estimarea robustă bazată pe greutatea Huber a fost preferată în locul celei OLS.

Figura nr. 27 Variații și punctaje ale ocupării forței de muncă

Un alt model simplu de regresie liniară robustă se bazează pe diferența ocupării forței de muncă în perioada 2008-2012, pe interceptare și variabila dummy tratament.

Tabel nr. 51 Modelul de regresie cu variabila dummy tratament

Variabila	Estimare	Eroare std.	t	
(Interceptare)	-0.077	0.359	-0.215	
Tratament	2.851	0.536	5.316	***

Coduri semnif.: 0,01 '***' 0,05 '**' 0,1 '*'

Coeficientul estimat în acest model este de referință: coeficientul variabilei *tratament* reprezintă diferența pozitivă în variația ocupării forței de muncă între beneficiari și non-beneficiari.

Modelul necesar pentru evaluarea impactului politicii include atât tratamentul cât și punctajul, datorită faptului că efectul tratamentului prin menținerea punctajului fix (variabila de control) este necesar pentru estimarea impactului.

Modelul cu variabila dummy *tratament* și variabila continuă *punctaj* indică următoarele rezultate:

Tabel nr. 52 Model de regresie cu două variabile explicative

Variabila	Estimare	Eroare Std.	t
(Interceptare)	-0.389	2.283	-0.170
Tratament	2.734	1.023	2.672
Punctaj	0.102	0.744	0.137

**

Coduri semnif.: 0,01 '****' 0,05 '***' 0,1 '**'

Modelul anterior presupune un impact constant al tratamentului la diferite niveluri de punctaj.

În cazul în care coeficienții estimați sunt utilizați pentru a estima variația ocupării forței de muncă între 2008-2012, la nivelul beneficiarilor și non-beneficiarilor apare o diferență constantă pentru diferite niveluri de punctaj. Similar analizei PSM, efectul politicii este pozitiv, cu un efect puțin mai mic de 2,75 angajați.

Tabel nr. 53 Estimarea impactului – model cu două variabile explicative

Punctaj	2	3	3.5	4	5
Beneficiar	2.549	2.651	2.702	2.753	2.855
Non-Beneficiar	-0.185	-0.083	-0.032	0.019	0.121
Diferența	2.734	2.734	2.734	2.734	2.734

În concluzie, dacă la modelul anterior adăugăm termenul de interacțiune dintre cele două variabile explicative pentru a obține modelul de impact final, efectul politicii pare a fi variabil: crește odată cu creșterea punctajului.

Tabel nr. 54 Estimarea impactului – model cu variabila interacțiune

Variabila	Estimare	Eroare Std.	T
(Interceptare)	0.033	3.346	0.010
Tratament	1.874	5.544	0.338
Punctaj	-0.036	1.096	-0.033
(tratament*punctaj)	0.241	1.516	0.159

Coduri semnif.: 0,01 '****' 0,05 '***' 0,1 '**'

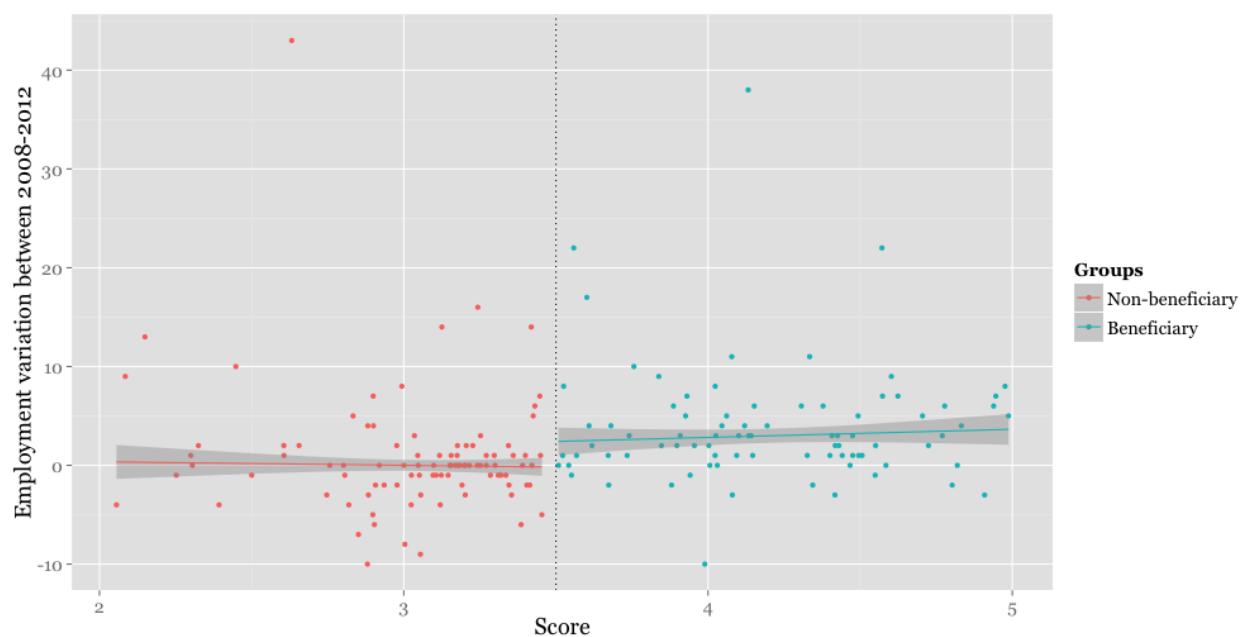
Încă o dată, folosind coeficienții estimați pentru a estima variația ocupării forței de muncă între 2008-2012 pentru beneficiari și non-beneficiari, obținem o diferență crescută pentru diferite niveluri de punctaj. Impactul în jurul pragului pare a fi de **2-3 angajați**.

Tabel nr. 55 Estimarea impactului – modelul cu interacțiuni

Punctaj	2	3	3.5	4	5
Beneficiar	2.317	2.522	2.6245	2.727	2.932
Non-Beneficiar	-0.039	-0.075	-0.093	-0.111	-0.147
Diferența	2.356	2.597	2.7175	2.838	3.079

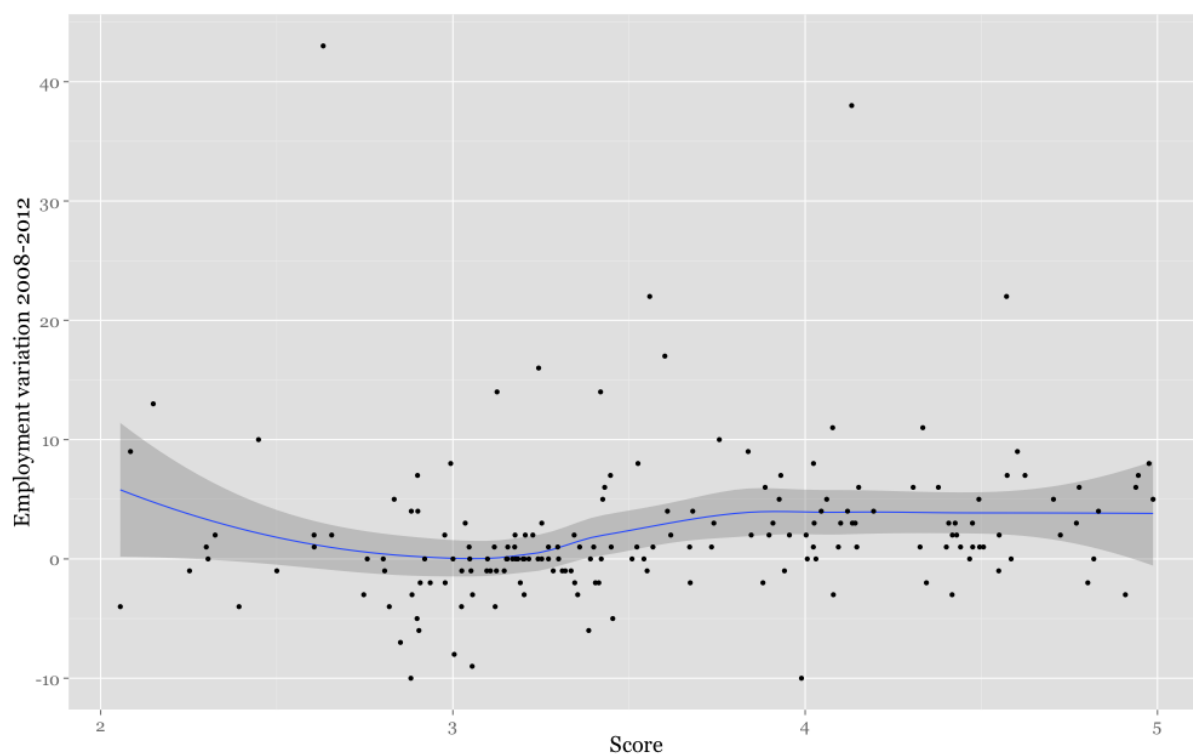
Acest rezultat este evidențiat în figura care urmează, în care panta ușor pozitivă a liniei beneficiarului și panta ușor negativă a liniei non-beneficiarului duce la creșterea automată a diferenței pe măsură ce crește și scorul.

Figura nr. 28 Variații și punctaje ale ocupării forței de muncă – modelul cu interacțiuni

Întrucât estimările și testele ridică o suspiciune de ne-liniaritate, a fost realizată o analiză suplimentară asupra datelor prin intermediul subseturilor de date localizate și o analiză difuză a discontinuității regresiei.

Figura nr. 29 Variații și punctaje ale ocupării forței de muncă – regresie polinomială ponderată la nivel local

Subseturile de date folosite pentru fiecare cadran încadrat în abordarea regresiei locale sunt determinate prin specificarea parametrului de netezire (lățime de bandă de observații avută în vedere în fiecare polinom local).

Alegerile lățimii de bandă au fost realizate prin intermediul benzii optime Imbens-Kalyanaraman (IKBW) pentru regresie liniară locală și jumătatea ei, dublul ei și o valoare finală mai mare au fost folosite pentru a investiga rezultatele.

Totuși, modelul adoptat ia în considerare scorul, variabila de tratament și termenul de interacțiune.

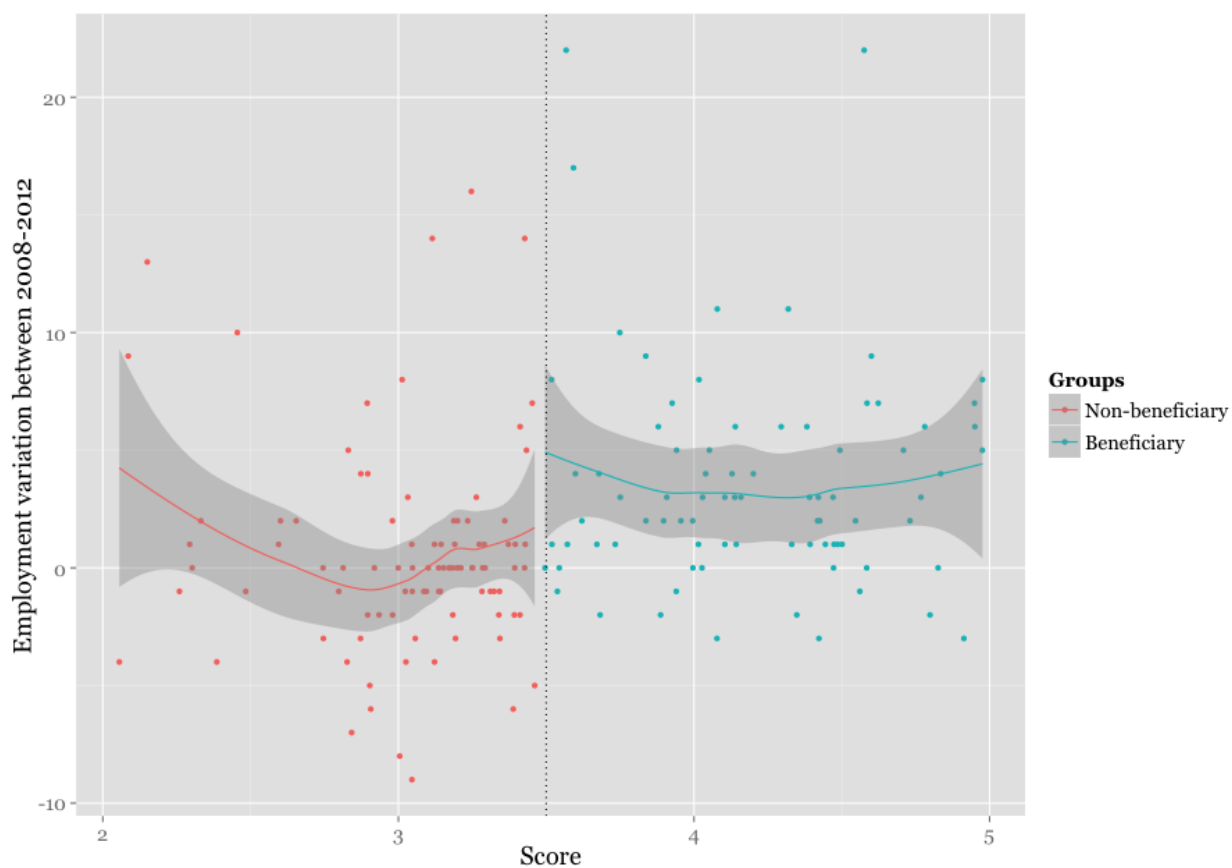
Estimările se referă la discontinuitatea variabilei de rezultat.

Tabel nr. 56 Estimarea impactului – abordarea regresiei locale

Lățime de bandă	Valoarea BW	Observații	Estimare	SE	Valoarea Z	Pr(> z)
Jumătatea IKBW	0.280	41	3.21	4.68	0.686	0.493
IKBW	0.559	94	4.57	3.47	1.315	0.188
Dublul IKBW	1.118	152	3.53	2.43	1.454	0.146
Lățime de bandă generică	1.5	170 (toate)	3.45	2.06	1.678	0.093 *

Abordarea regresiei liniare locale pentru estimare confirmă rezultatele obținute anterior, cu un efect de aproximativ 3 angajați. Rezultatul este reprezentat grafic în figura următoare.

Figura nr. 30 Variația ocupării forței de muncă – abordarea regresiei locale

Anexa XI – Interviuuri cu Autoritatea de Management

Prezenta anexă include rapoartele interviurilor realizate cu reprezentanții Autorității de Management care au avut loc în 13 iunie. Fiecare interviu implică diferiți parteneri de interviu de la diferite niveluri din cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale. Grila de interviu a fost furnizată cu o săptămână înainte.

Interviu privind aspectele strategice ale implementării DMI 4.3

Persoană interviuată / Respondent	Gabriel Friptu
Rol	Director
Data interviului	13 iunie 2014, sediul MDRAP
Expert evaluator	<i>Andrea Gramillano (t33), Elena Muscă (ACZ Consulting)</i>

Contextul economic și performanța microîntreprinderilor

Impactul crizei economice asupra microîntreprinderilor este limitat, deoarece alți factori structurali par să fi avut o influență mult mai mare ca, de exemplu, cei legați de mediul de afaceri, mediul antreprenorial, condițiile de dezvoltare. În unele zone rurale și localități ale țării, în special în regiunile insuficient dezvoltate, economia de piață trebuie să fie promovată, în timp ce microîntreprinderile sunt izolate. În acest sens, DMI 4.3 a fost conceput pentru a crea condițiile de piață și pentru a îmbunătăți capacitatea microîntreprinderilor de a dezvolta proiecte inovatoare și a-și susține strategiile prin creșterea concurenței. DMI 4.3 a urmărit să consolideze capacitatea antreprenorială nu doar în sfera capacității profesionale, ci și ca o oportunitate de a face față unor provocări educaționale și culturale importante care sunt, de asemenea, legate de lipsa competențelor antreprenoriale. În acest sens, este util ca în evaluarea acestui DMI să fie integrată contribuția evaluării intermediare a POR.

Un impact al crizei economice asupra microîntreprinderilor a fost suspendarea activităților de către o parte dintre acestea, așteptând momentul în care economia se va redresa. Această soluție a fost preferată de majoritatea microîntreprinderilor care și-au suspendat activitatea, varianta închiderii definitive a activității fiind o procedură prea lungă și complicată.

Contextul politicii de dezvoltare

DMI 4.3 a fost proiectat în concordanță cu toate politicile legate de IMM-uri, în special POSCCE. În ceea ce privește diferențele, în cadrul DMI 4.3 suportul financiar nu vizează doar sectorul de producție ci, se adresează microîntreprinderilor în general.

În context politic, este de remarcat faptul că regiunile și actorii privați și-au întărit capacitatea și rolul de sprijinire directă a microîntreprinderilor. Agențiile regionale dezvoltă și organizează o rețea de sprijin pentru microîntreprinderi în alegerea surselor disponibile pentru finanțarea proiectelor lor. Aceasta ar putea ajuta microîntreprinderile în identificarea celor mai bune opțiuni care să se potrivească propriului context și propriei idei de proiect (exemple de surse de finanțare: fondurile norvegiene, instituțiile financiare internaționale, bugetul de stat, FEADR etc.). În plus, asociațiile actorilor cheie și a marilor companii străine acordă sprijin și îndrumare întreprinderilor mici, prin intermediul investițiilor străine și a resurselor specifice.

În contextul Strategiei 2020 a UE, datorită obiectivului său specific privind cele mai inovatoare nișe și teritoriile, strategia de specializare inteligentă va avea un rol foarte limitat în sprijinirea microîntreprinderilor.

Elementele cheie ale evaluării

Principalele provocări pentru proiectele din cadrul DMI 4.3 sunt de două tipuri: factori interni și externi. Printre factorii interni ale implementării DMI, pot fi identificați următorii:

- Durata procesului de selecție. În cazul în care resursele sunt primite prea târziu, este mult mai probabil ca beneficiarii să finanțeze proiecte mai puțin inovatoare, cele pe care le-au proiectat deja.
- Rigiditatea tipului de investiții. Datorită duratei lungi a procesului de selecție, investițiile pot să nu mai fie viabile, să fie învechite.
- Achizițiile publice, care sunt relativ complicate în raport cu alte intervenții finanțate de la bugetul de stat.
- Fluxul de numerar, pentru sprijinirea investițiilor, riscă să fie prea lent și neadecvat.

Un element, care ar putea fi explorat și analizat mai departe în următoarele activități de evaluare, este motivul care stă la baza alegerii "de a nu semna" a beneficiarilor "selectați". Potrivit echipei de evaluare, această alegere ar putea fi motivată și de faptul că băncile nu sunt disponibile să finanțeze proiectul, chiar dacă acesta este aprobat. În acest caz, băncile joacă un rol crucial în selectarea proiectelor, corespunzător unui al doilea nivel de verificare a calității și fiabilității proiectelor depuse.

În ceea ce privește factorii externi ai acestui DMI, două provocări structurale principale sunt evidențiate:

- Riscul ridicat de aversiune a sectorului bancar și de creditare față de microîntreprinderi, considerate, în general, mai puțin credibile decât celelalte forme de întreprinderi;
- Dezvoltarea teritorială inegală a României și problema accesului limitat la facilități, care reprezintă principalele obstacole ale dezvoltării economice și antreprenoriale.

Printre efectele potențiale, pot fi identificate următoarele:

- Îmbunătățirea capacității (adiționalitatea comportamentală) întreprinderilor în perioada de pre-aderare, datorită cerințelor procedurilor europene. În acest sens, rolul consultanților a fost crucial pentru sprijinirea microîntreprinderilor în aplicarea în cadrul DMI 4.3, iar capacitatea rețelelor la nivel local rămâne încă o provocare majoră pentru dezvoltare.
- Creșterea capacității antreprenoriale. Poate limitat la anumite zone și nu la nivelul întregii țări, se consideră că acest DMI a produs o schimbare în abordarea antreprenorială prin furnizarea de noi oportunități de activitate beneficiarilor și țării, în termeni de contribuție la dezvoltarea unui mediu de afaceri mai mult orientat spre piață.
- DMI 4.3 este considerat a fi util pentru promovarea spiritului antreprenorial, deoarece companiile au trebuit să adopte planuri de afaceri, care, în unele cazuri, în special pentru serviciile de sănătate și de înaltă tehnologie, au fost instrumente utile și eficiente de guvernare strategică a afacerilor.

Interviu privind aspectele legate de contractare

Persoană interviuată/ respondent	Laurențiu Caprian, Gabriel I. Costache
Rol	Reprezentanți Serviciu Contractare Axe Prioritare AM POR de la nivelul Ministerului
Data interviului	13 iunie 2014, la sediul Ministerului
Expert evaluator	<i>Andrea Gramillano (t33), Elena Muscă (ACZ Consulting)</i>

Principalele constatări, în baza interviului, referitoare la procedurile de aplicare și câteva elemente preliminare ale evaluării.

Procedurile de aplicare

- Criterii de selecție. În ceea ce privește cerințele de identificare a beneficiarilor, nu au fost adoptate criterii specifice în cadrul DMI 4.3. Nu au fost prevăzute cerințe speciale în ceea ce privește sectorul, tipul de investiții, localizarea proiectelor, tipul microîntreprinderii. Oricum, analiza bazei de date a beneficiarilor și interviurile cu reprezentanții ADR-urilor ar putea contribui la examinarea în continuare a tipului de beneficiari și solicitanți. Cele două apeluri de proiecte au fost concepute pentru a se conforma regulei de minimis.
- Promovarea. ADR-urile au fost cei mai relevanți actori în promovarea DMI 4.3 pe site-ul lor, prin organizarea de evenimente pe teren și prin intermediul procedurilor electronice. În acest sens, AM a elaborat un ghid pentru solicitanți și a coordonat procedurile generale de punere în aplicare.
- Proiecte «Reziliate». Situația din cadrul celui de-al doilea apel de proiecte este mai bună decât cea din cadrul primului apel, înregistrându-se un număr mai mic de proiecte «reziliate», situație datorată mai multor factori, printre care se numără: în cadrul celui de-al doilea apel au fost disponibile mai multe resurse financiare la nivel de proiect, având în vedere faptul că valoarea finanțării nerambursabile acordate pentru cheltuielile eligibile a fost de 100%; cel de-al doilea apel a facilitat, de asemenea, obținerea de împrumuturi de la bănci pentru finanțarea proiectelor. Baza legală a fost diferită în ceea ce privește asigurarea co-finanțării, TVA și a cheltuielilor ne-eligibile de către beneficiar.

- Procedura de selecție. Procedura de selecție prevede cinci etape: 1) Aplicarea (proiectul este depus); 2) Verificarea conformității și eligibilității (verificarea coerenței cu cerințele administrative și verificarea eligibilității); 3) Evaluarea Tehnică (experții independenți evaluează proiectele depuse); 4) Vizita la fața locului (reprezentanții ADR se deplasează la fața locului pentru efectuarea de verificări); 5) Decizia de finanțare.
- Comparația cu alte intervenții. Proiectele finanțate în cadrul Programului Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POSCCE) sunt diferite de cele depuse în cadrul POR, DMI 4.3, prin faptul că, primele, nu sunt depuse la nivel de OI-uri și urmează o procedură simplificată dar mai lungă.

Elemente cheie ale evaluării

Pentru următoarea perioadă de programare, unele ajustări posibile sunt în curs de evaluare:

- o procedură simplificată de selecție și implementare pentru proiectele cu o valoare sub 100.000 de euro.
- o mai mare utilizare a instrumentelor financiare.
- grile de evaluare mai simplificate.
- un caracter orientat spre rezultate mai pronunțat al propunerilor de proiecte.

Mai mult decât atât, pare evident faptul că procesul lung de selecție și evaluare a proiectelor a contribuit la o pregătire mai adecvată a întreprinderilor pentru aplicarea în cadrul apelurilor de proiecte.

Interviu cu privire la aspecte legate de planificare

Persoană interviuată / Respondent	Luiza Radu, Șef Serviciu- Serviciul Planificare AM POR
Rol	Reprezentant al Serviciului de planificare la nivel de Minister
Data interviului	13 iunie 2014 la sediul MDRAP
Experți implicați	<i>Roberto Palloni (t33)</i> <i>Cristina Cojoacă (ACZ Consulting)</i>

Contextul Politicii de Dezvoltare Regională

În faza de concepere a politicii, DMI 4.3 a fost discutat intens pentru a putea fi elaborat în mod coerent cu alte scheme de politici referitoare la IMM-uri. În acest proces au fost implicate și alte ministere, ca de exemplu, Ministerul Economiei, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale. DMI 4.3 a fost proiectat având în vedere următoarele programe și reguli: Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POS CCE); Programul Național de Dezvoltare Rurală; restricțiile referitoare la ajutoarele de stat prevăzute în regulamente.

Implementare

În ceea ce privește diferențele dintre Apelul 1 și Apelul 2, nu există restricții speciale sau modificări ale obiectivului intervenției. Schimbarea majoră se referă la condițiile de aplicare în cadrul celui de-al doilea apel, care au urmărit promovarea în continuare a DMI-ului și implicarea microîntreprinderilor cu un comportament foarte prudent în condițiile crizei economice. În perioada recentă de implementare a DMI 4.3, ușoara redresare economică a contribuit la creșterea numărului de cereri de finanțare depuse, datorită perspectivei economice îmbunătățite și faptului că băncile au devenit mai dispuse să finanțeze întreprinderile.

Experiențe anterioare similare

Programul Phare, creat inițial în 1989, este unul dintre cele trei instrumente de pre-aderare finanțate de Uniunea Europeană pentru a asista țările candidate din Europa Centrală și de Est în pregătirile lor pentru aderarea la Uniunea Europeană. La fel ca în cazul Bulgariei, România a avut acces, până în 2007, la programul Phare. Principalele obiective ale programului Phare au fost următoarele: a) Consolidarea administrațiilor și instituțiilor

publice; b) Promovarea convergenței cu legislația Uniunii Europene (acquis-ul comunitar); c) Promovarea Coeziunii Economice și Sociale. Programul Phare 2000-2006 a avut un buget de peste 10 miliarde de euro (aproximativ 1,5 miliarde de euro pe an). Resursele umane, procedurile și experiențele au fost toate "transferate" în cadrul Autorității de Management pentru a menține expertiza, cunoștințele și lecțiile învățate din trecut și pentru a asigura o continuare în procesul de programare.

Elemente cheie de evaluare

În ceea ce privește:

- Elaborarea programului: abordarea adoptată a fost cea a unui parteneriat deschis. În procesul de elaborare au fost implicați experți și părți interesate (camere de comerț, asociații profesionale, etc.), prin întâlniri bilaterale concentrate pentru elaborarea în mod corespunzător a politicii IMM-urilor. Au fost organizate două forumuri cu mai mult de 200 de participanți pentru a asigura participarea maximă și diseminarea de informații. Cele două forumuri s-au axat pe îmbunătățirea capacității cu privire la procedurile de implementare, deoarece acestea sunt diferite față de abordarea aferentă programului PHARE. Câteva sugestii generate în cadrul grupurile de lucru specifice asupra mediului de afaceri au fost transferate în cadrul programului.
- Managementul programului: criza financiară a afectat cel puțin parțial implementarea DMI 4.3. Condițiile economice pentru microîntreprinderi s-au schimbat în ultimii ani și cererile de finanțare au fost afectate în mare măsură de dificultățile în asigurarea fluxului de capital (co-finanțare prin intermediul băncilor). O măsură importantă a POR a constat în eliminarea contribuției proprii a microîntreprinderilor de 30%.

Interviu cu privire la monitorizarea implementării DMI 4.3

Persoană interviuată / Respondent	Dan Nicolaescu,
Rol	Şef Serviciu Direcția Monitorizare în cadrul MDRAP
Data interviului	13 iunie 2014 la sediul MDRAP
Experți implicați	<i>Roberto Palloni (t33), Cristina Cojoacă (ACZ Consulting)</i>

Caracteristici și proceduri ale sistemului de monitorizare

Activitatea de monitorizare are la bază:

1. Raportul de la beneficiari (la interval de 3 luni în timpul perioadei de implementare, anual în perioada ex-post).
2. Raportul de la ADR-uri pentru a colecta informații și date pentru Raportul Anual de Implementare. Acesta a fost axat pe monitorizarea indicatorului "locuri de muncă nou create", folosit ca și criteriu în procedura de selecție.
3. Vizita la fața locului: în cadrul celui de-al doilea apel de proiecte doar 5% dintre proiecte au fost analizate. Vizita a reprezentat o evaluare de risc a proiectului.

Organizarea actuală a sistemului de monitorizare nu are puncte slabe particulare, probabil datorită unei dificultăți limitate de gestionare a resurselor, ținând cont de faptul că valoarea financiară a proiectelor este relativ mică. Proiectele sunt concentrate în principal în construcții (20%) și achiziționare de echipamente (70%). În cadrul primului apel de proiecte, ADR-urile au efectuat vizite pentru 100% din numărul proiectelor, în timp ce, în cadrul celui de-al doilea apel, doar 50% au fost vizitate (doar un eșantion), ținând cont de faptul că numărul acestora a crescut substanțial. Detalii suplimentare cu privire la vizitele pe teren ar putea fi furnizate de către ADR-uri.

Principalele provocări raportate de procesul de monitorizare prin vizite la fața locului sunt:

- diferența de timp între momentul depunerii cererii de finanțare și perioada propriu-zisă de implementare;
- dificultăți întâmpinate în relația cu băncile în ceea ce privește cofinanțarea proiectelor;
- punerea în funcțiune a echipamentelor (proces lent pentru plasarea echipamentului la locul de implementare). În acest sens, este important de precizat că, așa cum prevede contractul fiecărui proiect în cadrul DMI 4.3, nu este permisă utilizarea "bunurilor

achiziționate" (de exemplu, utilaje), într-o regiune diferită de cea a depunerii cererii de finanțare;

- mai mult de 30% din beneficiari au raportat că au apelat la consultanți, în principal, pentru completarea documentelor și urmarea procedurii, în scrierea de rapoarte către ADR-uri, în rezolvarea problemelor legate de informare.

Rapoarte de monitorizare disponibile pentru evaluarea DMI 4.3 sunt:

- Tabelul 8 proiecte regiuni,
- Baze de date ale ADR-urilor,
- Alte rapoarte ale organismelor intermediare (Agențiile de Dezvoltare Regională),
- Baza de date cu scorurile proiectelor respinse .

Alte baze de date nu sunt disponibile.

Propuneri de îmbunătățire a sistemului de monitorizare

Sistemul de monitorizare existent asigură o bună calitate și cantitate a datelor și urmează o procedură de verificare dublă a controlului calității. În plus, ADR-urile sunt rugate să emită un raport special pentru a verifica indicatorii și informațiile cu privire la procentul de realizare a fiecărui proiect și să declare că informațiile se află în baza de date. Nicio plată nu este emisă înainte de îndeplinirea acestor cerințe.

Au fost identificate elemente posibile de îmbunătățire (în continuare) a sistemului de monitorizare:

- Continuarea noului sistem de rambursare adoptat în martie 2013.
- Fuzionarea diferitelor sisteme informatice pentru a putea fi valorificate toate informațiile cu privire la implicarea beneficiarilor în alte programe naționale sau regionale. Autoritatea de Monitorizare a încercat să discute cu alte ministere (Ministerul Fondurilor Europene) cu privire la punerea în comun a tuturor informațiilor cu privire la beneficiari, pentru a verifica existența altor forme de finanțare. Acest lucru a fost propus, în principal, pentru a prelua informații referitoare la ajutorul de stat și schema de minimis, în așa fel încât să fie în conformitate cu regulamentele UE.
- Fuzionarea la nivelul unei autorități comune a celor două servicii de program separate din cadrul ADR-urilor, în scopul de a asigura coordonarea și fluxul de informații.

- Încercarea de îmbunătățire a mecanismului de selecție prin accelerarea acestuia, ținând cont de faptul că intervalul de timp între depunerea proiectelor și implementarea acestora este principala problemă a programului.

Elemente suplimentare de clarificări și înțelegere referitoare la date și metadate

- Termenul de "reziliat" este folosit pentru acele proiecte ale microîntreprinderilor care au aplicat, dar, din cauza perioadei lungi de selecție și contractare (2/3 ani), au renunțat pentru că planurile lor de afaceri s-au schimbat între timp. Unele dintre aceste contracte au fost reziliate din cauza falimentului beneficiarului în perioada dificilă a crizei financiare. Acest fenomen a avut loc mai ales în cadrul primului apel de proiecte, când exista o contribuție obligatorie din partea beneficiarului. Acest aspect, conform echipei de evaluare, ar fi putut afecta aditionalitatea generală a contribuției DMI 4.3.
- Proiectele deosebit de inovative (de exemplu, cele legate de achiziționarea de echipamente noi) sau cele pentru finanțarea echipamentelor TIC, echipamentelor stomatologice și medicale sunt, în general, supuse unei rate de inovare extrem de rapidă. Lungul proces de selecție și implementare a proiectelor a făcut ca bunurile menționate în cererea de finanțare să devină învechite și inutile pentru microîntreprindere. Mai mult, fluctuația de preț ar fi putut crea necorelări în plus față de condițiile contractuale.
- Condiția ca aplicarea și achiziționarea echipamentelor să se realizeze în aceeași regiune, pentru a evita un comportament oportunist, acționează ca un factor inhibitor, ținând cont de faptul că unele firme, care s-au relocat în alte regiuni din cauza problemelor de concurență și de costuri, au trebuit să renunțe la finanțare.
- În baza de date, notația "o-o" se referă la proiecte admise dar încă nefinalizate și admise neanulate. Cazul "o-o" corespunde în principal unor beneficiari care s-au confruntat cu probleme legate de controale antifraudă și anticorupție, care au suspendat toată procedura de implementare, cu întârzieri de peste un an. Nicio plată nu este permisă până la încheierea pozitivă a procedurii de verificare. Așadar, perioada de implementare este terminată, dar contractul nu este nici finalizat, nici anulat din punct de vedere financiar.
- Proiectele „retrase” sunt toate acele proiecte care nu au primit nicio finanțare și în cazul cărora au fost înregistrate numai aplicarea, semnarea și procedura de retragere.
- "NA" înseamnă că informațiile nu sunt disponibile din cauza lipsei de date. Nu s-a primit nicio finanțare în cazul acestor contracte.

Anexa XII – Interviuuri cu Agențiile de Dezvoltare Regională

Prezenta anexă include rapoartele interviurilor realizate la nivelul Agenției de Dezvoltare Regională. Fiecare interviu implică diferiți parteneri de interviu din cadrul Agenției de Dezvoltare Regională.

Interviu cu ADR București -Ilfov

Persoană interviuată/ respondent	Dan Nicula – Director ADR București Ilfov Simona Banaru – Șef Departament Monitorizare Mihaela Ghidar – Șef Departament Evaluare, Selecție și Contractare
Rol	Responsabilii cu monitorizarea, contractarea și implementarea DMI 4.3 la nivelul ADR
Aspectul principal vizat de interviu	Analiza strategică a DMI 4.3
Data interviului	2 iulie 2014, sediul ADR București Ilfov
Expert evaluator	<i>Andrea Gramillano (t33), Irina Ciocîrlan (ACZ Consulting)</i>

Contextul economic

Principalul instrument de stimulare utilizat în ultimii ani pentru sprijinirea microîntreprinderilor din mediul urban este DMI 4.3. Au existat câteva apeluri de proiecte, numărul acestora diferind la fiecare nivel de regiune de dezvoltare analizată (la nivelul unor regiuni au fost lansate 3 apeluri de proiecte iar în alte regiuni au fost lansate 2 apeluri).

Contextul politicii de dezvoltare

Alocarea financiară regională a fost stabilită la începutul perioadei de programare de către AM prin utilizarea unei metodologii unitare, luând în considerare un număr de indicatori cu

privire la bogăția regiunii. Ca rezultat, regiunii București-Ilfov, i-a fost alocat cel mai mic buget (aproximativ 8,86% din alocarea financiară totală a POR).

Regula stabilită de AM a fost ca ADR să respecte suma totală distribuită fiecărei Priorități, dar existând posibilitatea de ajustare a alocării individuale la nivel de DMI-uri din cadrul aceleiași Priorități; de exemplu, astfel a procedat ADR BI în cadrul celui de al doilea apel pentru DMI 4.3. (datorită interesului ridicat al beneficiarilor, bani aferenți DMI 4.1 au fost transferați pentru DMI 4.3).

În ceea ce privește consultarea actorilor interesați, Documentul Cadru de Implementare a POR 2007-2013 cuprinde opiniile partenerilor relevanți la nivel regional, fără a exista o abordare specifică pentru fiecare regiune. Cu toate acestea, caracteristicile specifice ale fiecărei regiuni sunt importante și ar fi fost util dacă fiecare regiune ar fi avut șansa de a gestiona fondurile primite în funcție de propriile nevoi (fiecare regiune are un Plan de Dezvoltare Regională, care, în prezent, este doar un document consultativ, întrucât nu există o putere administrativă la nivel regional).

Implementarea

La nivelul regiunii București - Ilfov, au fost lansate 2 apeluri de proiecte.

Etapă de evaluare a proiectelor presupune 4 etape / pași ulteriori depunerii proiectelor:

- a) Verificarea eligibilității și conformității CF
- b) Evaluarea tehnică și financiară a CF
- c) Vizita pe teren
- d) Contractarea

Proiectele care sunt depuse în cadrul unui anumit apel pot intra în faza de evaluare (etapa a și b) până la 135% din totalul alocării financiare regionale, dar suma care poate fi contractată nu trebuie să depășească 110% din totalul alocării financiare regionale.

O problemă pe care ADR BI a întâmpinat-o în timpul celui de-al doilea apel de proiecte din cadrul DMI 4.3 a fost legată de pașii procedurali: alocarea financiară pentru regiunea a fost depășită prin proiectele depuse, înainte de sfârșitul perioadei de depunere, dar închiderea oficială a fost amânată și astfel au fost depuse un număr suplimentar de proiecte. Astfel, acestea au intrat în faza de evaluare după o perioadă mai lungă de timp. În momentul reluării evaluării unele proiecte au fost respinse în baza faptului că beneficiarul a schimbat domeniul de activitate, a intrat în faliment, a avut probleme cu indicatorii financiari sau nu mai aveau nevoie de investiție.

În timpul etapei de monitorizare, fiecare proiect este atribuit unui ofițer de monitorizare, care este implicat în monitorizarea continuă (în timpul punerii în aplicare a proiectului) și, de asemenea, în procesul de monitorizare ex-post (timp de 3 ani de la finalizarea proiectului).

Aproximativ 80% dintre beneficiarii DMI au fost activi în sectorul serviciilor (mai mult de jumătate în domeniul medical: clinici private, medici stomatologi, etc), și aproximativ 20% în sectorul producției. Cele mai multe proiecte au vizat investiții în echipamente și foarte puțini în construcții (având în vedere, de asemenea, valoarea maximă a proiectului, care nu este atât de mare - 200.000 de euro). Aproximativ 95% dintre beneficiari au fost localizați în București și aproximativ 5% în afara Bucureștiului, în județul Ilfov.

Există două motive principale pentru care unii beneficiari au renunțat la proiecte. În primul rând, lipsa banilor având în vedere că nu au avut suficiente fonduri pentru a începe proiectul și nu au putut obține un împrumut de la bănci. Al doilea motiv îl reprezintă dificultatea procesului de achiziție publică. Atunci când a existat o dificultate financiară, beneficiarul a reziliat contractului prin proprie cerere (printr-o notificare la ADR) iar, atunci când implementarea nu a fost în conformitate cu legislația, ADR a recomandat AM rezilierea contractului. De asemenea, cele mai multe dintre plângerile primite de la beneficiari au fost legate poverile administrative, procesul de achiziții publice și întârzierile cauzate de legislație și aranjamentele procedurale.

În ceea ce privește diferențele dintre cele două apeluri de proiecte, în cadrul primului apel rata de cofinanțare a beneficiarului a fost de cel puțin 30% din valoarea totală a proiectului. Pentru al doilea apel, a fost luată decizia de cofinanțare de până la 0% pentru toți beneficiarii, ceea ce a dus la o creștere bruscă de absorbție a DMI 4.3 (la nivelul POR această creștere a absorbției nu a influențat rata generală de absorbție, deoarece alocarea financiară a DMI 4.3 este destul de redusă în comparație cu bugetul total al programului). Liniile directoare pentru beneficiarii celor două apeluri nu au avut diferențe substanțiale; cu toate acestea procedurilor interne la nivelul AM și ADR au fost îmbunătățite pe baza experienței anterioare din cadrul apelului 1.

Elemente cheie de evaluare

Helpdesk.Un sprijin important pentru beneficiari îl constituie helpdesk-ul organizat la nivelul ADR.

- La începutul programului a fost destul de dificilă organizarea serviciului de asistență pentru că nu a existat o experiență specifică pentru acest tip de intervenție. Cu toate acestea, această activitate a fost organizată și realizată într-un mod adecvat, în primii

ani fiind mai axată pe procesul de contractare și, mai recent, asupra etapei de implementare.

- **Sustenabilitatea proiectelor.** În ceea ce privește sustenabilitatea proiectelor, beneficiarul este obligat să păstreze echipamentele și noile locuri de muncă create prin proiectul pentru cel puțin 3 ani de la încheierea proiectului, iar aceste aspecte fac obiectul vizitelor de monitorizare care vor fi organizate de către OM în timpul perioadei ex-post (1 vizite / an - 3 vizite în total). Fiecare vizită de monitorizare este încheiată printr-un raport de monitorizare completat de OM. De asemenea, în perioada ex-post, indicatorii de sustenabilitate (de exemplu, creșterea cifrei de afaceri, numărul de clienți, cota de piață) sunt monitorizați, cu scopul de a înțelege modul în care proiectul a influențat activitatea de ansamblu a beneficiarului.
- **Sistemul de monitorizare.** În ceea ce privește utilizarea unui sistem centralizat de monitorizare a granturilor acordate pentru un anumit beneficiar, există o bază de date națională, numit Sistemul Unic de Management al Informației (SMIS) în care fiecare proiect finanțat prin POR primește un anumit cod numeric și poate astfel fi identificate prin intermediul codului. De asemenea, la depunerea unei Cereri de finanțare (CF), beneficiarul trebuie să menționeze într-o declarație pe propria răspundere sau în textul CF toate celelalte fondurile primite prin diferite intervenții. În prezent, nu există o bază de date oficială integrată la nivel național care să coreleze toate intervențiile planificate prin diferite programe operaționale sau alte tipuri de inițiative.
- **Impact.** DMI 4.3 a avut un impact mai mare la nivel de beneficiar decât la nivel regional. Rata de succes a intervenției a fost foarte mare în rândul beneficiarilor care au primit finanțarea, dar modernizarea prin echipamente a dus la o creștere a prețurilor pentru serviciile oferite publicului, efect neprevăzut de la început și care nu are un impact pozitiv asupra consumatorilor

Interviu la nivelul ADR Centru

Persoană interviuată/ respondent	MARIA IVAN - DIRECTOR Organism Intermediar POR Popa Dan - Șef Serviciu Evaluare, Selecție și Contractare POR GABRIEL MARIN – Șef Serviciu Monitorizare și Verificare Proiecte POR MEDANA MAN – Șef Birou Evaluare și Selecție POR
Rol	Organism Intermediar POR Regiunea Centru
Aspectul principal vizat de interviu	Analiza strategică a DMI 4.3
Expert evaluator	<i>Elena Muscă</i>

Contextul economic

O altă măsură gestionată de către ADR în sfera sprijinirii dezvoltării microîntreprinderilor, este administrarea POSCCE de către ADR-uri. Transferul managementului programului de la nivel central la nivel regional a avut ca efect deblocarea programului.

Alte măsuri importante sunt măsurile de ordin legislativ de simplificare și îmbunătățire a procesului de implementare printre care: finanțarea în proporție de 100% a proiectelor depuse pentru cel de-al II-lea apel de proiect, ordinul 1120-2013 privind achizițiile de bunuri și servicii, mecanismul cererilor de plată, etc.

Totodată, la nivelul regiunii s-au dezvoltat o serie de rețele de sprijin pentru dezvoltarea mediului de afaceri, inclusiv a microîntreprinderilor. Astfel au fost constituite o serie de clustere care reprezintă o formă asociativă de stimulare și dezvoltare a mediului de afaceri regional. Astfel, prin intermediul unui program interregional special conceput, sunt aduse împreună firme ce acționează în același domeniu și sunt realizate schimburi de informații de interes pentru acestea.

Principalele probleme pe care le întâmpină microîntreprinderilor sunt:

- Sistemul de taxe și impozite împovărător;
- Spiritul antreprenorial slab dezvoltat;
- Mentalitatea întreprinzătorilor și lipsa diseminării de informații între operatorii economici;

- Capacitatea financiară redusă;
- Sistemul dificil de acordare a creditelor bancare.

Ca urmare a dificultăților întâmpinate de microîntreprinderi, în contextul crizei economice, s-a înregistrat o scădere a numărului acestora începând cu anul 2008 până în anul 2012, când se înregistrează deja un trend de creștere.

La nivelul regiunii, disparitățile regionale sunt sesizate în ceea ce privește specializarea firmelor: în județele bine dezvoltate se realizează investiții cu precădere în producție, în timp ce în județele mai slab dezvoltate se înregistrează investiții în servicii.

La nivelul regiunii, turismul se constituie ca o reală oportunitate pentru dezvoltarea microîntreprinderilor. La nivelul tuturor județelor din regiunea Centru există potențial de dezvoltare a activităților microîntreprinderilor în turismului cultural și balnear, dar pentru a fi valorificată această oportunitate este nevoie în special de investiții mari în infrastructura necesară pentru turism.

Ca urmare a experienței acumulate în timp și a măsurilor luate pentru sprijinirea microîntreprinderilor, în ultimii trei ani se observă unele schimbări, după cum urmează:

- O schimbare a mentalității la nivelul firmelor, care au devenit mult mai interesate în crearea de proiecte pentru dezvoltarea activităților, și a căror administratori/ personal au devenit mult mai cunoscători în domeniul accesării de fonduri nerambursabile, europene sau guvernamentale;
- O creștere a numărului de microîntreprinderi începând cu anul 2012;
- O mai mare concentrare a microîntreprinderilor în jurul orașelor dezvoltate;
- Creșterea ușoară a disparităților intraregionale: județe dezvoltate (Brașov, Sibiu, Alba, Mureș) vs. județe mai slab dezvoltate (Harghita, Covasna).

Contextul politicii de dezvoltare

DMI 4.3 a fost conceput pe baza nevoilor identificate în urma analizei SWOT la nivel național și a oferit posibilitatea firmelor să se dezvolte în domeniile pe care le consideră ca fiind oportune. Există corelare la nivel de strategie cu celelalte programe: POR, POSDRU, PNDR. Astfel există complementaritate în ceea ce privește domeniile de finanțare și localizarea beneficiarilor eligibili. Totuși, se consideră că, prin specificul său, POSDRU nu a venit în sprijinul nevoilor reale de resurse umane de pe piață. În ceea ce privește relația ADR cu administrația centrală, din punct de vedere juridic aceasta este o relație contractuală. Din punct de vedere operațional, relația este una de colaborare, și are la bază o serie de proceduri operaționale. De asemenea, relația cu administrația locală este una bună, de colaborare.

Implementare

Principalele tipuri de investiții realizate la nivelul regiunii Centru sunt în domeniul serviciilor (sănătate și servicii auto): există de asemenea investiții și în domeniul producției, mai puține ca număr, și orientate către activitățile de prelucrare a lemnului, a pieselor de schimb/subansamble. De asemenea, turismul reprezintă un domeniu de activitate pentru care există cerere de finanțare, fiind un domeniu specific regiunii Centru.

În ceea ce privește tipul investițiilor realizate, pentru majoritatea proiectelor, ponderea investițiilor în echipamente este superioară celor în realizarea de construcții.

La nivelul regiunii s-a înregistrat o distribuție a numărului de beneficiari aproximativ egală pe județe, în marea lor majoritate firme cu o vechime mai mare de 2 ani și care au implementat proiecte pentru dezvoltarea activității practicate deja.

Principalele dificultăți întâlnite în etapa de implementare au fost în faza de evaluare a cererilor de proiecte, la nivelul căreia au fost întâmpinate dificultăți în ceea ce privește calitatea răspunsurilor date de firmele de consultanță la solicitările transmise, ceea ce a condus la întârzierea procesului de selecție-evaluare și contractare. Din acest punct de vedere, o problemă a fost reprezentată de calitatea serviciilor oferite de firmele de consultanță, mai ales în cazul primului apel. În timp, aceste servicii s-au mai îmbunătățit dar nu suficient, încă există carențe în ceea ce privește competența acestor firme.

Pentru beneficiari, principala problemă semnalată o constituie timpul îndelungat al procedurii de evaluare, selecție și contractare datorată uneori și lipsei evaluatorilor independenți pentru realizarea etapei de evaluare tehnică și financiară.

În ceea ce privește etapa de implementare, principalele probleme semnalate sunt legate de asemenea de răspunsurile date la clarificări, lipsa de documente transmise, lipsa de comunicare între beneficiar și firma de consultanță. Un procent foarte mare al proiectelor respinse (peste 50%) s-a datorat serviciilor slabe asigurate de firmele de consultanță. Ca urmare a acestei situații, beneficiarii au început să se orienteze spre firme de consultanță cu experiență și credibile.

Alte probleme întâmpinate au fost legate de capacitatea financiară a beneficiarilor și, respectiv condițiile de creditare ale băncilor. Această problemă s-a manifestat la nivelul ambelor două apeluri de proiecte. În cazul primului apel, criza a fost principala cauză care a dus la creșterea numărului de beneficiari cu incapacitate financiară de finalizare a proiectelor, la care s-a adăugat atitudinea sectorului bancar, care a devenit suspicios în a mai acorda credite microîntreprinderilor. În ceea ce privește Fondul de garantare, ca soluție a fost foarte puțin utilizat datorită faptului că era prea complex și greu de accesat. În ceea ce privește Apelul nr. 2, această problemă s-a manifestat doar la început.

În prezent, măsura cererilor de plată (2013) reprezintă o soluție eficientă ce a venit în sprijinul real al beneficiarilor.

În ceea ce privește procesul de implementare, la nivelul ADR, singura problemă întâmpinată a fost legată de întârzierile înregistrate în contractarea experților evaluatori independenți. Dar aceasta a fost o problemă de legislație, care ulterior a fost remediată.

În ceea ce privește implementarea DMI 4.3, între cele două apeluri de proiecte există o serie de diferențe și îmbunătățiri ce au avut loc, ca urmare a experiențelor avute în cadrul primului apel.

La nivelul primului apel de proiecte, lipsa de experiență în implementarea efectivă împreună cu problema incapacității financiare, au dus la rezilierea unui număr mare de proiecte și la întârzieri în implementare. La nivelul celui de al II-lea apel, ca urmare a experienței anterioare, o serie de îmbunătățiri au fost înregistrate:

- Finanțarea 100% a investițiilor;
- Creșterea conștientizării în ceea ce privește fondurile europene la nivelul tuturor părților implicate;
- Seminarii pentru beneficiarii celui de al doilea apel de proiecte, în cadrul cărora s-au evidențiat problemele experimentate în cadrul primului apel și s-au sugerat punctual măsuri de prevenire a problemelor deja experimentate.

De asemenea, îmbunătățiri se înregistrează și în ceea ce privește calitatea serviciilor de consultanță.

Ca urmare a experienței avute în cadrul primului apel, la nivelul regiunii a fost realizată o centralizare a celor mai frecvente tipuri de probleme apărute în procesul de implementare, care a fost diseminat la nivelul beneficiarilor și a AM.

Ca urmare a acestor experiențe și semnalări de probleme apărute, au fost luate o serie de măsuri legislative care au dus la eficientizarea procesului de implementare, iar beneficiarii celui de-al doilea apel au beneficiat de sesiuni de instruire mult mai eficiente pentru evitarea problemelor în implementare.

Tot din categoria diferențelor între cele două apeluri, putem menționa faptul că, în ceea ce privește tipul de activități sprijinite, la nivelul primului apel au fost finanțate un număr mare de activități în domeniul turismului.

Elemente cheie ale evaluării

Puncte tari ale programării DMI 4.3:

- Contribuția 100% pentru cel de al doilea apel de proiecte;
- Accesul la finanțare pentru o paletă foarte largă de CAEN-uri.

Puncte slabe ale programării DMI 4.3:

- Ghiduri stufoase, cu conținut interpretabil;
- Nu s-a sesizat faptul că un anumit nivel de supracontractare ar putea ajuta la asigurarea absorbției fondurilor;
- Firme care au speculat indicatorii pentru a obține punctaj mare la evaluarea proiectelor;
- Prevederea menținerii condițiilor inițiale ale firmei beneficiare, în special în ceea ce privește cifra de afaceri - ceea ce a creat probleme firmelor beneficiare în etapa de contractare și monitorizare ex post.

Puncte tari ale implementării DMI 4.3:

- Modificările aduse pentru îmbunătățirea procesului de implementare (finanțarea 100%, măsura cererilor de plată, etc.);
- Proiecte mici, ușor de implementat, ceea ce dus la un grad mare de absorbție.

Puncte slabe ale implementării DMI 4.3:

- Calitatea serviciilor firmelor de consultanță;
- Lipsa de resurse umane specializate în implementare;
- Capacitatea financiară scăzută a beneficiarilor.

La nivel de Program, DMI 4.3 este domeniul cu cea mai mare absorbție, cu cele mai puține probleme întâmpinate, cu proiecte implementate la timp și cu atingerea tuturor indicatorilor.

Efectele calitative și cantitative ale implementării DMI 4.3 sunt evidențiate prin numărul locurilor de muncă nou create și, respectiv, prin îmbunătățirea calității producției și a serviciilor prestate.

La nivelul DMI 4.3, sustenabilitatea rezultatelor este asigurată prin măsurile ex-post, la nivelul cărora nu au fost întâmpinate probleme.

Comentarii suplimentare

La nivelul regiunii Centru, activitatea de informare se realizează prin intermediul mai multor instrumente:

- Biroul de informare HelpDesk;
- Centrul de informare Europe Direct;

- Informarea și suport direct pentru beneficiari prin intermediul birourilor regionale ale ADR Centru, existente la nivelul fiecărui județ;
- Seminarii organizate la nivel regional și la nivelul fiecărui județ pentru:
 - o Promovarea programului
 - o Instruirea beneficiarilor după semnarea contractelor
- Întâlnirile periodice avute cu beneficiarii;
- Răspunsuri la solicitările de informații primite zilnic prin intermediul serviciului telefonic și de email pus la dispoziția beneficiarilor și a altor persoane interesate;
- Portalul web care conține informații structurate, pe domenii de interes: informații generale privind ADR – secțiune specifică a POR; informații pentru beneficiari- informații pentru solicitanți.

Interviu cu ADR NE

Persoană interviuată/ respondent	Gheorghe Harja
Rol	Director, Direcția Organism Intermediar POR, Regiunea Nord Est
Aspectul principal vizat de interviu	Analiza strategică a DMI 4.3
Expert evaluator	<i>Elena Muscă</i>

Context economic

Principalele măsuri pentru sprijinirea microîntreprinderilor au fost cele realizate în contextul programelor operaționale prin:

- Lansarea celui de al doilea apel de proiecte pe DMI 4.3 (POR) și măsura de finanțare 100% a microîntreprinderilor, beneficiari ai DMI 4.3;
- Introducerea mecanismului cererilor de plată în 2013;
- Măsurile de sprijinire a microîntreprinderilor din mediul rural prin PNDR;
- Trecerea POSCCE în responsabilitatea ADR-urilor;
- Legea ajutorului de stat, a cărui termen a fost prelungit până în iunie 2014, și care a făcut posibilă relansarea DMI 4.3.

Programele guvernamentale care nu au mai avut un impact la fel de bun ca acum 6-7 ani, și chiar înainte de aderarea la UE. Se constată o scădere a încrederii din partea firmelor în măsurile de sprijin prin programe guvernamentale.

În ceea ce privește particularitățile regiunii, mediul de afaceri în regiunea NE nu este stimulat să facă investiții datorită neîncrederii și a pieței care, deși este liberă, nu este funcțională. Nu există un sistem de colaborare care să vină în sprijinul microîntreprinderilor, nu există asocieri pe domenii specifice care să se sprijine reciproc pentru a crea o piață proprie, stabilă, de încredere.

La această situație contribuie și lipsa de competențe antreprenoriale la nivelul firmelor, astfel că acestea nu știu, nu pot să acționeze pe piață, nu își permit să funcționeze cu adevărat liber.

Astfel, datorită lipsei de competențe specifice, administratorii de firmă, deși cu spirit întreprinzător, nu dețin competențele manageriale, tehnice care reprezintă unul din premisele dezvoltării unei afaceri.

Lipsa unei mentalități adecvate în rândul întreprinzătorilor, lipsa stimulentele asociative constituie dificultăți în combaterea concurenței străine. De asemenea nu mai există o specializare și o dezvoltare industrială puternică.

La nivelul regiunii se înregistrează disparități locale și regionale deosebit de mari. În ceea ce privește sprijinul acordat prin intermediul DMI 4.3, datorită faptului că alocarea fondurilor pe regiuni se face după numărul de locuitori și nu după nevoile reale pentru reducerea disparităților regionale și interregionale, se crează contextul pentru adâncirea acestor disparități. La nivel de regiune, județele cele mai dezvoltate sunt Iași, Suceava și Neamț, județe la nivelul cărora au fost absorbite fondurile alocate prin DMI 4.3. La nivelul județelor Botoșani și Vaslui, cele mai sărace județe ale regiunii, nu au fost finanțate proiecte prin acest DMI. Totodată, finanțarea unei palete foarte largi de domenii de activitate, fără existența unor restricții privind finanțarea anumitor domenii care au beneficiat deja de alocări mari de fonduri, nu a venit în sprijinul mediului de afaceri.

La nivelul regiunii există o serie de oportunități pentru dezvoltarea mediului de afaceri, dar care din păcate nu sunt suficient valorificate, unele chiar deloc. Dintre aceste oportunități enumerăm:

- Resursele naturale și umane;
- Mediul academic;
- Turismul,
- Proximitatea cu Republica Moldova- ca piață de desfacere și colaborări de afaceri,
- Potențialul hidro-energetic care nu este valorificat.

Dintre oportunitățile enumerate, turismul reprezintă un domeniu cu potențial mare de impact asupra mediului de afaceri din regiunea Nord Est. Deși prin intermediul Programului s-au realizat investiții mari în acest domeniu (în turismul religios), totuși fondurile alocate pentru acest domeniu, la nivelul regiunii nu sunt suficiente.

Regiunea de dezvoltare Nord Est este caracterizată de o economie fragilă, cu acces mai limitat la informații, cu o piață instabilă, fără un specific local, tradițional și care a fost puternic afectată de criza financiară. Măsurile anti-criză adoptate nu au avut impactul dorit de sprijinire a sectorului economic.

Astfel, după lansarea primului apel de proiect, criza economică a avut un impact puternic asupra procesului de implementare a proiectelor finanțate. Un procent de aproximativ 70%

din totalul proiectelor finanțate nu au putut fi finalizate datorită capacității financiare a beneficiarilor puternic afectată în condițiile crizei. Toate contractele reziliate au fost la cererea beneficiarilor. Cei care au reușit să se mențină pe linia de plutire sau să se dezvolte au fost cei care au speculat oportunitățile de dezvoltare, investind în acele domenii pentru care exista cât de cât o piață de desfacere.

Un alt efect al crizei manifestat și la nivelul regiunii Nord Est a fost scăderea numărului de microîntreprinderi și scăderea resurselor publice, care au afectat la rândul lor mediul de afaceri. În ceea ce privește investițiile internaționale, acestea au fost realizate cu precădere în județele dezvoltate, în special în județul Iași, unde s-au realizat investiții internaționale importante în domeniul IT, echipamente/componente pentru autoturisme/automatizări și în domeniul prelucrării materiei prime (lemnul în special).

În ceea ce privește sprijinirea microîntreprinderilor prin activități specifice inițiate de organizații patronale sau alte forme de rețele de sprijin, la nivelul regiunii este activă o asociație a microîntreprinderilor în Iași, dar a cărei activitate nu a avut un impact considerabil asupra dezvoltării microîntreprinderilor.

Contextul politicii de dezvoltare

La baza conceperii POR, și implicit a DMI 4.3, a fost un proces de consultare, de jos în sus prin constituirea de Grupuri de lucru la nivel local/municipal și care au identificat nevoile la nivel regional. Aceste nevoi au fost transmise administrației centrale, dar conceperea POR și implicit a DMI 4.3 s-a realizat mai mult ținând cont de cerințele europene, care nu au fost ajustate cu nevoile regionale reale.

În ceea ce privește integrarea cu alte politici relevante care vizează microîntreprinderile, există o corelarea la nivel de POR, a DMI 4.3 cu DMI 4.1 și 5.2. De asemenea există o complementaritate cu POSCCE .

Există de asemenea o corelare cu PNDR și POSDRU. În ceea ce privește corelarea cu POSDRU, aceasta s-a dovedit a fi mai degrabă teoretică, întrucât dezvoltarea resurselor umane prin acest program nu s-a realizat, în proporție mare, în conformitate cu cerințele reale ale pieței, ale mediului de afaceri, ale capacităților necesare.

Per ansamblu, nu există politici relevante pentru microîntreprinderi, există doar suport financiar ceea ce nu este suficient.

Implementare

La nivelul regiunii Nord Est au fost promovate toate tipurile de investiții, prin acțiuni specifice de promovare în presă, producții video de prezentare, reviste etc.

În ceea ce privește investițiile realizate, nu există un sector dominant, dar s-a înregistrat o frecvență mai mare a investițiilor în sectorul serviciilor medicale și a celui de întreținere corporală și relaxare. Alte domenii finanțate la nivelul regiunii sunt: construcții mașini, textile, servicii, IT, turism (un domeniu de asemenea important).

În ceea ce privește localizarea, există diferențe mari între județe, și chiar în interiorul județelor, cei mai mulți beneficiari provenind din centrele urbane puternic dezvoltate.

De asemenea, se constată o pondere ridicată a firmelor beneficiare, provenind din categoria firmelor nou înființate, existând multe cazuri în care acestea au fost special înființate pentru a beneficia de sprijinul prin DMI 4.3 în domenii pentru care aveau șanse să se dezvolte. Din punct de vedere tehnologic, investițiile realizate au fost inovatoare, ducând la schimbări majore în ceea ce privește modalitatea de lucru, condițiile de muncă, mentalitatea oamenilor. În ceea ce privește cercetarea aplicată, la nivelul regiunii și a României în general aceasta nu este suficient stimulată pentru a duce la dezvoltarea de proiecte inovatoare din acest punct de vedere.

Principala dificultate întâlnită în timpul fazei de implementare este: incapacitatea financiară a beneficiarilor (în special în cadrul primului apel de proiecte). Criza economică a agravat această dificultate. În ceea ce privește băncile, care ar fi putut fi o soluție la aceasta problemă, acestea au fost foarte reticente în a acorda credite beneficiarilor. S-au protejat foarte mult și au impus condiții greu de acceptat pentru creditare (garanții exagerate).

În general beneficiarii au apelat la firme specializate de consultanță pentru a asigura personalul necesar pentru implementarea proiectelor, foarte mic fiind numărul celor care și-au specializat în acest sens propriul personal.

Elemente cheie ale evaluării

Puncte tari ale programării DMI 4.3:

- A răspuns necesității financiare pentru dezvoltarea microîntreprinderilor la nivelul regiunii

Puncte slabe ale programării DMI 4.3:

- Alocarea financiară insuficientă pentru numărul mare de microîntreprinderi care ar trebui sprijinite să se dezvolte.

Puncte tari ale implementării DMI 4.3:

- A fost realizată o implementare corectă;
- Au fost atinse obiectivele și indicatorii programului. Cu toate că a fost atins indicatorul privind numărul de locuri de muncă nou create, nu putem identifica cauza reală: investiția în sine a determinat crearea și menținerea de locuri de muncă, sau măsurile ex-post reprezintă principala cauza a păstrării locurilor de muncă nou create.

Așa cum am semnalat deja, există dezechilibre teritoriale, care au fost adâncite ca urmare a faptului că principalii beneficiari ai DMI 4.3 sunt firme din centrele urbane mai dezvoltate ale regiunii. În același timp există și diferențe sectoriale la nivelul regiunii. De exemplu, turismul și prelucrarea lemnului reprezintă sectoarele finanțate și/sau dezvoltate cu precădere în județele Suceava, Bacău și Neamț. În ceea ce privește sectorul agricol, pentru mediul urban nu au fost posibile intervenții prin programe operaționale. La nivelul regiunii, județele unde sunt necesare oportunități de finanțare pentru activități agricole din mediul urban sunt: Vaslui și Botoșani, județele cele mai sărace ale regiunii și la nivelul cărora nu au fost absorbite fonduri prin DMI 4.3.

Efectele concrete ale implementării DMI 4.3 sunt:

- Creșterea numărului de locuri de muncă
- Creșterea numărului microîntreprinderilor
- Promovarea inovării. Fiecare proiect a reprezentat o oportunitate de dezvoltare din punct de vedere tehnologic ceea ce a dus la creșterea productivității și calității produselor și serviciilor microîntreprinderilor și respectiv la dezvoltarea resurselor umane

În ceea ce privește sustenabilitatea rezultatelor, toate proiectele finanțate în cadrul primului apel și-au menținut indicatorii în cei 3 ani după realizarea investiției. În ceea ce privește proiectele finanțate în cadrul celui de al doilea apel, sunt încă realizate vizite de durabilitate și nu au fost înregistrate probleme legate de menținerea indicatorilor de proiect. Sperăm ca proiectele implementate și rezultatele obținute să se constituie în modele de bună practică și pentru alți operatori economici. Principala măsură luată la nivelul instituției pentru corectarea problemelor apărute în implementarea proiectelor o constituie sesiunile de instruire și informare a beneficiarilor. Aceștia sunt în permanentă informați cu privire la schimbările legislative în cadrul întâlnirilor organizate în mod regulat cu aceștia și prin transmiterea de mail-uri informative tuturor beneficiarilor.

Interviu la nivelul ADR NV

Persoană interviuată/ respondent	Director Executiv - Sanda Cătană
Rol	Director responsabil cu implementarea la nivel regional
Aspectul principal vizat de interviu	Analiza strategică a DMI 4.3
Expert evaluator	<i>Elena Muscă</i>

Context economic

Criza financiară a avut un impact foarte mare asupra mediului de afaceri, cele mai afectate fiind microîntreprinderile care reprezintă 87% din totalul întreprinderilor la nivel național și care au o capacitate tehnică și financiară mică.

Marea majoritate a microîntreprinderilor au găsit instrumente reduse de sprijin. Printre aceste instrumente se numără programele europene și guvernamentale.

Programul Operațional Regional prin DMI 4.3 a devenit foarte atractiv pentru microîntreprinderi, pentru că, acestea au avut astfel un instrument de finanțare care se adresează în mod special nevoilor lor specifice.

La nivelul regiunii Nord Vest, în anul 2014, a fost făcută o solicitare de redeschidere a DMI 4.3, astfel că în martie a fost lansat cel de-al 3-lea apel de proiect pe acest DMI. În cadrul acestui apel, au fost contractate un număr de 119 proiecte. Întreaga procedură de selecție până la contractare (depunere, selecție și evaluare, vizită pe teren, contractare) s-a desfășurat într-o perioadă de 3 luni.

DMI 4.3 a fost domeniul de intervenție cu cel mai mare grad de absorbție și în cadrul căruia nu au existat probleme importante; doar în cazul primului apel când au fost reziliate un număr de 39 contracte din cauza incapacității financiare a firmelor. Chiar dacă nu au dispus de personal calificat pentru implementarea proiectului, acestea au apelat la firme de consultanță și au realizat analize foarte bune ale pieței și nevoilor lor, reușind să facă estimări bugetare foarte bune și astfel să termine proiectele la timp și adecvat, fără probleme.

Totuși, și în cadrul apelului 2014, ca și în cazul celorlalte apeluri lansate pe DMI 4.3, se poate semna ca problemă, finanțarea în proporție mare a unor domenii de activitate care nu au valoare adăugată mare și fără impact mare asupra mediului de afaceri.

Unul din efectele majore ale crizei financiare asupra mediului de afaceri a fost reducerea numărului microîntreprinderilor. Astfel, în 2012 numărul acestora a scăzut cu 20%. Totuși, în același timp au fost finanțate multe microîntreprinderi prin intermediul DMI 4.3, ceea ce, în mod normal, ar trebui să aibă un efect considerabil la nivel economic și al mediului de afaceri.

Conform analizei de impact la nivelul regiunii, prin intermediul DMI 4.3 au fost contractate și finanțate un număr de 369 proiecte în valoare de aproximativ 47 milioane euro. Deși gradul de absorbție la nivelul acestui DMI este cel mai mare, totuși, nu se așteaptă un impact foarte mare, pentru că, așa cum au fost definite activitățile eligibile, au avut acces la finanțare microîntreprinderi care nu au valoare adăugată mare (ex. în general activitățile referitoare la sănătatea umană - cabinetele medicale particulare). Specializarea la nivelul regiunii este cea de textile, mobilă etc., dar totuși, nu s-au înregistrat multe cereri pentru aceste tipuri de activități.

Lansarea de linii de finanțare prin programe operaționale și guvernamentale, a avut un impact pozitiv. S-au înregistrat, în general, un număr foarte mare de aplicații, iar la nivel regional au fost multe aplicații cu impact în activități creative, noi. De exemplu foarte multe aplicații la nivel regional au fost pentru activități de tip e-Commerce, activități care la nivel național sunt într-un stadiu incipient de dezvoltare.

Principalele probleme pe care le întâmpină performanța și dezvoltarea microîntreprinderilor sunt:

- Competitivitatea redusă a mediului de afaceri;
- Patrimoniul mic;
- Capacitate financiară redusă.

În perioada 2008-2011, microîntreprinderile au fost cele mai afectate la nivel de regiune, înregistrându-se reduceri ale numărului acestora și a personalului lor:

- Reducerea cu 20% a numărului de microîntreprinderi;
- Reducerea cu 15% a numărului de angajați ai microîntreprinderilor.

Alte probleme cu care se confruntă microîntreprinderile și care afectează performanța și dezvoltarea acestora sunt:

- Durata încasării creanțelor: la nivelul microîntreprinderilor, la sfârșitul anului 2011, se înregistra cea mai extinsă durată medie de încasare a creanțelor, respectiv 172 de zile. Aceasta situație are efecte majore asupra microîntreprinderilor ducând la

aparitia de dificultăți mari în ceea ce privește lichiditățile și capacitatea de accesare a creditelor.

Rata creditelor neperformante a crescut procentual, ajungând în anul 2012 la 22,3%.

Contextul politicii de dezvoltare

DMI 4.3 a fost conceput luând în considerare nevoile specifice ale regiunii, fără a exista o voință politică specifică în acest sens: conceperea DMI 4.3. s-a axat pe nevoile identificate la nivel național și regional, pe baza analizei SWOT realizate. Obiectivele specifice au fost bine gândite, astfel încât se poate aprecia ca schimbările sunt pozitive.

Activitățile eligibile au permis identificarea specificului național, cu toate că se dorea depunerea mai multor cereri de finanțare pentru activități specifice regiunii, activități tradiționale. Nu au fost identificate printre cele 369 microîntreprinderi finanțate până în prezent, firme care să solicite finanțare pentru activități și meserii tradiționale, specifice, care să ducă mai departe tradițiile, să dezvolte și să promoveze produsele locale.

Implementare

La nivelul regiunii NV, beneficiarii DMI 4.3 sunt în general firme cu o vechime în activitate de mai mult de 2 ani, domeniile de activitate finanțate fiind :

- Activități referitoare la sănătatea umană;
- Construcții de clădiri;
- Întreținerea și repararea autovehiculelor;
- Structuri de cazare;
- Activități de editare, IT și mecanică generală;
- Activități de arhitectură și inginerie;
- Fabricarea de mobilă;
- Topografie.

În general au fost finanțate proiecte care au avut ca obiectiv dezvoltarea din punct de vedere tehnologic al activităților existente, din domeniul industrial, procentul proiectelor inovatoare fiind foarte mic. La nivel regional au fost finanțate și câteva proiecte inovatoare, de succes, printre care amintim proiectul Google Map, un proiect de succes a cărui produs dezvoltat este foarte căutat.

Dintre cele 369 proiecte contractate la nivelul regiunii NV, cele mai multe proiecte au fost finanțate pentru firme din județul Cluj și Bihor, Maramureș și Sălaj. În ceea ce privește județul Sălaj, deși este un județ mic ca mărime, se poate nota faptul că firmele ce activează în

acest județ sunt foarte active în ceea ce privește accesarea de fonduri în toate domeniile.

La nivelul regiunii NV, principala dificultate identificată în implementarea proiectelor a fost cea legată de capacitatea de finanțare redusă a microîntreprinderilor. Această dificultate s-a manifestat cu precădere în cadrul primului apel, fiind cauza rezilierii celor 39 de proiecte.

Din punctul de vedere al resursei umane pentru implementarea proiectelor, majoritatea beneficiarilor a preferat să lucreze cu firme de consultanță. Astfel, la nivelul regiunii nu s-au înregistrat dificultăți legate de resursa umană implicată în implementare. Totodată, beneficiarii s-au dovedit a fi foarte interesați să participe la sesiunile de instruire care au fost organizate după semnarea contractelor.

În ceea ce privește cel de-al doilea apel, degrevarea de contribuția proprie a avut ca efect creșterea atractivității celui de al II-lea apel de proiecte. Astfel, au fost înregistrate mai multe cereri de finanțare.

În ceea ce privește tipurile de activități finanțate, nu s-au înregistrat diferențe majore între cele două apeluri, procentual, domeniile de activitate finanțate fiind aceleași, activitățile referitoare la sănătatea umană fiind cele mai frecvente.

4) Elemente cheie ale evaluării

Puncte tari ale programării DMI 4.3:

- A permis accesul la finanțare tuturor microîntreprinderilor;
- A permis dezvoltarea mediului economic și al activităților industriale.

Puncte slabe ale programării DMI 4.3:

- Anumite domenii de activitate eligibile (ex. Activitățile referitoare la sănătatea umană) nu au adus valoare adăugată mare și nici contribuție financiară mare la nivel local.

Puncte tari ale implementării DMI 4.3:

- Implementarea proiectelor la termen;
- DMI 4.2 a înregistrat cel mai mare grad de absorbție;
- Nu au fost înregistrate probleme cauzate de nereguli în cadrul procedurilor de achiziții publice, care să determine aplicarea de corecții.

Puncte slabe ale implementării DMI 4.3:

- Lichiditățile;

Cu toate că există fonduri de garanție, firmele nu au apelat la ele.

- Băncile acordă cu mai mare greutate credite, ceea ce se constituie într-un punct slab, astfel că microîntreprinderile nu sunt sprijinite suficient din punct de vedere financiar.

Obiectivele pe care le considerăm deja atinse sunt:

- Creșterea numărului de locuri de muncă la nivel local și regional;
- Creșterea clasei tehnologice superioare la nivel local și regional, ceea ce a dus la creșterea productivității.

Efecte calitative: tehnologie nouă.

Efecte cantitative: numărul de locuri noi create, pe care, contractual, trebuie să le mențină minim 3 ani.

Fiind proiecte finanțate în mediul urban, nu există probleme în ceea ce privește accesul la internet, la informații. Există totuși dezechilibre în ceea ce privește localizarea și în ceea ce privește numărul de firme la nivel județean. Astfel, s-a observat faptul că, cu cât este mai mare județul, cu atât mai mare este numărul de aplicanți. Din acest punct de vedere, firmele din județele Cluj și Bihor au dovedit că au capacitate financiară mai mare și au acces la informații.

Promovarea inovării este destul de redusă. Această situație se datorează faptului că, pe de o parte, nu se cere concret și, în același timp, conceptul de *inovare* nu este bine înțeles: se realizează produse noi, dar nu inovative.

Prin natura contractului, rezultatele sunt sustenabile pe o perioadă de minim 3 ani și au potențial de transferabilitate. Măsurile de ex-post specifice DMI 4.3 au ca efect creșterea duratei de viață a microîntreprinderilor, creșterea indicatorului tehnologic, creșterea competitivității pe piață. Există de asemenea situații în care, după 3 ani de zile firmele au accesat noi fonduri pentru dezvoltarea afacerii, etc., s-au dezvoltat, intrând în categoria IMM-urilor, fapt ce se poate constitui în dovezi de sustenabilitate pe termen lung.

Principala dificultate întâmpinată în timpul procesului de asigurare a sustenabilității a fost cea legată de capacitatea financiară a firmelor. Din acest punct de vedere, mecanismul cererilor de plată adoptată în anul 2013 a venit în sprijinul beneficiarilor, firmele reușind să depășească problemele de natură financiară pentru implementarea cu succes al proiectelor lor.

Ca urmare a experienței precedente, se pot formula unele recomandări pentru următoarea

perioadă de programare:

- trebuie acordată atenție domeniilor de activitate eligibile care aduc valoare adăugată mare. este necesară o atenție deosebită asupra tipurilor de nevoi existente, care pot fi sprijinite la nivel regional, ex. acele activități regionale, tradiționale care trebuie încurajate, promovate și susținute mai mult.

Comentarii și aspecte suplimentare

Rețea de sprijin pentru mediul de afaceri la nivel regional.

La nivelul regiunii s-a dezvoltat o rețea de sprijin a mediului de afaceri, inclusiv a microîntreprinderilor. Această rețea s-a format prin asocierea asociațiilor patronale, a Asociației întreprinderilor mici și mijlocii, a mediului academic, a structurilor regionale/locale a serviciului public de ocupare.

O contribuție importantă la dezvoltarea regiunii o au și grupurile de lucru care participă și sunt consultate pentru planificarea strategiilor de dezvoltare regională alături de Comitetul regional de planificare, de Comitetul executiv și Comitetul Științific. Grupurile de lucru, care pot veni în sprijinul mediului economic sunt constituite din reprezentanți ai asociațiilor patronale, a mediului academic, a structurilor județene a serviciului public de ocupare.

Totodată, la nivelul regiunii au fost dezvoltate proiecte proprii, care au dus la dezvoltarea mediului de afaceri, Ex., proiectul dezvoltat în cadrul programului FP7, prin intermediul căruia au fost posibilă instruirea, urmărirea și monitorizarea unor firme pe anumite domenii specifice.

Relația ADR- administrația centrală - administrația locală

Relația ADR – administrația centrală este o relație contractuală. Acest tip de relație a ajutat la dezvoltarea instituțională și a determinat dobândirea competențelor necesare în domeniu.

În relația cu administrația locală, ADR joacă rolul unui intermediar între nevoile identificate (programele la nivel local) și beneficiarul investiției. Astfel, relația cu administrația locală este una pro-beneficiar, oferind suport acestuia dacă întâmpină dificultăți.

Alte activități de sprijin pentru microîntreprinderi

La nivelul ADR NV funcționează Departamentul de comunicare și relații cu publicul, la nivelul căruia sunt asigurate activitățile specifice de informare privind oportunitățile de finanțare și alte măsuri de sprijin pentru microîntreprinderi și IMM-uri.

Activitatea de informare se realizează prin publicarea permanentă de informații de

actualitate și de interes pe aplicația InfoRegio și respectiv de informații lunare de tip newsletter. Informațiile sunt transmise tuturor abonaților.

Totodată , la nivel regional, ADR NV organizează trimestrial sesiuni de informare. În perioada de implementare a proiectelor, sesiunile de informare pentru beneficiari sunt mai frecvente.

Sprijinul poate fi acordat și la cerere, dacă există solicitări în acest sens.

Interviu la nivelul ADR SE

Persoană interviuată/ respondent	Jenica Crăciun – Director Direcția Implementare POR
Rol	Oficial responsabil cu implementarea DMI 4.3
Aspectul principal vizat de interviu	Analiza strategică a DMI 4.3
Data interviului	14 Iulie 2014, sediul ADR Sud Est
Expert evaluator	<i>Irina Ciocîrlan (ACZ Consulting)</i>

Contextul economic

Sprijinul acordat prin intermediul DMI 4.3 a avut un impact pozitiv asupra activității microîntreprinderilor beneficiare, această intervenție fiind printre cele mai importante instrumente de dezvoltare adresate exclusiv microîntreprinderilor, în ultimii ani. Cu toate acestea, alocarea financiară la nivelul regiunii (29-30 milioane euro în toată perioada 2007-2013) a fost una redusă în raport cu nevoile existente, luând de asemenea în considerare dificultățile întâmpinate de microîntreprinderi în contractarea unui împrumut bancar pentru realizarea unei investiții sau accesul la alte surse de finanțare.

În ceea ce privește contribuția la dezvoltarea economică a regiunii, impactul DMI 4.3. a fost redus, rezultatele acestei intervenții având însă o importanță ridicată pentru beneficiarii individuali ai proiectelor.

Criza economică a avut un impact negativ asupra activității microîntreprinderilor, însă în acest sens sprijinul acordat prin DMI 4.3. a contribuit la „supraviețuirea” acestora pe piață precum și la îmbunătățirea parcului de echipamente. Însă în ceea ce privește cota de piață, prin investițiile realizate în cadrul proiectelor, microîntreprinderile nu au reușit să se impună în fața firmelor mari cu vechime în activitatea derulată într-un anumit sector economic de activitate.

Contextul politicii de dezvoltare

A fost derulat un proces consultativ la nivel central cu toate Agențiile de Dezvoltare Regională pentru elaborarea DCI POR 2007-2013 și pentru scrierea ghidurilor specifice fiecărui DMI. Crearea unui ghid aferent DMI 4.3. valabil pentru toate regiunile (fără a lua în considerare anumite caracteristici specifice la nivel regional – de exemplu codurile CAEN eligibile pentru

DMI 4.3. au fost aceleași pentru toate regiunile) a fost un avantaj, deoarece alocările financiare la nivel de regiune erau reduse, iar regiunile nu dețineau capacitatea administrativă și legislativă specifică gestionării unui program individual. POR este un program național, cu alocare regională.

În ceea ce privește coordonarea cu autoritățile publice locale, acestea din urmă au sprijinit și cooperat cu ADR pentru derularea sesiunilor de informare ale beneficiarilor, însă nu au fost direct implicate în implementarea acestui DMI, având în vedere faptul că intervenția s-a adresat exclusiv mediului privat. Coordonarea cu AM POR a fost bună.

Sprijinul financiar acordat beneficiarilor în cadrul DMI 4.3. se realizează în baza schemei de minimis (ajutor de stat), un beneficiar având posibilitatea accesării unei finanțări nerambursabile de maxim 200.000 euro (în decurs de 2 ani).

La nivelul ADR funcționează un birou care asigură funcția de helpdesk unde potențialii beneficiari pot solicita informații cu privire la finanțările disponibile, informațiile transmise de helpdesk acoperind și alte surse de finanțare (nu numai privind POR), dacă sunt solicitate.

Implementare

Rolul ADR în gestionarea și implementarea DMI 4.3. a presupus implicarea în următoarele activități:

- implicare în elaborarea DCI POR 2007-2013 și a ghidului solicitantului aferent DMI 4.3.;
- diseminarea informațiilor la nivel regional cu privire la finanțările oferite prin intermediul DMI 4.3. (există birouri unde această funcție de informare a fost asigurată la nivelul fiecărui județ din regiune);
- evaluarea cererilor de finanțare depuse (etapa 1 – conformitate și eligibilitate, realizată de experți ai ADR; etapa 2 – evaluarea tehnică și financiară, realizată de evaluatori independenți iar ADR asigură secretarul și președintele comisiei de evaluare);
- contractarea proiectelor;
- gestionarea implementării proiectelor (verificarea cererilor de plată și de rambursare, achizițiilor etc.; monitorizarea pe parcursul implementării proiectelor și monitorizarea ex-post);
- evaluarea de program (verificarea rezultatelor DMI-ului).

Referitor la delegarea atribuțiilor de la nivel central, ADR este responsabil de asigurarea evaluării conformității și eligibilității cererilor de finanțare depuse și poate contracta în mod

direct evaluatori independenți pentru etapa de evaluare tehnică și financiară. Însă rezultatele evaluării și documentația aferentă implementării și contractării proiectelor din cadrul DMI 4.3. sunt avizate și aprobate de AM POR.

Gestionarea DMI 4.3. nu a întâmpinat probleme majore, singurele blocaje creându-se la momentul evaluării proiectelor depuse, datorită numărului mare de cereri de finanțare care au intrat simultan în procesul de evaluare a conformității și eligibilității.

Din punct de vedere al caracteristicilor beneficiarilor DMI 4.3., majoritatea proiectelor depuse au vizat sectorul construcțiilor și al serviciilor medicale, apoi servicii de întreținere și reparații auto și structuri de cazare pentru agrement. Majoritatea beneficiarilor au fost firme cu vechime mai mare de 5 ani și cifră de afaceri mică. Privind numărul de proiecte implementate depuse, au existat diferențe semnificative între județe, pe primul loc situându-se Constanța (70 de proiecte) și pe ultimul loc Brăila (7 proiecte).

În ceea ce privește diferențele existente între apelurile de proiecte 1 și 2, principalele modificări se referă la reducerea cofinanțării de la 30% la 0% (deși asigurarea unei cofinanțări înseamnă și o dovadă de responsabilitate din partea beneficiarului) și la modificarea procedurii de evaluare a proiectelor (comasarea verificării conformității și eligibilității într-o singură etapă și transmiterea grupată a rezultatelor evaluării către AM POR pentru aprobare – un raport întocmit la fiecare 5 cereri de finanțare evaluate).

Elemente cheie ale evaluării

Din punct de vedere al problemelor întâmpinate de beneficiari în implementarea proiectelor, majoritatea s-au legat de asigurarea fluxului de numerar necesar proiectului până la rambursarea cheltuielilor efectuate, însă acest aspect a fost rezolvat în mare parte prin introducerea mecansimului cererilor de plată. O altă problemă în implementarea proiectelor a fost generarea managementului proiectului care a fost asigurat, în unele cazuri, de firme de consultanță care nu au asigurat un management la standardele de performanță adecvate.

Au existat situații în care beneficiarii au renunțat la finanțarea acordată în principiu datorită perioadei de timp îndelungate între depunerea proiectului și acceptarea acestuia pentru finanțare (investiția propusă prin proiect nu mai era de actualitate pentru nevoile beneficiarului).

Sustenabilitatea proiectului este verificată prin monitorizarea ex-post. În cadrul acesteia este verificată îndeplinirea indicatorilor asumați prin cererea de finanțare și menținerea locurilor de muncă create prin proiect (au existat însă situații în care indicatorii înscrși în cererea de finanțare erau de fapt rezultate ale unor activități, astfel încât ar fi indicată delimitarea indicatorilor relevanți și exclusivi la nivelul ghidului). Sunt solicitate situații financiare

curente și documente care să probeze îndeplinirea indicatorilor, însă nu sunt colectate informații pentru efectuarea unei analize calitative a impactului proiectului.

Obiectivele generale ale DMI 4.3 au fost atinse, însă impactul la nivel de regiune a fost unul mic, având în vedere alocarea financiară redusă. Pentru a asigura o echitate între alocările financiare la nivel de regiune ar trebui considerată modificarea indicatorilor în funcție de care este calculată această alocare (de exemplu suprafața unei regiuni nu este neapărat corelată cu nevoile de dezvoltare ale regiunii – ritmul de dezvoltare al regiunilor este diferit, de exemplu partea de vest în raport cu partea de est, în partea de est fiind vorba mai mult de o „supraviețuire” a microîntreprinderilor). În ceea ce privește modalitatea de stabilire a alocărilor regionale, suprafața sau populația sunt indicatori relevanți având în vedere că POR este un program de infrastructură. Sunt însă și domenii, cum este DMI 4.3, în care suprafața nu mai este un indicator relevant.

Interviu la nivelul ADR Sud Muntenia

Persoană interviuată/ respondent	Mariana Vișan – Director adjunct OI POR Anna Maria Moga – Șef Serviciu Evaluare, Selecție și Contractare proiecte POR George Piperea – Șef Serviciu Monitorizare Proiecte POR
Rol	Oficiali responsabili cu gestionarea DMI 4.3
Aspectul principal vizat de interviu	Analiza strategică a DMI 4.3
Data interviului	16 Iulie 2014, sediul ADR Sud Muntenia
Expert evaluator	<i>Irina Ciocîrlan (ACZ Consulting)</i>

Contextul economic

Pe lângă intervenția DMI 4.3. (aceasta fiind principalul instrument de sprijin al microîntreprinderilor), mediul de afaceri local al microîntreprinderilor a fost sprijinit în ultimii ani și prin intermediul anumitor intervenții din cadrul POS CCE. În ceea ce privește contextul economic la nivelul regiunii, există un ritm de dezvoltare mai accelerat în județele din nordul regiunii, față de cele din sudul regiunii. În general însă, fiecare microîntreprindere a încercat să valorifice într-un mod cât mai eficient oportunitățile puse la dispoziție, indiferent de localizarea teritorială.

Implementarea proiectelor în cadrul DMI 4.3. a contribuit la combaterea efectelor crizei economice în regiune, în principal prin crearea și menținerea unor locuri noi de muncă. Regiunea Sud Muntenia a avut cea mai mare alocare financiară regională pentru implementarea DMI 4.3. Numărul de proiecte depuse a fost unul ridicat (peste 300 de proiecte), din care au fost contractate 144 de proiecte. De asemenea, la nivelul regiunii Sud Muntenia au existat 3 apeluri de proiecte în cadrul DMI 4.3., cel mai recent fiind deschis anul acesta.

Contextul politicii de dezvoltare regională

Pregătirea documentelor de programare pentru POR și DMI 4.3. a fost o activitate consultativă, Agențiile de Dezvoltare Regională fiind implicate în acest proces de consultare la nivelul AM POR. La nivel regional propunerile cu privire la documentele de programare au

fost discutate în cadrul Consiliului pentru Dezvoltare Regională, din a cărei componență fac parte actorii cheie la nivelul respectivei regiuni.

Inițiativele finanțate prin intermediul DMI 4.3. au fost promovate la nivel regional și în fiecare județ component prin seminarii organizate cu ocazia lansării programului, beneficiarii având ocazia de a participa ulterior și la o serie de sesiuni de informare. DMI 4.3. a avut o alocare regională, însă nu au existat condiții specifice în funcție de regiuni, fiind utilizată o abordare unitară la nivel național.

Implementare

Ulterior lansării apelurilor de proiecte, ADR:

- a derulat o activitate constantă de informare și promovare la nivelul regiunii și județelor componente (prin intermediul helpdesk-ului);
- a gestionat înregistrarea proiectelor depuse în regiune în perioada apelurilor de proiecte;
- a realizat evaluarea, selecția și contractarea proiectelor la nivelul regiunii;
- a monitorizat și verificat proiectele pe parcursul perioadei de implementare;
- a asigurat monitorizarea ex-post a proiectelor finalizate.

Nu a fost constatată o concentrare teritorială a investițiilor finanțate prin DMI 4.3., din punct de vedere al sectorului de activitate vizat prin proiect. Județele cu cel mai mare număr de proiecte depuse în cadrul acestui DMI au fost cele din nordul regiunii, iar cele mai multe investiții au vizat achiziția de echipamente. Din punct de vedere al anilor de vechime în activitate, a fost o pondere relativ egală a firmelor cu activitate mai recentă comparativ cu cele cu activitate mai îndelungată. În ceea ce privește inovativitatea, metodologia de punctare a cererilor de finanțare încuraja proiectele bazate pe activitatea principală uzuală a beneficiarului, fiind punctată în plus în etapa de evaluare tehnică și financiară experiența specifică în domeniul de activitate specific investiției.

Ca și diferențe între cele 3 apeluri de proiecte lansate la nivelul regiunii Sud Muntenia, se pot menționa:

- rata de cofinanțare a beneficiarilor (a fost redusă de la 30% la 0%);
- tipul de documente solicitate la dosarul de finanțare (în cazul celui de-al treilea apel de proiecte au fost solicitate documente la dosarul de finanțare care în apelurile anterioare erau verificate la momentul vizitei la fața locului);

- termenele de evaluare înscrise în cadrul procedurii (în cazul celui de-al treilea apel de proiecte a fost utilizat un termen global pentru finalizarea evaluării ceea ce a permis o gestionare mai eficientă a resurselor umane disponibile implicate în evaluare);
- cheltuielile eligibile (în cazul celui de-al treilea apel de proiecte, nu au fost eligibile cheltuielile cu construcțiile).

S-a constatat creșterea încrederii beneficiarilor cu privire la oportunitățile de finanțare oferite prin intermediul POR și la rolul ADR în procesul de gestionare și monitorizare a proiectelor finanțate.

Elemente cheie ale evaluării

Experiența acumulată pe parcursul implementării DMI 4.3. a contribuit la îmbunătățirea procesului de gestionare a acestei intervenții, fiind identificate soluții adecvate la problemele întâmpinate. Astfel, la cel de-al treilea apel de proiecte, cele mai importante dificultăți ale beneficiarilor au fost rezolvate prin intermediul introducerii mecanismului cererilor de plată și prin considerarea TVA-ului ca și cheltuială eligibilă.

Principalele dificultăți întâmpinate de beneficiari pe parcursul perioadei de implementare a DMI 4.3. au fost reprezentate de:

- asigurarea cash-flowului proiectului, însă acest aspect a fost rezolvat o dată cu introducerea mecanismului cererilor de plată (în cazul primului apel de proiecte, când cofinanțarea era de 30%, beneficiarii au încercat contractarea de credite bancare – în cazul în care nu puteau accesa un credit, beneficiarii preferau să renunțe la contractul de finanțare);
- estimarea adecvată a costului investiției propuse prin proiect (la dosarul de finanțare sunt anexate oferte de preț care să justifice costul investiției propuse, însă în perioada de timp de la depunerea cererii de finanțare până la implementarea proiectului, este posibil ca această estimare a costurilor să nu mai fie de actualitate, iar beneficiarul nu poate modifica specificațiile tehnice planificate în cererea de finanțare, în încercarea de a nu depăși bugetul estimat pentru investiție – această situație poate fi însă evitată dacă la momentul construirii bugetului proiectului este considerată o medie a ofertelor de preț existente pe piață).

Beneficiarii și-au îndeplinit obiectivele propuse la nivelul cererilor de finanțare, atât prin prisma locurilor de muncă nou create prin proiect, cât și în ceea ce privește indicatorii adiționali cuprinși în cererea de finanțare (ex. creșterea cifrei de afaceri). Proiectele finalizate

sunt monitorizate ex-post timp de 3 ani, anual fiind organizată o vizită la fața locului, moment în care se verifică menținerea locurilor de muncă create prin proiect și gradul de îndeplinire al indicatorilor adiționali. Referitor la acești indicatori adiționali, ar fi utilă stabilirea la nivelul programului a unui set de indicatori suficienți și obligatorii care să fie cuantificabili și monitorizabili, iar beneficiarii să fie obligați să se raporteze la aceștia.

Interviu realizat la nivelul ADR SV Oltenia

Persoană interviuată/ respondent	Marilena Alecu – Șef Department Politici Regionale și Comunicare Dorian Delureanu – Șef department Implementare POR
Rol	Oficiali responsabili cu implementarea DMI 4.3 și politici regionale
Aspectul principal vizat	Analiza strategică a DMI 4.3
Data interviului	11 Iulie 2014, sediul ADR Sud Vest
Expert evaluator	<i>Irina Ciocîrlan (ACZ Consulting)</i>

Contextul economic

Principalele măsuri de sprijin pentru microîntreprinderi au fost asigurate prin intermediul fondurilor structurale. De asemenea, microîntreprinderile au avut posibilitatea de a accesa ajutoare de stat (schema de minimis). Principala schemă de finanțare adresată microîntreprinderilor a fost DMI 4.3. în cadrul POR, sprijinul financiar acordat prin intermediul acestuia fiind limitat la valoarea maximă de 200.000 euro.

Valoarea relativ redusă a proiectelor precum și alocările financiare destul de mici aferente acestui DMI la nivelul regiunii au generat mai mult un impact local al finanțărilor prin DMI 4.3. Deși prin fondurile contractate microîntreprinderile și-au dezvoltat activitatea (și-au menținut locurile de muncă anterioare implementării proiectului și au creat noi locuri de muncă prin proiect), influența acestora pe piață (mai ales în sectoarele de piață competitive unde activează firme mari cu vechime și cotă de piață importantă) a rămas una redusă.

Având în vedere schimbările pieței din ultimii trei ani, sprijinul acordat prin proiectele pe DMI 4.3. a însemnat crearea de noi locuri de muncă, însă în perioada culminantă a crizei economice au existat dificultăți în asigurarea cash-flowului proiectului pentru beneficiari. Din punct de vedere al investițiilor internaționale, acestea sunt realizate de companii mari în domenii de activitate consacrate și pot influența mediul de afaceri al microîntreprinderilor în sens pozitiv printr-o dezvoltare pe orizontală a micilor afaceri în domenii conexe.

Contextul politic

În procesul de elaborare a DCI POR 2007-2013 precum și pentru elaborarea ghidurilor specifice pentru fiecare DMI, au fost derulate procese consultative la nivelul AM POR cu toate Agențiile de Dezvoltare Regională. În ceea ce privește DMI 4.3. au fost discuții cu privire la specificul fiecărei regiuni de dezvoltare, însă s-a decis o abordare unitară la nivel național, deoarece impactul investițiilor a fost previzionat a fi unul local, prin prisma fondurilor alocate pentru acest DMI la nivel de regiune, în raport cu numărul de potențiali aplicanți.

Finanțarea în cadrul DMI 4.3. se realizează în baza ajutorului de stat prin schema de minimis.

Implementare

ADR este implicat în o serie de etape specifice gestionării și implementării DMI 4.3:

- Consultarea la nivel central pentru elaborarea ghidului solicitantului;
- Asigurarea diseminării informațiilor în teritoriu prin intermediul helpdesk-ului funcțional permanent și evenimentelor de informare (anunțuri, seminarii etc.);
- Gestionarea apelului de proiecte (înregistrarea și arhivarea cererilor de finanțare);
- Evaluarea cererilor de finanțare depuse (evaluarea eligibilității și conformității realizată de experți ADR; evaluarea tehnică și financiară realizată de experți independenți ce formează comisia de evaluare alături de secretar și președinte – experții independenți au fost furnizați inițial de minister, iar apoi ADR a subcontractat direct aceste servicii);
- Contractare;
- Informarea beneficiarilor;
- Verificarea documentelor de rambursare a cheltuielilor în cadrul proiectelor;
- Monitorizarea în iținere (din 3 în 3 luni) și ex-post (1 vizită/an) a proiectului – realizată de un ofițer de monitorizare.

Toate documentele aferente proiectului (rapoarte, acte adiționale etc.) sunt transmise către Minister pentru avizare. Ca și atribuții delegate, ADR-ul poate aviza notificările la contractul de finanțare transmise de beneficiari.

Autoritățile locale nu au o influență directă asupra implementării DMI 4.3, această inițiativă adresându-se exclusiv mediului privat, însă pot influența dezvoltarea mediului de afaceri

local prin atragerea investițiilor mari (în proximitatea marilor companii existând posibilitatea dezvoltării microîntreprinderilor în sectoare de activitate conexe) și prin construirea de parcuri industriale și incubatoare de afaceri.

Din punct de vedere al proiectelor implementate la nivelul regiunii au fost 275 de contracte semnate, din care 36 reziliate (majoritatea la solicitarea beneficiarilor) – 200 de proiecte au fost finalizate până în prezent (au fost evaluate toate proiectele depuse la nivelul regiunii, inclusiv cele aflate pe listele de rezervă, în urma unor realocări între DMI-uri pe Axa 4). Principalele probleme care au determinat beneficiarii să renunțe la contractele de finanțare au fost:

- Nu au putut identifica surse de finanțare pentru realizarea proiectului;
- Teama neîndeplinirii indicatorilor și de a suporta corecții financiare;
- Nesiguranța în mediul de afaceri datorată modificării condițiilor economice de la depunerea cererii de finanțare și până la finalizarea proiectului.

Printre soluțiile identificate s-au numărat: credite bancare, prelungirea perioadei de implementare, urmărirea îndeplinirii indicatorilor.

Principalele sectoare de activitate ale beneficiarilor ce au implementat proiecte finanțate prin DMI 4.3 au fost construcțiile (aprox 20%), urmat de serviciile medicale (aprox. 16%) și turism (aprox. 12%). Majoritatea proiectelor (peste 50%) au vizat investiții în sectorul serviciilor.

Majoritatea beneficiarilor sunt firme cu o vechime mai mare de 2 ani, iar aproximativ jumătate din beneficiari, la momentul depunerii proiectului aveau cel mult 2 angajați. Cele mai multe proiecte depuse au fost la nivelul județelor Dolj și Vâlcea, mediul economic fiind mai activ în aceste județe.

De asemenea, majoritatea beneficiarilor au apelat la consultanță specializată pentru scrierea cererii de finanțare și asigurarea managementului proiectului.

Referitor la diferențele existente între cele două apeluri de proiecte:

- În cadrul primului apel de proiecte beneficiarii au asigurat o cofinanțare de 30% din valoarea eligibilă a proiectului, iar la cel de-al doilea apel de proiecte cofinanțarea a fost de 0%;
- Inițial nu a fost prevăzută acordarea de prefinanțare;
- Instrumentul cererilor de plată a fost disponibil pentru beneficiarii celui de-al doilea apel de proiecte;
- La nivelul evaluării tehnice și financiare, în cazul primului apel de proiecte, bugetul rezultat în urma evaluării nu era obligatoriu să fie final (existând posibilitatea

constatării unor greșeli în bugetul proiectului în etapa de contractare) – pentru cel de-al doilea apel de proiecte, bugetul rezultat în urma ETF trebuia să fie final.

Nu au existat diferențe notabile între cele două apeluri de proiecte în ceea ce privește conținutul ghidului solicitantului și al procedurilor (acestea au fost clare și structurate încă de la început).

Elemente cheie ale evaluării

La nivelul ADR, informațiile colectate în vederea monitorizării proiectelor sunt cantitative (indicatori ce reies din situații financiare), pentru evaluarea calitativă neexistând încă un instrument aplicabil.

Privind monitorizarea ex-post a proiectelor implementate, ar fi utilă o procedură standardizată care să reglementeze măsurile aplicabile în cazul în care beneficiarii nu dovedesc sustenabilitatea investiției.

Referitor la indicatorii proiectelor, în această perioadă de programare beneficiarii au avut posibilitatea definirii unor indicatori adiționali celor de program (în cazul DMI 4.3. indicatorul de program fiind numărul de locuri de muncă nou create) în cererea de finanțare. Indicatorii propuși de beneficiari nu au fost întotdeauna cuantificabili și din acest motiv ar fi indicată reglementarea tuturor indicatorilor utilizați de beneficiari în ghidurile specifice apelurilor de proiecte.

Deși cofinanțarea 0% a rezultat într-o creștere a numărului de proiecte depuse, de asemenea, a însemnat și reducerea responsabilității beneficiarului cu privire la investiția planificată (o rată de cofinanțare de 5%-10% ar avantaja procesul de implementare).

Performanțele DMI 4.3 la nivelul regiunii nu pot fi considerate în raport cu anumite caracteristici ale teritoriului deoarece impactul proiectelor este unul local, conform explicațiilor anterioare. Singurul element care a creat o oarecare impredictibilitate în procesul de implementare a DMI 4.3 a fost, în anumite cazuri, desemnarea tardivă a evaluatorilor independenți.

ADR este perceput ca fiind principala sursă de informare pentru potențialii beneficiari din regiune, nu numai în raport cu finanțările specifice POR, ci și pentru alte surse posibile de finanțare. Helpdesk-ul funcțional în cadrul ADR oferă informații complete cu privire la POR și informații de bază în raport cu alte surse de finanțare redirecționând persoanele interesate către instituții avizate.

În timpul fazei de implementare nu au fost întâmpinate probleme și blocaje importante la nivelul ADR.

Interviu realizat la nivelul ADR Vest

Persoană interviuată/ respondent	Nicolae Munteanu
Rol	Şef Departament Monitorizare şi Verificare Proiecte
Aspectul principal vizat de interviu	Analiza strategică a DMI 4.3
Expert evaluator	<i>Elena Muscă</i>

Contextul economic

Criza economică a afectat grav microîntreprinderile, conducând la apariția unor probleme și dificultăți care nu au putut fi anticipate la nivel de program. Printre problemele cele mai mari cu care se confruntă microîntreprinderile se numără cele legate de creșterea competitivității și a productivității. Astfel, în contextul crizei s-a înregistrat o scădere a volumului activității microîntreprinderilor și o creștere a dificultăților de natură financiară.

În ceea ce privește oportunitățile pentru performanța și dezvoltarea microîntreprinderilor, POR prin DMI 4.3 a reprezentat unul din cele mai importante instrumente de dezvoltare adresate exclusiv microîntreprinderilor, în ultimii ani. Prin intermediul acestei intervenții, microîntreprinderile au avut șansa să achiziționeze tehnologii și echipamente moderne și să-și creeze spații de producție la standarde europene.

O oportunitate specifică regiunii, pentru dezvoltarea și performanța microîntreprinderilor o reprezintă proximitatea cu Serbia și Ungaria. Această proximitate reprezintă o oportunitate pentru microîntreprinderile din județele Arad și Timiș care, prin investițiile realizate în echipamente și tehnologii performante, cu sprijin financiar prin DMI 4.3, au devenit competitive cu firme din Ungaria și Serbia, pătrunzând astfel pe noi piețe de desfacere. Domeniul care beneficiază cel mai mult de această oportunitate este cel al producției în general, pe diferite sectoare (de ex. producția de mobilă).

Alte măsuri importante care au fost luate în ultimii 3 ani pentru sprijinirea microîntreprinderilor sunt:

- Mecanismul cererilor de plată ce a fost introdus inițial pentru beneficiarii publici și imediat extins și la nivelul beneficiarilor privați;

- Modificări ale legislației în domeniul achizițiilor publice (achiziții de bunuri și servicii) - Ordinul 1120 cu prevederi de simplificarea a unor proceduri pentru beneficiarii privați.

La nivelul regiunii Vest, ADR are o relație strânsă cu beneficiarii de proiecte finanțate prin POR, DMI 4.3. Pentru a veni în sprijinul acestora sunt organizate periodic sesiuni de informare din punct de vedere tehnic, financiar, al achizițiilor publice, al monitorizării și implementării proiectelor cu accent pe drepturile și obligațiile beneficiarilor. În cadrul acestor întâlniri, pe lângă discuțiile purtate și îndrumarea oferită în implementarea proiectelor, este distribuit un pachet informativ dezvoltat la nivelul regiunii, numit Kit de inducție. Acest Kit este un CD ce conține legislația aferentă DMI 4.3, ordinul cheluielilor eligibile, formularele necesare etc.

Contextul politicii de dezvoltare regională

Pentru conceperea DMI 4.3 s-a realizat o consultare, dar aceasta a fost mai mult formală, întrucât este greu de asigurat la nivelul programului specificul tuturor regiunilor. POR are un caracter unitar, mai ales prin DMI 4.3. Nu există nevoi specifice ale regiunii, obiectivele POR fiind cele de reducere a disparităților interregionale și de creare de noi locuri de muncă.

ADR este un organism intermediar pentru implementarea POR. Responsabilitățile specifice ADR, fac obiectul unui contract semnat între AM și cele 8 regiuni de dezvoltare. În baza acestui contract sunt delegate ADR-urilor sarcini de implementare a POR, AM având rolul de control. Această relație contractuală este reglementată prin proceduri de lucru standard (utilizarea de formulare standard, circuitul documentelor etc.). Astfel, ADR-urile au responsabilitatea în implementarea programului și în lansarea de apeluri, în instruirea beneficiarilor, în evaluarea și selecția proiectelor, în contractarea de experți evaluatori externi și în monitorizare.

Acest tip de relație reprezintă soluția optimă pentru implementarea unui program operațional, dovadă fiind faptul că POR este cel mai performant program în comparație cu celelate programe. Ca urmare a faptului că a avut rezultate bune la nivel de program, acest sistem de implementare a fost extrapolat și la nivelul POSCCE, program ce a trecut în responsabilitatea ADR.

DMI 4.3 este bine integrat în cadrul politicii naționale. DMI 4.3 este pe de o parte integrat în cadrul POR, corespunde și se integrează cu obiectivele strategiei naționale și de dezvoltare regională și se corelează cu Planul de dezvoltare regională a regiunii Vest. POR a fost conceput pe baza Planurilor de dezvoltare regională și asigură o sinergie cu celelate programe operaționale, asigurându-se evitarea dublei finanțări. Programele cu care intră în sinergie

sunt: POSCCE, PNDR, schemele de ajutor de minimis.

Implementare

În ceea ce privește implementarea DMI 4.3, la nivelul regiunii Vest au fost finanțate proiecte cu o pondere ridicată în domeniul serviciilor de sănătate (aproximativ o treime) și în domeniul producției pe diferite sectoare de activitate. Marea majoritate a beneficiarilor sunt firme cu o vechime mai mare de 2 ani, iar proiectele au un caracter inovator, realizându-se investiții în tehnologie și echipamente noi pentru dezvoltarea activității.

Principalele probleme identificate în implementarea DMI 4.3 sunt:

- Lipsa de experiență și pregătire a beneficiarilor și a firmelor de consultanță în implementarea de proiecte.
- Prelungirea perioadei de implementare a proiectelor de către beneficiari, ceea ce afectează atât activitatea lor cât și a noastră.
- Probleme în atingerea indicatorului *cifra de afaceri*- dificultate apărută în contextul crizei economice.
- Perioada mare între depunerea proiectelor și semnarea contractelor, ceea ce a dus la reorientarea pe piață a unei părți a potențialilor beneficiari.

Ca măsuri de evitare a diferitelor probleme apărute în timpul implementării ADR Vest realizează sesiuni de instruire și pune la dispoziția beneficiarilor Kit-uri cu informații actualizate necesare în implementare. Totodată, la rândul lor, beneficiarii au identificat diferite soluții de adaptare la condițiile de criză, protejând investițiile realizate (de ex. soluția re poziționării pe piață). Pe lângă sesiunile de informare a beneficiarilor, diseminarea de kit-uri cu informații necesare, comunicate de presă, informații disponibile pe pagina web a instituției, ADR organizează anual, împreună cu presa, tururi în fiecare județ de diseminare a modelelor de bună practică – *Turul jurnaliștilor*.

Pentru a veni în sprijinul mediului de afaceri, inclusiv a microîntreprinderilor, ADR Vest are un protocol de colaborare cu structuri similare din regiune (organisme intermediare a POSDRU, PNDR), prin care sunt organizate sesiuni de informare comune. Acest gen de colaborare a fost dezvoltat și cu alte instituții și organisme importante, de exemplu protocol de colaborare cu prefecturile, care diseminează prin căi proprii informații de interes pentru mediul de afaceri. Tot în acest sens există colaborări și cu asociațiile patronale la nivel național cât și regional, cu camerele de comerț care diseminează informații specifice pentru diferitele domenii de activitate economică, cu misiunile diplomatice care au rol de a stimula investițiile etc. Parteneriatul reprezintă o specificitate a regiunii Vest și unul din principalii factori de succes pentru dezvoltarea mediului de afaceri.

Criza economică a afectat grav piața (numărul de clienți și oferta) și cifra de afaceri a microîntreprinderilor, ceea ce a avut un impact negativ asupra asumării indicatorilor de proiect. Ca urmare, în cadrul ambelor apeluri de proiecte, unii beneficiari nu au putut atinge indicatorul privind cifra de afaceri. Cu toate acestea, per general, acest DMI a avut efecte pozitive, ducând printre altele la crearea de noi locuri de muncă, la achiziția de echipamente și tehnologii performante. Sectorul medical a fost singurul neafectat de criză.

Principalele diferențe exsistente între cele două apeluri de proiecte sunt:

- Finanțare mai mare a proiectelor semnate la nivelul celui de-al doilea apel
- Simplificarea derulării achizițiilor pentru proiectele din al doilea apel
- O mai bună implementare a proiectelor din al doilea apel datorită introducerii mecanismului cererilor de plată.

Elemente cheie ale evaluării

Puncte tari ale programării DMI 4.3:

- Indicatori de program bine stabiliți.

Puncte tari ale implementării DMI 4.3:

- Mecanismul de implementare a DMI 4.3.

Puncte slabe ale implementării DMI 4.3:

- Beneficiari nepregătiți;
- Firme de consultanță neperformante;
- Întârzierile înregistrate în procesul de selecție, evaluare și contractare.

La nivelul regiunii, județele mai dezvoltate sunt Arad și Timiș, dar inegalitățile între cele 4 județe ale regiunii nu sunt foarte mari, regiunea fiind puternic urbanizată, fără probleme legate de accesul la informații, la internet etc. În ceea ce privește efectele implementării DMI 4.3, nu dispunem de rezultate concrete. Cu toate acestea putem menționa ca efecte pozitive:

- DMI 4.3 a oferit o șansă microîntreprinderilor să se mențină pe piață și chiar să se dezvolte, în condițiile crizei economice;
- Atingerea obiectivelor privind numărul de întreprinderi sprijinite, numărului de locuri create.

Anexa XIII – Interviuuri cu agenții economici

Această anexă ilustrează interviurile realizate la nivelul reprezentanților actorilor economici cheie

Persoană interviuată/ respondent	Tudor Știrbețiu
Organizație	Camera de Comerț și Industrie a României (CCIR)
Data interviului	30 octombrie 2014
Expert evaluator	Andrea Gramillano (t33), Cristina Cojoacă (ACZ Consulting)

Rolul Camerei de Comerț și Industrie

- Organizarea Camerelor de Comerț și Industrie din România (CCIR) vizează promovarea colaborării dintre comunitatea de afaceri și administrația publică din România. Obiectivul principal al instituției este de a promova comerțul, industria, agricultura și serviciile românești, atât în țară cât și în străinătate, și de a reprezenta și apăra interesele operatorilor economici români în fața autorităților naționale și în relațiile acestora cu organizațiile de specialitate.
- CCIR are filiale la nivelul fiecărui județ din România, organizat diferit în funcție de specificul fiecărui județ.
- În fiecare an, CCIR organizează un eveniment („Top-ul Național al Firmelor din România”), la care sunt premiate cele mai bune companii din fiecare sector de activitate. După fiecare eveniment, se elaborează un catalog conținând informații despre firmele din România, referitoare la cifrele înregistrate în anii precedenți.

Alte aspecte

- Evaluatorii au adresat solicitarea de a beneficia de rapoartele/studiile/catalogele existente cu informații despre firmele românești, care sunt disponibile la nivelul Camerei de Comerț și Industrie a România.

Persoană interviuată/ respondent	Horățiu Miron
Organizație	Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România - CNIPMMR
Data interviului	30 octombrie 2014
Expert evaluator	Andrea Gramillano (t33), Cristina Cojoacă (ACZ Consulting)

Rolul CNIPMMR

CNIPMMR este singura asociație a IMM-urilor din România la nivel național. Rolul principal al organizației este de a promova interesele întreprinderilor private mici și mijlocii (economice, comerciale, financiare, juridice și de altă natură), la nivel internațional, național și local, precum și în relația cu autoritățile publice de decizie. CNIPMMR are birouri în fiecare regiune, al căror scop este de a oferi orientare și sprijin IMM-urile din teritoriu.

Principalele probleme evidențiate legate de dezvoltarea IMM-urilor din România sunt:

- Accesul la credite pentru finanțarea dezvoltării afacerilor;
- Ratele ridicate ale dobânzilor necesare pentru finanțarea dezvoltării afacerilor;
- Procedurile administrative reprezintă o provocare pentru IMM-uri: documentația este prea dificilă și greu de pregătit. Această provocare poate fi abordată printr-o utilizare în viitor a TIC și prin consolidarea capacității administrative.

Alte aspecte

- Evaluatorii au adresat solicitarea de a beneficia de rapoartele/studiile/catalogele existente cu informații despre firmele românești, care sunt disponibile la nivelul CNIPMMR (ex. Carta Albă a IMM-urilor).

Anexa XIV - Interviu și studii de caz cu beneficiarii

Această anexă prezintă:

- criteriile de selecție a beneficiarilor pentru studii de caz și interviuri;
- grila utilizată pentru interviurile cu beneficiarii;
- principalele rezultate ale interviurilor și studiilor la nivelul beneficiarilor.

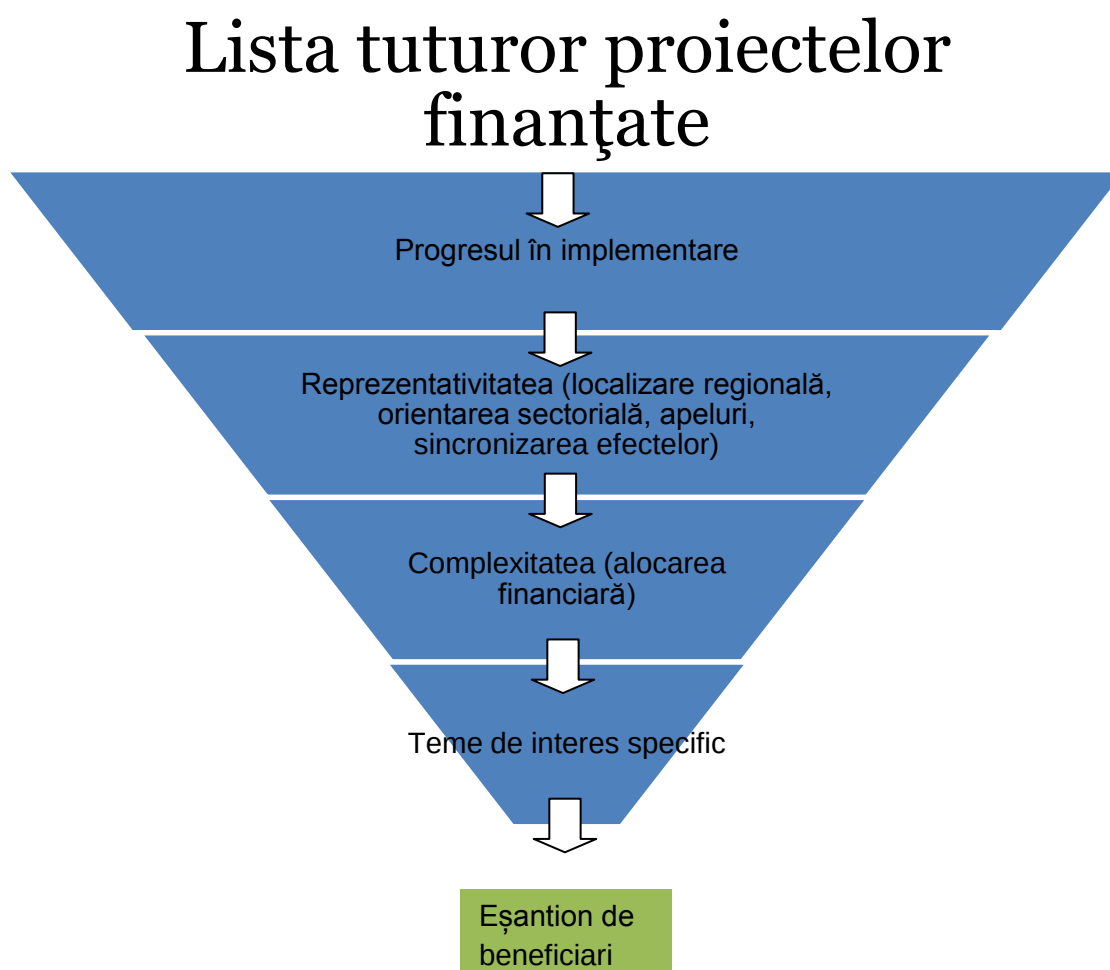
Selectarea beneficiarilor

Așa cum a fost deja explicat în Raportul Preliminar, echipa de evaluare s-a adresat direct beneficiarilor pentru efectuarea studiilor de caz în cadrul analizei calitative, pentru a extrage bune practici și indicații specifice pentru viitorul sprijin acordat dezvoltării microîntreprinderilor. Principalele criterii de selecție a beneficiarilor urmăresc aspectele prezentate în continuare:

1. **Progresul în implementare.** Progresul în implementare se referă la progresul plăților financiare și în implementarea fizică a investițiilor susținute prin DMI 4.3. În ceea ce privește progresul în implementare, finalizarea proiectului (atât din punct de vedere financiar, cât și fizic) reprezintă o condiție pentru a selecta beneficiarul ca subiect al studiului de caz.
2. **Reprezentativitatea.** Studiile de caz vor fi selectate pentru a fi reprezentative pentru numărul total de proiecte finalizate. Totuși, trebuie să se țină cont de faptul că doar analiza contracfactuală va fi construită în funcție de criteriile statistice de reprezentativitate. Subcriteriile de reprezentativitate sunt:
 - a. Localizarea regională. Întrucât Autoritatea Contractantă a solicitat un număr mai mare de studii de caz după aprobarea Raportului Preliminar, echipa de evaluare își propune să selecteze cel puțin un proiect din fiecare regiune, dar nu mai mult de două din aceeași regiune.
 - b. Orientarea sectorială. Pentru a avea o perspectivă cuprinzătoare asupra DMI 4.3, echipa de evaluare va analiza proiecte din diferite sectoare de activitate.

- c. Apeluri de proiecte. Numărul de cazuri alocat unui singur apel de proiecte nu va depăși de trei ori numărul de cazuri alocat celui al apel de proiecte, pentru a asigura o prezentare completă a DMI 4.3.
 - d. Perioada. Echipa de evaluare va avea în vedere faptul că efectele proiectelor apar în perioade diferite. În special, cu cât proiectele sunt mai recente, cu atât mai puțin probabil este ca efectele să apară.
- 3. Complexitatea.** Pentru a include în analiză și proiecte mai complexe, echipa de evaluare își propune să utilizeze cantitatea de resurse ca un proxy de complexitate. În consecință, lista beneficiarilor supuși analizei va include, de asemenea, proiecte de diferite dimensiuni financiare.
- 4. Teme de interes specific.** Indicațiile Autorității de Management (de exemplu, concentrarea pe un anumit tip de proiecte sau domenii de intervenții) au fost luate în considerare în selectarea beneficiarilor.

Figura nr. 31 Criterii de selecție

Câteva indicații operaționale:

- Grupul țintă final al beneficiarilor pentru interviuri va fi stabilit cu AM. În acest sens, este important ca Autoritățile de Management și autoritățile și părțile interesate regionale să ofere echipei de evaluare unele indicații cu privire la temele specifice de interes ale acestora, în scopul de a restrânge și mai mult și de a ajusta setul de beneficiari;
- Interviurile vor fi organizate și concentrate la nivel regional.

Grila de interviuri și studii de caz

Raportul Preliminar a propus un instrument pentru interviuri. Următorul tabel descrie principalele întrebări din cadrul grilei de interviu pentru beneficiari.

Figura nr. 32 Grila pentru interviuri și studii de caz

Numele respondentului	
Rolul	(Director sau similar)
Expertul evaluator	<i>(a se completa în timpul interviului)</i>

Domenii	Interviul examinează	Răspunsuri
Contextul politicii	Accesibilitatea la DMI 4.3 (Cum a aflat microîntreprinderea de DMI 4.3)	
	Comparație cu alt tip de finanțare	
Contextul economic al microîntreprinderilor	Principalele produse și servicii ale microîntreprinderilor (*)	
	Structura pieței în care activează firma	
	Caracteristici ale specializării sectoriale (*)	

	Evoluția recentă a cifrei de afaceri și ocupării forței de muncă (*)	
	Contextul teritorial al activității (regiune, județ) (*)	
	Valoarea totală a proiectului (*)	
	Valoarea totală (*)	
	Valoarea eligibilă (*)	
	Data semnării (*)	
	Grant (*)	
	Scor (*)	
	Informații cantitative și calitative suplimentare	
Implementarea proiectului finanțat prin DMI 4.3	Tipurile de investiții promovate	
	Nevoi specifice la care răspunde proiectul	
	Obiectivele proiectului	
	Principalul rezultat al proiectului	
	Dificultățile de implementare (de ex. accesul la credite pentru finanțarea proiectului, rigiditate cu privire la tipul de investiții și la riscurilor legate de uzura acestora)	
	Dificultăți de monitorizare (de ex. complexitatea și durata procedurilor, raportarea etc...)	
	Soluții propuse pentru probleme	
Efectele DMI 4.3 pentru microîntreprinderi	Cifra de afaceri (*)	
	Cota de piață (*)	
	Exporturi (*)	

	Capital uman (noi locuri de muncă, tipul locurilor de muncă, calificarea angajaților)	
	Acces la credit	
	Efecte calitative (plus comportamental și noi rețele)	
	Capacitate de inovare (produse, procese, TIC, organizații, patente)	
Sustenabilitate	Posibilitatea de a prevedea o continuare a proiectului (și a beneficiilor acestuia) după finalizare	
Transferabilitate	Posibilitatea de a extrage anumite bune practici pentru a fi folosite în altă parte	
Factori de succes	Principalii factori de succes și ce poate fi considerat ca o lecție învățată	
Lecții învățate	Principală lecție învățată pentru microîntreprinderi	

(*)Indică faptul că această secțiune ar putea fi completată de experți parțial sau în întregime înainte de vizita la fața locului.

Fișa de interviu a fost completată de către echipa de evaluare, integrând răspunsurile din interviuri cu alte surse:

- Date administrative și secundare, în special referitor la contextul politicii și la contextul economic al microîntreprinderilor;
- Formularele de aplicare la proiect, rapoartele de sustenabilitate și alte rapoarte de evaluare, în special în ceea ce privește implementarea, sustenabilitatea, transferabilitatea, factorii de succes și lecțiile învățate din proiecte;
- Informații adiționale (de exemplu, imagini, cifre) referitoare la beneficiarii intervievați.

Rapoarte de interviuri

Raport de interviu „SC RAZEDENT SRL”

Numele companiei: SC RAZEDENT SRL

Regiune: Regiunea Sud Est, județul Buzău

Partener de interviu: Vasile Marian (Administrator – SC RAZEDENT SRL)

Data vizitei: 14.07.2014

Call: nr. 2

Contextul politic

Informațiile cu privire la oportunitățile de finanțare au fost identificate în mass-media locală și cererea de finanțare a fost elaborată cu sprijinul unui consultant. Administratorul deține o diplomă universitară în domeniul medical (radiologie) și a dorit să își dezvolte cabinetul medical, în scopul de a oferi servicii medicale de înaltă calitate, astfel încât populația locală să nu trebuiască să se deplaseze în capitală (București), în scopul de a găsi acest tip de servicii. Singura oportunitate de finanțare potrivită ideii proiectului a fost DMI 4.3. și acesta este motivul pentru care proiectul s-a înscris în acest domeniu de intervenție. Procentul de cofinanțare a fost de 0%, dar beneficiarul a trebuit să plătească TVA-ul (fiind un cabinet medical - nu a fost eliberată o factură cu TVA, astfel că nu s-a putut aplica mecanismul de compensare pentru TVA) și să mențină cash-flow-ul proiectului. Proiectul a vizat doar investiții în echipamente medicale de radiologie, ecografie și imagistică.

Implementarea proiectului

Valoarea totală a proiectului: 1.117.895,21 (Ron)

Grant: 840.000

Data semnării: 28/12/2010

Punctaj: 3,95

Trend: creșterea cifrei de afaceri de la 5.797 lei (2010) la 580.392 lei (2013); suplimentarea numărului de locuri de muncă full time de la 2 (2010) la 6 (2013).

Obiectivul principal al proiectului a fost de a oferi servicii medicale de înaltă calitate (de radiologie și ecografie) pentru populația locală. Cu toate acestea, bugetul nu a fost suficient

pentru a cumpăra toate echipamentele prevăzute în proiect și, ca urmare, în scopul de a asigura integritatea investiției, o parte din echipament nu a fost eligibilă iar cheltuielile aferente au fost acoperite cu surse proprii de către beneficiar (de exemplu, ultrasunete și dispozitive de mamografie).

Principalele dificultăți în timpul implementării proiectului au fost legate de achizițiile de bunuri și servicii (care presupuneau elaborarea unui număr foarte mare de documente) și de intervalul de timp dintre depunerea cererii de finanțare și începerea implementării (aproximativ 1 an).

În scopul asigurării cash-flow-ului proiectului, a fost necesar realizarea unui împrumut bancar. Relația cu ofițerul de monitorizare de cadrul ADR a fost una foarte bună; cu toate acestea, au existat probleme în relația cu consultantul pentru managementul de proiect.

Piața și sectorul de activitate

Microîntreprinderea în discuție este un cabinet medical specializat în radiologie și ecografie. Competiția la nivel local este destul de variată (luând în considerare diferitele domenii de expertiză ale diferitelor cabinete medicale), ceea ce înseamnă că nu există un alt cabinet medical, care să ofere exact aceleași servicii. Noua tehnologie și echipamentele oferă rezultate și servicii de înaltă calitate, dar evoluția tehnologiei este foarte rapidă și, pentru a ține pasul, sunt necesare noi investiții cel puțin o dată la cinci ani (partea software ar trebui să fie actualizată chiar mai des).

Cifra de afaceri și numărul de clienți au crescut în mod constant în ultimii ani. Au fost create 2 locuri noi de muncă suplimentare la cele deja menționate în cererea de finanțare.

Din cauza creșterii rapide a afacerii, în viitor, va fi nevoie de un spațiu mai mare pentru birou.

Efecte

Principalele efecte ale proiectului sunt:

- Investiția nu ar fi fost posibilă fără sprijinul acordat prin DMI 4.3. și ar fi fost făcută din surse proprii, într-o lungă perioadă de timp.
- Indicatorii financiare și ai numărului de clienți au crescut foarte mult, ca urmare a investițiilor realizate în cadrul proiectului.
- Populația locală are acces la servicii de înaltă calitate (ultrasunete și radiografie), similare cu cele oferite de cabinetele medicale din capitală.

Raport interviu „SC Mobila și Binale SRL”

Numele firmei: SC Mobila si Binale SRL

Regiunea: Vest

Persoana interviu: Rafa Romica (Director - SC Mobila și Binale SRL)

Data vizitei: 18.07.2014

Apel: nr. 1

Context

Beneficiarul interviu a declarat că deși aflate din diverse surse mass-media de posibilitatea accesării unei finanțări prin intermediul Programului Operațional Regional, imboldul decisiv pentru scrierea unui proiect pe DMI 4.3 a fost primit din partea unor distribuitori de utilaje care au evidențiat necesitatea modernizării și beneficiile acestei acțiuni pentru dezvoltarea microîntreprinderii. Proiectul a vizat eficientizarea și creșterea capacității productive prin achiziția unui sistem flexibil de prelucrare cu comandă numerică a palului și a lemnului masiv.

Piața și sectorul de activitate

Activitatea principală a firmei este cea de producție și comercializare a diverselor elemente de mobilier, uși și ferestre din lemn stratificat, majoritatea clienților fiind persoane fizice din mediul local și regional. Cu toate că firma are o concurență mare pe acest sector de activitate, aceasta a reușit să îi reducă influența cu ajutorul investiției, prin furnizarea de produse de calitate realizate cu ajutorul utilajului performant achiziționat.

Implementarea proiectului

Valoarea totală a proiectului: 750.769,22 lei

Grant: 440.998,05 lei

Data semnării contractului: 18.03.2009

Scor: 4,77

Trend: creșterea cifrei de afaceri de la 591.098 lei în 2010 la 783.599 lei în 2013; numărul de locuri de muncă s-a diminuat ușor de la 8 angajați în 2010 la 7 angajați în 2013

Firma SC Mobila si Binale SRL nu a întâmpinat probleme majore care să împiedice implementarea proiectului. Procesul de implementare și achizițiile s-au derulat fără probleme, fiind selectat un furnizor din Italia. Problemele au apărut la livrarea și la punerea în funcțiune a utilajului. În momentul efectuării plății aferente acestui echipament, mediul de afaceri din Italia era în vacanță, astfel că livrarea s-a făcut cu întârziere. De asemenea, softul utilajului nu a putut fi instalat de către distribuitorii români și a trebuit să se aștepte sosirea reprezentanților din Italia. Acest lucru a generat costuri foarte mari și întârzieri pentru depunerea cererilor de rambursare, întreaga situație ducând la decontul tardiv al sumelor investite.

Un alt aspect care a îngreunat sarcina beneficiarului a fost reprezentat de obținerea creditului bancar necesar pentru asigurarea cash-flow-ului proiectului. Banca CEC Bank a fost cea care a acordat acest credit, însă firma a trebuit să garanteze rambursarea acestuia prin girarea mai multor proprietăți, inclusiv a halei de producție a mobilei, iar costurile cu dobânzile și comisioanele aferente nu au fost foarte avantajoase.

De asemenea, indicatorul de rezultat referitor la creșterea numărului de angajați a prezentat o dificultate pentru beneficiar, fiind nevoit să angajeze și femei și persoane cu dizabilități într-un domeniu de activitate specific bărbaților.

În ceea ce privește relația cu Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest, nu au fost semnalate probleme de comunicare, dimpotrivă, autoritățile regionale au fost foarte cooperante și au oferit sprijinul și sfaturile necesare. Interacțiunea dintre acestea și beneficiar s-a realizat în principal cu ocazia vizitelor de monitorizare. De fiecare dată, aceste vizite s-au finalizat printr-un raport în care nu s-au semnalat nereguli în implementarea proiectului.

Efecte

Principalele efecte generate de proiect sunt:

- Modernizarea și extinderea afacerii prin achiziția unui utilaj de ultimă generație;
- Creșterea productivității;
- Succesul acestui proiect a generat dorința beneficiarului de a-și extinde afacerea în continuare, acesta manifestându-și disponibilitatea de a mai accesa finanțări și în perioada următoare.

Îmbunătățiri pentru programele viitoare

- Simplificarea procedurii de aplicare și reducerea birocrăției;
- Criterii mai permissive pentru crearea de locuri de muncă, sau corelarea acestor criterii cu domeniul de activitate al firmei;
- Informare mai bună;

- Transferul de cunoștințe (în special pentru utilizarea echipamentelor foarte performante);
- Eliminarea afacerilor „la negru” din domeniul producției de mobilă;
- Încurajarea organizării unor întâlniri între producătorii de mobilă din mediul local și regional sau a unor târguri de profil accesibile și micilor întreprinzători;
- Creșterea rolului Camerelor de Comerț și Industrie în a veni în sprijinul microîntreprinderilor.

Beneficiarul interviuat consideră vitale aceste fonduri pentru dezvoltarea firmelor și încurajează, fără rețineri, implementarea de proiecte prin accesarea acestor bani.

Raport interviu „SC CORILUC SRL”

Numele firmei: SC CORILUC SRL

Regiunea: Sud-Vest Oltenia

Persoana interviuată: Lucian Niță (Director economic - SC CORILUC SRL)

Data vizitei: 15.07.2014

Apel: nr. 2

Context

Din dorința de a-și extinde afacerea, firma SC Coriluc SRL a hotărât să apeleze la sprijinul unei finanțări, accesarea celei din cadrul DMI 4.3 fiind aleasă după o analiză a celor mai avantajoase opțiuni, în urma colaborării cu o firmă de consultanță. Proiectul a vizat dezvoltarea serviciilor de catering prin achiziționarea unor utilaje speciale pentru dotarea bucătăriei.

Piața și sectorul de activitate

Firma activează în domeniul serviciilor de cazare, deținând grupul Paradis (pensiunea „Paradis” de 4 stele, salonul „Paradis Royal”, salonul „Paradis Events”, marketul „La doi pași”, laboratorul de patiserie și cofetărie „Delice”). Acest sector de activitate este caracterizat

de o competiție foarte mare în zona orașului Râmnicu Vâlcea, unde este localizată și firma Coriluc. Din acest motiv, extinderea afacerii prin furnizarea de servicii de catering a determinat apelarea la finanțarea prin DMI 4.3.

Implementarea proiectului

Valoarea totală a proiectului: 1.353.800 lei

Grant: 846.880 lei

Data semnării contractului: 12.10.2010

Scor: 5,4

Trend: creșterea cifrei de afaceri de la 147.892 lei în 2010 la 1.527.132 lei în 2013; număr de locuri de muncă de la 1 angajat în 2010 la 25 de angajați în 2013.

Implementarea proiectului nu a întâmpinat probleme, întregul proces derulându-se conform planului pe mai multe faze, odată cu achiziționarea utilajelor. Procedura de selecție a dus la primirea a 3 oferte, criteriul de atribuire fiind prețul cel mai scăzut. De asemenea, plata pentru cheltuielile eligibile ale contractului s-a realizat în 3 tranșe, iar primirea banilor s-a efectuat cu foarte mare promptitudine, după 30 de zile de la transmiterea facturilor către ADR. Un factor foarte important care a contribuit la facilitatea și succesul proiectului a fost reprezentat de faptul că firma nu a fost nevoită să apeleze la credite bancare sau alte tipuri de împrumuturi; a fost necesară doar o garanție bancară.

Abordarea firmei a fost bazată pe precauție în vederea asigurării respectării cu exactitate a tuturor normelor impuse de finanțare. De aceea, în stabilirea indicatorilor de rezultat s-a dorit luarea unei marje de siguranță.

În ceea ce privește relația cu Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia, nu au fost semnalate probleme de comunicare, dimpotrivă, autoritățile regionale au fost foarte cooperante și au oferit sprijinul necesar. Interacțiunea dintre acestea și beneficiar s-a realizat în principal la sediul ADR, dar și cu ocazia celor 3 vizite de monitorizare. De fiecare dată, aceste vizite s-au finalizat printr-un raport în care nu s-au semnalat nereguli în implementarea proiectului. Totodată, până la sfârșitul anului urmează a fi efectuată ultima vizită de monitorizare.

Efecte. Principalele efecte generate de proiect sunt:

- Creșterea numărului de angajați de la 1 la peste 20 de la începutul implementării proiectului, aspect pozitiv pentru piața locală a forței de muncă;
- Dezvoltarea sistemului de catering a dus la îmbunătățirea serviciilor de alimentație publică nu numai în cadrul pensiunii Paradis, deținută de beneficiar, firma semnând contracte cu instituții precum spitale, pompieri etc.;
- Succesul acestui proiect a generat dorința beneficiarului de a-și extinde afacerea în continuare, acesta manifestându-și disponibilitatea de a mai accesa finanțări și în perioada următoare.

Sfaturi pentru programele viitoare

- Îmbunătățirea accesului la informare despre diversele surse de finanțare;
- Simplificarea procedurii de aplicare și reducere a birocrăției.

Raport interviu “SC DOREXIM SRL”

Nume: SC DOREXIM SRL

Regiune: Nord-Est, județul Suceava

Persoană interviuată: Ciobîcă Toader Vasile (Administrator – SC DOREXIM SRL)

Data vizitei: 14 iulie 2014

Apel: n.2

Context politic

Administratorul firmei SC DOREXIM SRL a aflat despre acest intervenție de pe internet și apelând la serviciile unei firme de consultanță. A încercat de asemenea să aplice cu un proiect pentru finanțare prin Schema de minimis (programul guvernamental), dar, datorită experienței avute (aplicarea cu un proiect la sesiunea de depunere proiecte din 2013 când serverul Ministerului s-a blocat după câteva secunde de la deschidere) nu mai are încredere în acest instrument de sprijin. Proiectul finanțat prin DMI 4.3. a fost implementat cu scopul de a construi un brand și de a stabili relații de afaceri solide cu partenerii comerciali din domeniul producției de produse artisanale brodate.

Implementarea proiectului

Valoarea totală a proiectului: 1.224.031,02 (Ron)

Grant: 912.934,88

Data semnăturii: 14.09.2010

Scor: 4.25

Trend: creșterea cifrei de afaceri de la 1.621.733 lei (2010) la 2.661.740 lei (2013); creșterea numărului locurilor de muncă cu normă întreagă de la 10 (2010) la 16 (2013).

Principalul obiectiv al proiectului a fost crearea unui brand și relații de afaceri solide cu partenerii comerciali. Datorită sprijinului financiar obținut prin DMI 4.3 a POR, compania a avut oportunitatea să construiască un spațiu pentru producție și sediu al firmei și să achiziționeze echipamentele IT, utilajele și software necesare desfășurării activității de producție - ii, goblenuri, broderie etc.) și a activităților adiționale de imprimare și înrămare.

Nu a întâmpinat dificultăți în implementarea proiectului. Au existat o serie de întârzieri în procesul de rambursare a cheltuielilor, dar care nu au afectat implementarea proiectului. Singurul inconvenient major este legat de perioada de selecție și contractare, când a experimentat o perioadă foarte lungă de așteptare pentru aflarea rezultatelor selecției la care se adaugă lipsa de transparență a procesului în sine. Firma a fost nevoită să aștepte aproape 11 luni să afle rezultatele selecției, timp în care a fost necesară stoparea dezvoltării activității, pentru a menține firma în indicatorii eligibili pentru eventuala finanțare. De asemenea, întregul proces s-a dovedit a fi lipsit de transparență, răspunsurile la întrebările legate de etapă din procesul de selecție în care se află proiectului sosind cu mari întârzieri.

Piața și sectorul de activitate

Întreprinderea este o firmă de producție din sectorul producției de alte textile. Firma produce produse artisanale de borderie manuală, prin valorificarea artei broderiei tradiționale din Bucovina (ii, goblenuri, borderii etc.) și accesorii (rame, cutii de ambalaj, print-uri). Sectorul de activitate este caracterizat de o competiție mică atât la nivel național cât și regional, acest tip de activitate fiind practicat în general ca hobby sau ca sursă suplimentară de venituri, de către meșteșugari individuali, care își vând produsele în cadrul evenimentelor special organizate de-a lungul anului în diverse locații, la târguri și sărbători. Pentru a avea o performanță susținută în domeniu, firma a decis să investească în echipamente performante pentru producție și, de asemenea, să producă noi produse (ex. kit complet pentru realizarea de ii direct de către client). Activitatea, prin specificul ei, este oportună, având o piață de desfacere peste tot în țară, datorită promovării și comercializării produselor realizate prin intermediul internetului.

La momentul interviului, compania producea și comercializa o gamă largă de produse și servicii, de la producția de ii, kit de confecționare ii, goblenuri, la realizarea de print-uri, înrămare și producția de cutii pentru ambalarea produselor proprii și distribuție unică la nivel național de fire de DMC. După implementare, compania a continuat să investească în dezvoltarea producției și creșterea calității, achiziționând noi echipmanete de producție (mașină de brodat cu 10 capete, un printer mult mai performant decât cel achiziționat prin proiect). Cifra de afaceri a crescut constant, la fel și numărul locurilor de muncă nou create.

Efecte

Prin construcția spațiului de producție și achiziția de echipamente moderne, prin introducerea în producție a tehnologiei asistate prin calculator, prin achiziția de software, firma a reușit să-și dezvolte activitatea.

Principalele efecte ale proiectului sunt:

- Un spațiu de producție mai mare;
- Creșterea productivității;
- Diversificarea producției;
- Creșterea calității produselor;
- Creșterea condițiilor de muncă;
- Asigurarea de standarde europene de producție și de condiții de muncă, pregătind astfel terenul pentru intrarea pe o piață străină cu cerințe specifice.

Pe viitor, compania intenționează să-și diversifice afacerea și să pătrundă pe noi piețe de desfacere din exterior. Accesarea de noi linii de finanțare face parte, de asemenea, din planul pentru atingerea obiectivelor strategiei de dezvoltare a firmei.

Sfaturi pentru actuali și potențiali beneficiari : proiecte bine realizate și realiste, onestitate în muncă, implementarea conformă cu prevederile proiectului și o cooperare bună cu toate părțile implicate în implementare.

Raport de interviu „HOTNEWS”

Numele companiei: SC HOTNEWS.RO SRL (Media Bit Software SRL)

Regiune: București - Ilfov, jud. Ilfov

Partener de interviu: Timbolschi Preoteasa Ionel Mărgărit

Data vizitei: 2 iulie 2014

Call: nr.1

Contextul politic

Compania a identificat informații legate de DMI 4.3 pe internet pentru a finanța îmbunătățirea site-ului. O companie de consultanță a sprijinit Hotnews.ro în pregătirea formularului de aplicare pentru apelul de proiecte. Ideea de modernizare a platformei on-line a existat înainte de lansarea DMI 4.3.

Piața și sectorul de activitate

Compania reprezintă un ziar online, axat pe știri generale din sectorul de afaceri, care vizează publicul specific. Veniturile sunt generate de reclame care sunt găzduite pe site-ul web. În ceea ce privește organizarea societății, există un responsabil IT (gestionarea surselor externe) și un număr de jurnaliști care scriu articole publicate pe site-ul web. Site-ul are pagini în română, spaniolă și engleză.

Implementarea proiectului

Valoarea totală a proiectului: 978.038,02 Ron

Grant: 575.000 Ron

Data semnării: 16/03/2009

Punctaj: 5,225

Investițiile prevăzute în cadrul proiectului au vizat îmbunătățirea hardware-ului și software-ului (25% din buget era alocat părții de hardware și 75% din buget părții software). Principalele obiective ale proiectului au fost: dezvoltarea unui software scalabil, care ar putea permite utilizarea unui număr mai mare de servere pentru susținerea platformei online, fără a fi nevoie de programarea individuală a noilor servere adăugate (în vederea economisirii de timp) printr-o abordare multi-site; pentru a oferi mai multe servicii online.

Principalele dificultăți au fost legate de asigurarea cash-flow-ului necesar pentru susținerea proiectului. Deși cofinanțarea a fost de 30%, compania a trebuit să asigure fonduri pentru investițiile din cadrul proiectului înainte de a putea solicita banii înapoi printr-o cerere de rambursare (DMI permitea doar rambursarea cheltuielilor efective și nu doar a facturilor). De asemenea, unele dificultăți au fost generate de întârzierile pentru semnarea contractului,

datorită faptului că, exact în aceeași perioadă, criza financiară a atins punctul culminant. Nu au fost identificate probleme specifice în ceea ce privește comunicarea cu ADR sau în pregătirea rapoartelor (totul a fost structurat și clar).

Efecte

Principalele efecte ale proiectului sunt:

- Dezvoltarea companiei luând în considerare, de asemenea, concurența care a investit, de asemenea, fonduri considerabile în îmbunătățirea software-ului și a infrastructurii hardware.
- Creșterea capacității software și de trafic intens (efect buzz).
- O creștere a cotei de piață și în ceea ce privește gama de cititori țintă. Pentru viitor, este planificată adăugarea paginilor în limba ungară, alături de spaniolă și engleză.

Raport interviu „SC LASER DT SRL”

Nume: SC LASER DT SRL

Regiunea: Center, județul Covasna

Persoană interviuată: Baka Erno (Director – SC LASER DT SRL)

Data vizitei: 16th of July 2014

Apel: n.1

Context politic:

Directorul firmei a aflat despre această intervenție. de pe internet și ulterior apelând la o firmă de consultanță. Dl Baka Erno deține, de asemenea, cunoștințe de audit, din perioada anterioară dezvoltării afacerii care a făcut obiectul finanțării prin DMI 4.3, când a avut o firmă de consultanță. După implementarea proiectului cu sprijin financiar obținut prin DMI 4.3, firma a contractat un nou sprijin financiar pentru dezvoltare prin accesarea de fonduri din POSCCE.

Proiectul finanțat prin DMI 4.3 a avut ca scop achiziția de echipamente moderne pentru producția de forme de ștanțare pentru ambalaje din carton și alte produse.

Implementarea proiectului

Valoarea totală: 1.366.141 (Ron)

Grant: 728.876,63

Data semnării: 20.05.2009

Scor: 4.79

Trend: creșterea cifrei de afaceri de la 647.565 lei (2010) la 1.836.233 lei (2013); locuri de muncă cu normă întreaga de la 7 (2010) la 16 (2013).

Principalul obiectiv al proiectului a fost diversificarea activității firmei prin producția de forme de ștanțare a ambalajelor din carton. Datorită sprijinului financiar obținut prin DMI 4.3. a POR, compania a avut oportunitatea să achiziționeze 2 utilaje performante (mașină de tăiat cu laser, procesare automată a cuțitelor de ștanțare). Rezultatul principal îl reprezintă o producție modernă la nivel național, care este dezvoltată mai departe prin noi investiții pentru producția de noi produse. Firma nu a întâmpinat dificultăți majore în timpul implementării proiectului. Totuși s-a confruntat cu câteva întârzieri ale răspunsurilor din partea ADR la solicitările sale și respectiv cu probleme în obținerea unui credit bancar, din cauza cerințelor și garanțiilor exagerate practicate de bănci. Soluția a fost apelarea la Fondul de Garantare, caracterizat din păcate de o procedură complexă și greoaie de acordare.

Piața și sectorul de activitate

La momentul interviului, datorită investițiilor realizate cu sprijinul acordat prin DMI 4.3., firma produce și comercializează forme de ștanțare pentru ambalaje din carton. Sectorul de activitate este caracterizat de o competiție redusă atât la nivel național cât și regional. Piața de profil este formată în proporție de 80% din piața de ambalaje din carton ondulat și 20% din piața de producție a altor produse (ex. industria alimentară). Cererea în domeniu este mare iar clienții principali sunt companiile multinaționale. Principalele firme care reprezintă competiția sunt 2 firme mari localizate în Brașov și, respectiv, în Arad. În București există de asemenea multe companii active în domeniu, dar acestea sunt de dimensiuni mici și se adresează exclusiv pieței din București.

După implementare, firma a continuat dezvoltarea și diversificarea producției prin noi investiții realizate cu sprijin din POSCCE, pentru achiziționarea de noi echipamente de producție. Cifra de afaceri a crescut în mod constant, la fel și numărul de locuri de muncă nou create.

Efecte

Prin achiziția de echipamente moderne, firma a reușit să dezvolte activitatea de comercializare de forme ștanțate pentru ambalaje din carton, importate, într-o activitate de producție și comercializare de forme de ștanțare pentru ambalaje din carton și alte produse.

Principalele efecte ale proiectului sunt:

- Diversificarea activității;
- Depășirea indicatorilor stabiliți prin proiect;
- Creșterea cifrei de afaceri;
- Creșterea calității produselor comercializate. Calitatea acestora este superioară produselor pe care firma le importa și comercializa înainte de implementarea proiectului prin DMI 4.3.;
- Îmbunătățirea condițiilor de muncă;
- Creșterea specializării angajaților;
- Creșterea numărului de angajați;
- Creșterea numărului de clienți;
- Îmbunătățirea imaginii și a credibilității companiei și relații mai bune cu băncile și acces mai facil la credite;
- Schimbarea mentalității în rândul angajaților, care lucrează în condiții mai bune de lucru, cu tehnologii performante. Prin puterea exemplului, alți oameni și companii își doresc, la rândul lor, să lucreze în condiții de lucru similare/să creeze condiții de lucru mai bune.

Sfaturi pentru potențialii beneficiari: corectitudine, perseverență în îmbunătățirea activității și dorința de a deveni mai buni ca alții.

Raport de interviu „SC WEST IT Grup SRL”

Numele companiei: SC WEST IT Grup SRL

Regiune: Regiunea București – Ilfov, jud. Ilfov

Partener de interviu: Andrei Popescu (Administrator – SC WEST IT Grup SRL)

Data vizitei: 2 iulie 2014

Apel: nr.2

Contextul politic

Actualul administrator al SC WEST IT Grup SRL a avut o experiență de lucru anterioară într-o altă societate în domeniul finanțării proiectelor (POSCCE). Proiectul finanțat prin DMI 4.3 vizează reorientarea companiei de la activitatea principală (IT), către piața fitness. Comparativ cu alte tipuri de finanțare, DMI 4.3 a fost ales deoarece era singura variantă de finanțare pentru care erau considerate eligibile costurile proiectului, în ciuda limitelor cu privire la suma finanțată (maxim 200.000 de euro). Oricum, o mare parte din bugetul proiectului a rămas neeligibil, deoarece era destinat renovării clădirii; restul investițiilor au fost, cel puțin parțial, direcționate către achiziționarea de echipamente și mobilier.

Implementarea proiectului

Valoarea totală a proiectului: 1.715.154,36 (Ron)

Grant: 846.880

Data semnării: 06/10/2010

Punctaj: 3,89

Trend: creșterea cifrei de afaceri de la 201.726 lei (2010) la 585.568 lei (2013); suplimentarea numărului de locuri de muncă full time de la 0 (2010) la 9 (2013).

Obiectivul principal al proiectului a fost redirecționarea companiei din sectorul IT către sectorul fitness. DMI 4.3 a reprezentat oportunitatea de a finanța parțial acest proces. Investițiile de renovare a clădirii nu au fost incluse în cheltuielile eligibile, iar principalele achiziții au fost realizate pentru echipamente, mașini, mobilier și marketing.

Principalele dificultăți de implementare au fost legate de întârzierile răspunsurilor scrise din partea autorităților cu privire la probleme specifice, aspect care, pe parcurs, s-a îmbunătățit. În plus, asigurarea cash-flow-ului a fost dificilă (în acest sens a fost obținut un credit de la o bancă anume cu care firma a mai colaborat în trecut). Ar trebui să fie promovată ideea de parteneriat reciproc și sprijin între beneficiarii privați și autoritățile publice, în scopul de a asigura buna implementare a proiectelor.

Piața și sectorul de activitate

Întreprinderea vizată este un centru de fitness. Sectorul de activitate este caracterizat de o concurență ridicată și o expansiune crescândă a pieței (creșterea numărului de clienți). Pentru a avea o performanță susținută în acest sector, compania a decis: să susțină activități de marketing într-o zonă neatractivă, în care se află centrul de fitness, printr-un plan bugetar

lunar specific; să investească în calitatea activităților și a echipamentelor. Centrul funcționează în prezent la 60% din capacitatea totală astfel încât nu există încă loc pentru dezvoltare. Cifra de afaceri a avut o creștere constantă cu o susținere a locurilor de muncă nou create.

Efecte

Principalele efecte ale proiectului sunt:

- „Replasarea” întreprinderii într-un nou sector, într-un nou domeniu de afaceri și către un nou segment de clienți printr-o inițiativă de tip start-up/antreprenariat. După finalizarea proiectului, activitatea de fitness a rămas singurul domeniu de activitate al societății, iar activitatea de IT a fost transferată către o companie start-up.
- Crearea unui centru de fitness nu ar fi putut fi realizată fără DMI 4.3 din cauza lipsei de resurse, cu toate acestea, situația economică generală reprezintă, încă, o provocare pentru viitorul companiei.

Raport de interviu SC MOBI-LUX TEAM SRL

Numele companiei: SC MOBI-LUX TEAM SRL

Regiunea: Nord Vest, județul Maramureș

Partener de interviu: Timiș Ioan (Administrator – SC Mobi Lux Team SRL)

Data vizitei: 24th of July 2014

Apel: nr.1

Context politic

Administratorul firmei a aflat despre această oportunitate de finanțare în timpul procesului de certificare ISO 9001, când a aflat despre oportunitatea de a primi sprijin financiar pentru microîntreprindere. Totodată, cu acest prilej i s-a recomandat și o firmă de consultanță pentru suport în acesarea fondurilor prin DMI 4.3 și implementarea proiectului de investiții. După implementare nu a mai accesat alte fonduri prin programe de sprijinire a întreprinderilor, dar și-a dezvoltat și diversificat activitatea cu fonduri proprii.

Proiectul finanțat prin DMI 4.3 a avut ca scop dezvoltarea economică a firmei prin mărirea capacității de producție.

Implementarea proiectului

Valoarea totală a proiectului: 1.121.393 (Ron)

Grant: 650.542,9

Data semnării: 23.04.2009

Punctaj: 3,52

Trend: creșterea cifrei de afaceri de la 713.911 lei (2010) la 2.571.677 lei (2013); suplimentarea numărului de locuri de muncă full time de la 7 (2010) la 14 (2013).

Principalul obiectiv al proiectului a fost creșterea capacității de producție prin achiziționarea de utilaje. Cu sprijinul financiar obținut prin DMI 4.3, firma a achiziționat utilaje moderne pentru activitatea de producție din lemn (uscător de cherestea, cabină de lăcuit, utilaje pentru tâmplărie PVC și pentru tâmplărie lemn stratificat) și respectiv aparatură de birou și de supraveghere video și s-a reușit crearea a 9 locuri de muncă. Pentru a asigura capacitatea financiară necesară implementării proiectului, firma a apelat la un credit bancar, în obținerea căruia nu a întâmpinat dificultăți, oferind ca garanții bunuri personale. Principalul rezultat îl reprezintă dezvoltarea firmei și diversificarea producției prin realizarea de noi produse din lemn (lambriuri, cherestea, tâmplărie PVC, uși, dușumele, europaleți).

Nu au existat dificultăți mari în implementare cu excepția întârzierilor în rambursarea cheltuielilor, dar care nu au afectat implementarea proiectului și activitatea firmei deoarece creditul bancar contractat pentru implementare a fost mai mare, ceea ce a permis acoperirea cheltuielilor până la obținerea rambursării. Problema principală a fost cauzată de perioada de selecție, evaluare și contractare foarte mare. În cazul firmei SC Mobi-Lux Team, de la depunerea cererii de finanțare până la contractare au trecut aproape 2 ani. Această întârzierea a avut, ca efect, uzura tehnică a utilajelor propuse spre achiziție în cererea de finanțare. Ca urmare, la momentul achiziției utilajelor, pe piață existau deja utilaje mult mai performante decât cele achiziționate prin proiect.

Piața și sectorul de activitate

SC Mobi-Lux Team are ca domeniu de activitate principal fabricarea articolelor din material plastic.

La momentul interviului activitatea principală a firmei este cea de producție *cherestea, lambrie, dușumele*, orice alte produse finite din lemn (*jardiniere, șipci*, uși, bănci, dușumele, europaleți etc.), tâmplărie PVC, tâmplărie lemn stratificat. La cererea clientului acestea se pot băițui și lăcui (cabina de lăcuit achiziționată prin proiect).

În ceea ce privește concurența, firma a declarat că nu are o concurență la nivel local pentru lambriuri și cherestea, iar la nivel național, ca firmă sunt bine poziționați pe piață.

Cererea de produse realizate de SC Mobi-Lux Team este mare, aceasta având o piață de desfacere la nivel național, colaborând cu mari firme, mai ales pe partea de comercializare materie primă și semi-fabricată pentru companii producătoare de produse finite: cherestea pentru firmă producătoare de produse pentru IKEA, lemn pentru Eger România. De asemenea deșeurile din lemn sunt valorificate, acestea fiind furnizate firmelor mari de colectare ce activează în zonă (Cluj, Târgu Mureș). Totodată, firma comercializează produsele realizate la nivel local și regional, principalii clienți fiind depozitele de materiale din lemn. Firma deține un depozit personal, și totodată a achiziționat mijloace de transport (2 tir-uri) prin care asigură și transportul produselor direct la client.

După implementarea proiectului, firma a continuat realizarea de investiții (2 tf-uri, 2 tir-uri pentru transport materie primă și produse comercializate în întreaga țară, inclusiv în afara țării - 1 client în Ungaria pentru cherestea). Cifra de afaceri, profitul și numărul locurilor de muncă au crescut constant.

Pe viitor, firma este interesată să mai acceseze fonduri care vor fi disponibile pentru noua perioadă de programare, 2014-2020.

Efecte

S.C. MOBI-LUX TEAM s-a dezvoltat prin 2 noi fabrici (gater și producție produse lemn, lambriuri, dușumele, jardiniere, șipci etc.) și achiziția de noi utilaje la fabricile existente (tâmplărie PVC, tâmplărie lemn stratificat). Prin achiziția de utilaje moderne pentru producție, firma și-a diversificat gama de produse comercializate, a reușit să creeze noi locuri de muncă.

Principalele efecte ale proiectului sunt:

- Diversificarea producției;
- Creșterea numărului de angajați;
- Creșterea cifrei de afaceri și a profitului;

- Creșterea numărului de clienți;
- Îmbunătățirea imaginii firmei.

Factori de succes

- Colaborare foarte bună cu firma de consultanță;
- Calitatea serviciilor firmei de consultanță;
- Capacitatea financiară.

Raport de interviu SC CONTAS SERV SRL

Numele companiei: SC CONTAS SERV SRL

Regiunea: Sud Muntenia

Partener de interviu: Stătescu Ion (Administrator - SC CONTAS SERV SRL)

Data vizitei: 04.09.2014

Apel: nr.1

Context politic

În scopul de a extinde afacerea, SC Contas Serv SRL a decis să caute un sprijin financiar, DMI 4.3 fiind opțiunea aleasă după analiza celor mai bune alternative oferite de o firmă de consultanță, cu care beneficiarul a colaborat. Proiectul avut ca scop modernizarea fabricii, prin achiziționarea a trei echipamente moderne.

Piața și sectorul de activitate

Compania operează în domeniul fabricării tâmplăriei din PVC. Acest sector de activitate este caracterizat de o concurență mare la nivel local și regional. Din acest motiv, extinderea afacerii prin modernizarea producției a determinat utilizarea de fonduri prin DMI 4.3, beneficiarul declarând că această modernizare permite menținerea unui avantaj competitiv și a poziției în topul celor care activează în același domeniu din județul Dâmbovița. Cu toate acestea, deși încă la un nivel nesemnificativ, compania a început să exporte gama de produse fabricate, piața regională și locală fiind în continuare cele mai importante pentru vânzarea produselor.

Implementarea proiectului

Valoarea totală a proiectului: 338.655,47 lei

Grant: 199.209,10 lei

Data semnării: 27.04.2009

Punctaj: 4,7

Trend: creșterea cifrei de afaceri de la 1.791.126 lei (2010) la 1.585.362 lei (2013); suplimentarea numărului de locuri de muncă full time de la 8 (2010) la 14 (2013).

Nu au fost întâmpinate probleme în implementarea proiectului, întregul proces fiind pus în aplicare etapizat conform planificării, odată echipamentul achiziționat. În plus, plata cheltuielilor eligibile ale contractului s-a realizat în trei tranșe, iar rambursarea cheltuielilor s-a realizat cu mare promptitudine, întârzieri probabile fiind nesemnificative. Cofinanțarea de 30% nu a fost un impediment pentru beneficiar în a-și dezvolta firma, întrucât a contractat un împrumut bancar care a asigurat fluxul de numerar necesar pentru a achiziționa echipamentul, până la rambursarea sumelor investite.

În ceea ce privește relația cu Agenția de Dezvoltare Regională Sud Muntenia, nu s-au înregistrat probleme de comunicare, dimpotrivă, autoritatea regională fiind foarte cooperantă și asigurând sprijinul necesar, iar în urma vizitelor de monitorizare ale ADR nu au fost sesizate nereguli la nivelul proiectului.

De asemenea, pentru beneficiarul intervievat perspectiva de a accesa noi finanțări din fonduri europene rămâne valabilă în noua perioadă de programare, doar în condițiile în care va exista o siguranță crescută în ceea ce privește rezultatele investiției.

Efecte

Principalele efecte generate de proiect sunt:

- Creșterea numărului de angajați de la începutul implementării proiectului, aspect pozitiv pentru piața locală a muncii;
- Creșterea calității produselor și a productivității întregii activități a firmei;
- Extinderea pe piață.

Recomandări pentru programele viitoare

- Creșterea eficienței autorităților centrale;
- Luarea de măsuri eficiente pentru a crește absorbția fondurilor până la 100%;
- Sfaturi de solicitanți: elaborarea unui plan de dezvoltare durabilă, bazată pe calcule exacte, și asumarea riscurilor.

Anexa XV – Grupuri nominale

Două grupuri nominale de evaluare a DMI 4.3 „Sprijin pentru dezvoltarea microîntreprinderilor” din cadrul POR 2007-2013 din România, finanțat prin FEDR, au avut loc în data de 31 octombrie 2014, la sediul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice din București.

Scopul întâlnirii

Evaluarea este în faza de finalizare, în care experții elaborează concluziile și recomandările privind politica de dezvoltare pe baza cercetării calitative (studii de caz, interviuri, panel de experți, benchmarking) și a analizei cantitative (analize econometrice și estimări contrafactuale). Cele două întâlniri au avut ca scop dezbaterile:

- a) principalelor rezultate ale evaluării ;
- b) scenariilor de îmbunătățire și recomandărilor privind politica de dezvoltare.

Aspecte avute în vedere anterior întâlnirii

Participanții au primit invitația, o scurtă notă cu privire la principalele rezultate ale activității de evaluare a DMI 4.3, ca document de referință de suport al discuțiilor din cadrul grupului nominal. Participanții au avut posibilitatea de a transmite experților unele contribuții și propuneri scrise, înainte de eveniment, pentru a anima dezbaterile.

Activitățile desfășurate în cadrul întâlnirii

Experții evaluatori au condus ședința prin stimularea condițiilor adecvate de cooperare și dezbateri, prin ilustrarea principalelor rezultate ale activităților de evaluare. Participanții invitați (oficiali ai Ministerului, oficiali ai Agențiilor de Dezvoltare Regională, actori interesați, experți) au comentat contribuțiile furnizate de către experți.

Agenda întâlnirii

9.00 - 9.15: Prezentarea activităților

9.15 - 9.35: Ilustrarea principalelor rezultate ale evaluării de către echipa de experți

9.35 - 10.35: Discutarea rezultatelor (activitate interactivă și dezbateri)

10.35 - 10.45: Concluzii

10.45 - 11.00: Pauză de cafea

11.00-11.20: Prezentarea recomandărilor politice de către echipa de experți

11.20-12.10: Discuții asupra recomandărilor politice (activitate interactivă și dezbateri)

12.10 - 12.20: Concluzii

Rezultatele reuniunii

Rezultatele reuniunii au fost utilizate pentru a elabora concluziile finale și recomandările politice ale evaluării de impact. Rezultatele și recomandările propuse de echipa de evaluare au fost discutate printr-o activitate interactivă.

Anexa XVI – Estimarea PSM asupra proiectelor din cadrul primului apel de proiecte finalizate în 2010

Această anexă oferă o estimare contrafactuală suplimentară bazată pe potrivirea scorului de propensiune pe un eşantion extins de proiecte din cadrul Apelului nr.1. În particular, estimarea consideră ca beneficiari ai Apelului nr. 1, atât pe cei cu proiecte finalizate în 2009, cât şi pe cei cu proiecte finalizate în 2010, extinzând eşantionul analizei prezentate în Capitolul 4. Cu toate acestea, este necesar a se specifica faptul că următoarea analiză introduce două elemente pârtoitoare în cadrul eşantionului analizat:

- puterea de potrivire în comparaţie cu analiza anterioară este mai mică întrucât raportul non-beneficiari/beneficiari scade;
- variabila rezultat din eşantionul „Variaţia ocupării forţei de muncă în perioada 2013-2008” este influenţată de durata diferită a perioadei de după finalizarea proiectului, întrucât sunt introduse atât proiecte finalizate în 2009, cât şi proiecte finalizate în 2010.

Aceasta este reflectată parţial, în rezultatele şi semnificaţia statistică a estimărilor. Cu toate acestea, estimările privind impactul creşterii ocupării forţei de muncă este în acord cu cealaltă analiză, prevăzută deja în Raportul principal de evaluare.

Prezenta Anexă cuprinde analiza suplimentară efectuată de către evaluator în luna septembrie 2014, asupra eşantionului extins de la nivelul Apelului 1, incluzând şi proiectele finalizate în 2010.

Această Anexă conţine toate analizele statistice de susţinere a analizei cantitative. Distribuţia eşantionului analizat a fost studiată prin centralizarea încrucişată a variabilelor explicative relevante în raport cu variabila dependentă *dummy*.

Tabel nr. 57 Beneficiari și non-beneficiari

Grup	Total
Non-Beneficiar	304
Beneficiar	186

Tabel nr. 58 Beneficiari și non-beneficiari pe regiuni

Grup	B-IF	C	NE	NV	SE	SM	SV	V
Non-Beneficiar	22	75	59	44	27	23	23	31
Beneficiar	17	40	25	39	21	6	16	19

Tabel nr. 59 Beneficiari și non-beneficiari funcție de adresă web

Grup	Fără adresă web	Cu adresă web
Non-Beneficiar	203	101
Beneficiar	106	80

Tabel nr. 60 Beneficiari și non-beneficiari după genul proprietarului microîntreprinderii

Gup	Proprietar bărbat	Proprietar femeie	Co-proprietari
Non-Beneficiar	184	62	58
Beneficiar	111	46	29

Tabel nr. 61 Beneficiari și non-beneficiari după sectorul de activitate

Grup	Construcții	Industrie	Servicii
Non-Beneficiar	57	62	185
Beneficiar	12	37	137

Tabel nr. 62 Beneficiari și non-beneficiari după vechimea firmei la momentul aplicării²⁰

	Vechimea(ani)																
Grup	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Non-Beneficiar	2	26	46	39	30	24	19	10	14	8	10	5	6	24	11	15	15
Beneficiar	0	22	18	23	19	19	11	5	6	10	4	3	4	17	6	9	10

Tabel nr. 63 Beneficiari și non-beneficiari după vechimea (pe categorii) firmei la momentul aplicării

Grup	Sub 5 ani	5-10 ani	Peste 10 ani
Non-Beneficiar	167	61	76
Beneficiar	101	36	49

Tabelul de mai jos prezintă dimensiunea firmei, calculată după numărul de angajați echivalenți cu normă întreagă în 2007. „Micro-microîntreprinderile” sunt cel mai frecvent tip de microîntreprinderi în cadrul setului atât de beneficiari, cât și de non-beneficiari.

Tabel nr. 64 Dimensiunea firmei calculată după numărul de angajați echivalenți cu normă întreagă în anul 2007

Dimensiune	Min	Max	Beneficiar	Non Beneficiar
Micro-micro (0-2 angajați)	0	2	63	115
Micro-mică (3-5 angajați)	3	5	60	84
Micro-medie (6-9 angajați),	6	9	58	89
Micro-mare (9+ angajați)	10+		5	16
Total			186	304

²⁰ Vechimea la momentul aplicării se calculează ca diferență între anul înființării și anul aplicării pentru finanțare (2008 pentru Apelul nr.1 și 2010 pentru Apelul nr.2).

Eșantion utilizat în analiză

Tabel nr. 65 **Date pentru analiza counterfactuală**

a) Setul de date total al analizei	528
b) Observații eliminate – beneficiari ai ambelor Apeluri	18
c) Observații eliminate datorită lipsei datelor	18
d) Valori extreme	2
Setul de date al analizei contrafactice (a-b-c-d)	490
Număr de beneficiari	186
Număr de non-beneficiari	304

Tabel nr. 66 **Statistici sumare ale variabilei rezultat**

Variabila rezultat	Min	Mediu	Median	Max
Variația ocupării forței de muncă 2013-2008	-17	2.1	1	86

Tabel nr. 67 **Diferența variabilei rezultat – grupuri nepotrivite**

Diferența	Beneficiar	Non-Beneficiar	DID
Variația ocupării forței de muncă 2013-2008	4.01 (10.17)	1 (6.95)	3.01

() indică deviațiile standard aferente variabilei

Urmărind același model adoptat în secțiunea 4.2.b - Estimarea regresiei²¹ logistice, modelul logit furnizează următoarele rezultate:

²¹ Aici ne propunem versiunea modelului adaptat la creșterea numărului de observații. În scopul de a păstra grupurile de aceeași dimensiune și a permite o comparabilitate minimă cu analiza precedentă, au fost adoptate quintile ale valorii activelor nete și ale Cifrei de Afaceri în loc de trimestre, în loc de cadrile

Tabel nr. 68 Rezultatele modelului logic

Variabila	Estimare	Eroare standard	z	Pr(> z)	
(Interceptare)	-1.411	0.771	-1.83	0.067	*
Adresă web	0.352	0.215	1.64	0.101	
Proprietar femeie	0.058	0.245	0.24	0.810	
Co-proprietari	-0.350	0.276	-1.27	0.204	
Sector: construcții	-1.174	0.355	-3.31	0.0009	***
Sector: industrie	-0.375	0.258	-1.46	0.145	
Vechimea	0.000	0.021	0.04	0.968	
Dimensiune: medie	0.938	0.582	1.61	0.107	
Dimensiune: mică	0.776	0.592	1.31	0.190	
Dimensiune: micro	0.578	0.614	0.94	0.346	
Chintila II Active nete	0.888	0.326	2.72	0.006	***
Chintila III Active nete	0.631	0.355	1.78	0.075	*
Chintila IV Active nete	0.824	0.374	2.20	0.027	**
Chintila V Active nete	0.443	0.413	1.07	0.284	
Chintila II Cifra de afaceri	-0.015	0.347	-0.04	0.965	
Chintila III Cifra de afaceri	-0.034	0.394	-0.09	0.930	
Chintila IV Cifra de afaceri	-0.391	0.414	-0.94	0.344	
Chintila V Cifra de afaceri	-0.145	0.471	-0.31	0.758	
C	-0.311	0.402	-0.77	0.439	
NE	-0.464	0.424	-1.09	0.273	
NV	0.301	0.416	0.72	0.469	
SE	0.170	0.463	0.37	0.712	
SM	-0.774	0.533	-1.45	0.146	
SV	0.004	0.485	0.01	0.993	
V	-0.128	0.457	-0.28	0.778	

Signif. codes: 0.01 '***' 0.05 '**' 0.1 '*'

Deviația nulă: 650.59 la 489 grade de libertate

Deviația reziduală: 605.75 la 465 grade de libertate

AIC: 655.7

Procentul cazurilor corect prevăzute: 64.3%

McFadden Pseudo R-squared: 0.068

P-value LR test: 0.0061 ***

În ciuda rezultatelor similare în ceea ce privește semnificația și semnul coeficientului, gradul de adecvare a măsurilor de potrivire scade în comparație cu modelul logit de analiză PSM anterioară.

Așa cum se arată în tabelul de mai jos, analiza asupra eșantionului extins de proiecte finalizate în 2010 produce aproape aceeași estimarea a impactului în jurul valorii de 3 angajați, ca în analizele anterioare.

Tabel nr. 69 **Estimarea impactului prin diferite metode**

	Cel mai apropiat vecin cu înlocuire			Potrivire Caliper (0.25)		
	Estimate	SE	p-value	Estimate	SE	p-value
Var. ocupării forței de muncă 13-08	3.11	1.14	0.0066	3.14	1.13	0.0057
Observații	490			490		
Tratați	186			186		
Potriviti	186			185		
p-value înainte de potrivire	0.000023			0.000023		
p-value* după potrivire	0.0933			0.1173		

*number of bootstraps: 500

Anexa XVII – Descrierea variabilelor

Baza de date creată de echipa de evaluare include informații cu privire la variabilele de identificare și variabilele de analiză (de exemplu variabilele de rezultat ca număr de angajați echivalenți cu normă întreagă) aferente beneficiarilor și non-beneficiarilor. Mai mult decât atât, baza de date conține date sensibile la context, care ajută la controlarea diferențelor / asemănarilor între grupurile de beneficiari și cele de control.

Lista variabilelor de identificare a fiecărei microîntreprinderi a fost definită după cum urmează:

- **CODUL PROIECTULUI:** codul atribuit proiectul la momentul depunerii și înregistrării acestuia;
- **SMIS:** cheia primară atribuită proiectului;
- **CODUL FISCAL:** codul fiscal al microîntreprinderii;
- **NUMĂR DE ÎNREGISTRARE:** numărul de înregistrare al microîntreprinderii la nivel național, la Registrul Comerțului;
- **NUMELE COMPANIEI:** denumirea microîntreprinderii.

Lista variabilelor de analiză este prezentată în continuare alături de definițiile corespunzătoare:

- **WEB:** variabilă dummy a firmei ce deține un website;
- **APEL:** variabilă dummy utilizată pentru a putea identifica dacă proiectul se înscrie în cadrul Apelului de proiecte nr. 1 sau nr. 2;
- **TRATARE:** variabilă dummy utilizată pentru a putea identifica beneficiarii și non-beneficiarii;
- **GENUL PROPRIETARULUI:** variabila caracteristică a genului proprietarului companiei (1=feminin, 0=masculin, „C”= în cazul în care compania este deținută de două persoane);
- **SECTOR:** variabila caracteristică aferentă codului CAEN reconsiderat ca fiind încadrat în sectoarele „industrie”, „construcții”, „servicii”;
- **VÂRSTA:** vârsta firmei în momentul depunerii proiectului, calculată ca diferență între anul înființării și anul depunerii proiectului (2008 pentru Apelul nr. 1 și 2010 pentru Apelul nr. 2);

- **MĂRIMEA:** variabila caracteristică privind mărimea firmei la momentul depunerii proiectului, structurând microîntreprinderile în „micro-micro” (0-2 angajați), „micro-mici” (3-5 angajați), „micro-medii” (6-9 angajați), „micro-mari” (peste 10 angajați)²² ;
- **NUMĂR DE ANGAJAȚI:** numărul de angajați echivalenți cu normă întreagă²³ ai companiei în perioada 2007-2013 (câte o variabilă pentru fiecare an al perioadei de analiză);
- **CIFRĂ DE AFACERI:** cifra de afaceri²⁴ înregistrată de companii în perioada 2007-2013 (câte o variabilă pentru fiecare an al perioadei de analiză) – în cadrul analizei au fost utilizate cuartile;
- **ACTIVE NETE:** activele nete²⁵ înregistrate de companii în perioada 2007-2013 (câte o variabilă pentru fiecare an al perioadei de analiză) prezentate ca și cuartile la nivelul analizei;
- **REGIUNE:** variabila care indică localizarea regională a beneficiarului (NUTS2);
- **JUDEȚ:** variabila care indică localizarea la nivel de județ a beneficiarului (NUTS3);
- **SCOR:** punctajul obținut de proiect în urma evaluării tehnice și financiare;
- **DURATA PROIECTULUI:** perioada de implementare în luni calendaristice a proiectului;
- **DATA SEMNĂRII:** data semnării contractului de finanțare pentru proiect;
- **DATA FINALIZĂRII:** data finalizării implementării proiectului;
- **CONTRACT FINALIZAT:** variabila dummy care indică dacă a fost finalizat sau reziliat (nefinalizat) contractul de finanțare;
- **ÎNTÂRZIERE:** diferența în număr de zile calendaristice între data depunerii proiectului și data semnării contractului de finanțare;
- **GRANT:** valoarea finanțării nerambursabile a proiectului;
- **CEL MAI DEZVOLTAT JUDEȚ:** variabila dummy aferentă localizării are valoarea 1 dacă microîntreprinderea este localizată în cel mai dezvoltat județ al regiunii de dezvoltare aferente.

²² Solicitanții eligibili pentru a aplica în cadrul celor două apeluri de proiecte trebuie să fie încadrați în categoria microîntreprinderilor, în conformitate cu legislația națională. În ceea ce privește posibilitatea de a schimba statutul de "microîntreprindere", acest lucru poate fi posibil dacă firma depășește valorile legate de cel puțin unul dintre criteriile care definesc o microîntreprindere, timp de doi ani consecutivi. Prezența a doi beneficiari cu peste 10 angajați ar putea fi justificată prin două situații: 1) societățile nu au depășit numărul de angajați timp doi ani consecutivi; 2) calcularea situației financiare și a numărului de angajați ai unei companii (criterii în funcție de care se stabilește încadrarea firmei într-o clasă de mărime) ia în considerare ultima situație financiară anuală aprobată pentru compania respectivă. În cazul în care compania are în 2006 cel mult 9 salariați (microîntreprinderi) și în 2007 a avut cel puțin 10, cel mai scurt termen în care microîntreprinderea își poate schimba statutul (în cazul în care, de asemenea, în anul 2008, al doilea an consecutiv, aceasta are cel puțin 10 de angajați) este anul 2009 (momentul aprobării situației financiare pentru anul 2008).

²³ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Full-time_equivalent_%28FTE%29

²⁴ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Turnover_-_SBS

²⁵ Activele nete reprezintă capitalul propriu al unei companii, calculate ca diferență între totalul activelor și totalul datoriilor. Dacă există companii cu valoare negativă a activelor nete înseamnă că datoriile companiei sunt mai mari decât activele sale pentru un anumit an. Acest lucru ar putea fi din cauza noi investiții sau de o deteriorare a activelor firmei.

Anexa XVIII - Comentarii asupra Raportului de Evaluare

Comentarii asupra Raportului de Evaluare - versiunea parțială

Nr. crt.	Comentarii / Recomandări / Întrebări	Răspunsuri la întrebări
MDRAP		
1	Este util să fie creionate încă din această fază a Raportului câteva previziuni cu privire la efectele POR pe regiuni și pe domenii de activitate ale companiilor folosind datele rezultate din analizele calitative, astfel încât să poată rezulta recomandări pentru deciziile care vizează ce finanțez și ce nu finanțez în viitoarea perioadă de programare.	În prezenta versiune a Raportului de Evaluare sunt raportate toate studiile de caz care au fost efectuate. Studiile de caz furnizează câteva perspective cu privire la efectele POR per regiuni și pe domenii de activitate în termeni calitativi. În ceea ce privește domeniile de activitate, în acest moment, datorită analizei efectuate prin studiile de caz, Raportul de Evaluare arată că DMI 4.3 a produs mai degrabă o accelerare a realizării strategiilor productive existente decât stimularea unor idei noi. Mai mult decât atât, în linii mari, microîntreprinderile care beneficiază de DMI 4.3 aparțin mai degrabă sectorului de servicii, decât industriei și construcțiilor. În mod special, situația financiară precară a microîntreprinderilor și apartenența lor la sectorul construcțiilor (cel mai afectat de criza economică), contribuie la creșterea probabilității unei firme de a-și anula proiectul.
2	Atât analizele econometrice, cât și analiza contrafactuală au scopul de a estima impactul, efectul net. Ar trebui ca referirea la ele, în raport, să se facă „la pachet”.	Analiza econometrică estimează impactul variabilelor explicative asupra variabilei de interes în timp ce analiza contrafactuală (bazată, de asemenea, pe modele econometrice) estimează impactul unei măsuri între două grupuri diferite. Numai acesta din urmă ar putea fi considerată egală cu un efect net. Analiza econometrică și

		statisticile descriptive nu au fost prevăzute inițial în abordarea metodologică. Acestea au fost adăugate pentru a sprijini și a completa analiza contrafactuală.
3	Trebuie explicat care analize de impact au vizat perioada 2008 - 2012 și respectiv perioada 2008-2013. Varianta utilizată în raport pentru perioada analizei: 2008 – 2012/2013 este neclară. Trebuie explicată.	Analiza este aceeași, doar variabila rezultat (creșterea ocupării forței de muncă) a fost schimbată referindu-se la două perioade diferite: 2008-2012 și 2008-2013.
4	Credem că ar trebui să se nuanțeze faptul că există o diferență între grupul de comparație și grupul de control din punct de vedere metodologic. Ar putea fi și precizate succint în ce constau diferențele pentru a fi avute în vedere sau excluse pe parcursul analizei. Să nu se facă confuzie.	În analiza experimentală, grupul țintă (sau de tratament) este de obicei comparat în performanțele sale cu un grup de control (un set de unități care nu au primit tratamentul) și / sau un grup de comparație (un set de unități care primesc un alt tratament). În mod concret, în cazul DMI 4.3, setul de non-beneficiari reprezintă grupul de control. În timp ce beneficiarii apelului de proiecte nr. 2 reprezintă grupul de comparație cel mai asemănător al beneficiarilor primului apel de proiecte. Oricum, din mai multe motive, printre care și nefinalizarea apelului de proiecte nr. 2 și diferențele de sincronizare a efectelor, este dificil să se ia în considerare beneficiarii apelului de proiecte nr. 2 ca un bun grup de comparație. Pentru a evita confuziile, termenul „grupul de control” va fi folosit în loc de grup de comparație, deoarece este considerat mai adecvat. Unele modificări au fost realizate în mod corespunzător.
5	Exprimările, traducerea, dau neclaritate frazelor. Trebuie revizuite.	Acest comentariu ar trebui să fie explicat în mod concret pentru a oferi detalii suplimentare și/sau pentru a îmbunătăți exprimările.
6	Analizarea IMM-urilor din punct de vedere al unor surse de	Interviurile cu Autoritatea de Management și Agențiile de Dezvoltare Regională, precum și

	finanțare alternative, dacă e posibil și dacă nu să se explice.	studiile de caz au identificat câteva oportunități suplimentare pentru finanțarea dezvoltării microîntreprinderilor (de exemplu, fonduri internaționale, alte programe etc.), precum și lipsa unei baze de date cuprinzătoare care să conțină informații despre fiecare finanțare primită de firmele din România. Nu a fost posibil să se identifice surse de date cu privire la alte resurse de finanțare primite de microîntreprinderi, acest aspect fiind explicat în cadrul raportului. A se vedea secțiunea Observații suplimentare (3.2) pentru mai multe detalii. Oricum, selectarea grupului țintă și a grupului de control din setul de aplicanți în cadrul DMI 4.3 permite identificarea firmelor cu înclinație similară de a investi și reduce influențarea selecției.
7	Este necesar un paragraf cu concluzii ale secțiunii care să rezume principalele idei desprinse din Analiza SWOT.	Am dezvoltat paragraful curent referitor la analiza SWOT.
8	Trebuie să menționați în baza căror analize susțineți afirmațiile din raport. Sugerăm să se precizeze sursele, pentru a întări relevanța informațiilor.	Lista surselor utilizate este prezentată în anexa I și se face referire la aceasta în cadrul raportului. Acest comentariu ar trebui să fie explicat în mod concret pentru a oferi detalii suplimentare și/sau pentru a îmbunătăți exprimările.
9	Este nevoie să se ofere o explicație referitoare la motivele lipsei datelor.	Așa cum a fost explicat în cadrul Raportului Preliminar, activitatea de colectare a datelor (Activitatea 2.2.2) a fost efectuată în luna mai a anului curent. La acea dată, doar o parte din datele aferente anului 2013 au fost disponibile pentru unitățile din setul de date. Acest lucru ar putea fi datorat calendarului de aprobare a bilanțurilor la nivel de firmă și a procesului de colectare a surselor de date. În urma solicitărilor primite din partea Autorității Contractante, o rundă ulterioară de

		colectare a datelor a fost efectuată recent pentru a estima impactul 2013 (în luna august 2014). Unele date lipsesc în continuare. În alte cazuri, lipsa sporadică de informații este legată de lipsa de date provenind din surse administrative (de exemplu, punctajele de admitere utilizate în Designul Discontinuității Regresiei).
10	Să se prezinte principalele concluzii rezultate în urma metodelor folosite într-un limbaj simplu și accesibil oricărei persoane care nu este familiarizată cu metoda.	Principalele etape, rezultate și concluzii ale evaluării sunt raportate în cadrul secțiunii „Rezumat” din Raportul de Evaluare. Capitolul 6 referitor la Concluzii și recomandări privind politica de dezvoltare a fost actualizat în prezenta versiune a Raportului pe baza grupului nominal, a benchmarking și a panelului de experți cu urmărirea întrebărilor de evaluare. Acest comentariu ar trebui să fie explicat în mod concret pentru a oferi detalii suplimentare și/sau pentru a îmbunătăți exprimările.
11	De specificat exact valoarea impactului net prin fiecare metoda aplicată.	A se vedea ultimul tabel din secțiunea 4.3.
12	Recomandăm să se completeze, în măsura în care este posibil, cu date specifice anului 2013.	Acest lucru a fost deja parțial realizat, iar estimările au fost deja actualizate cu o estimare contrafactuală pentru perioada 2008-2013. O anexă aferentă pentru estimarea suplimentară este furnizată (Anexa XVI).
13	Să se analizeze IMM-urile micro-mari, dacă trebuie să intre în analiză.	Doi aplicanți non-beneficiari au fost clasificați, în setul de date furnizat de MDRAP, ca având mai mult de 10 angajați. Pentru mai multe detalii, a se vedea nota de subsol specifică în secțiunea 4.2.a a raportului secțiunea 4.2.a a
14	Ca observatii generale, țin să menționez că prezentarea de luni nu reflectă în totalitate concluziile din raport (ex. Partea	Raportul nu spune că nu există nicio inovație provenind din proiectele finanțate în cadrul DMI 4.3. Pe de altă parte, în conformitate cu analiza efectuată prin studiile de caz, raportul subliniază că

	cu inovarea care nu s-a atins în DMI 4.3.). Susțin în continuare că eșantionul pe care s-a realizat analiza contrafactuală (178 din care 85 beneficiari) este foarte mic și nu cred că s-a atins impactul dorit. Mai ales că pentru această analiză contrafactuală, cu cât sunt mai multe observații (de ordinul miilor), cu atât rezultatul este mai aproape de realitate (curs Mădălina Popescu).	acest DMI este mai degrabă de natură să promoveze implementarea, realizarea și astfel accelerarea de strategii productive de afaceri existente, decât să inducă conceperea unor idei inovatoare. DMI 4.3 pare mai degrabă mai eficient în a răspunde nevoii de finanțare a realizării unor idei și proiecte existente, decât în a sprijini direct apariția unor noi idei. Problema dimensiunii eșantionului este destul de comună în cadrul unor analize similare. În ceea ce privește analiza contrafactuală menționată, aceasta este cea realizată prin metoda DDR, care se bazează pe utilizarea punctajului de selecție. În multe cazuri, punctajul nu a fost disponibil în cadrul sursei administrative, fapt ce a condus la reducerea dimensiunii eșantionului de analiză. Cu toate acestea, rezultatele estimărilor DDR confirmă rezultatele obținute prin PSM, care utilizează un eșantion mai mare.
MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE		
15	Recomandările, interpretările și justificările incluse în rapoarte trebuie să fie temeinic fundamentate și explicate.	Recomandările finale sunt furnizate în Capitolul 6.
16	Corectitudinea datelor este esențială în realizarea rapoartelor, de aceea este	Echipa de evaluare este de acord cu acest aspect. Consultanții au verificat deja setul de date.

	necesar ca acestea să fie foarte bine verificate.	
17	Chestionarele să fie clare, simple și cu o lungime adecvată pentru a fi parcurse ușor.	Echipa de evaluare este de acord cu acest aspect. Chestionarele au fost propuse de echipa de evaluare, apoi aprobate de către Autoritate Contractantă, fiind utilizate cu succes în analiză.
18	Pentru DMI 4.3 a rezultat că beneficiarii și-au crescut cifra de afaceri în perioada 2008-2012, fără semnificație din punct de vedere statistic. Acest aspect poate fi analizat și din perspectiva închiderii multor firme în acea perioadă, iar faptul că au menținut CA să fie un element pozitiv.	Este o remarcă interesantă, care va fi tratată în raportul final, odată ce colectarea de date va fi actualizată. Cu toate acestea, companiile aflate în insolvență și cele radiate nu au fost incluse în analiza cantitativă (a se vedea cele 28 de observații din tabelul 13). În urma analizei contrafactuale, rezultă că DMI 4.3 nu a avut niciun impact asupra variației cifrei de afaceri.
19	Totodată, în anumite situații s-a observat că investițiile realizate din instrumente structurale au atras alte tipuri de investiții cu alte surse de finanțare, ceea ce a condus la dezvoltarea locală/regională, fondurile UE acționând ca un catalizator în zonă.	Acest aspect a fost luat în considerare în analiza efectuată prin studiile de caz, prin evaluarea capacității firmelor de a continua investițiile în același domeniu al proiectului finanțat prin intermediul DMI 4.3 la câțiva ani după finalizarea acestuia. Mai mult decât atât, estimările contrafactuale pentru proiectele din cadrul primului apel pentru perioada 2008-2013 au fost folosite ca un instrument pentru a estima sustenabilitatea pe termen mediu a creșterii ocupării forței de muncă. În particular, sustenabilitatea creșterii ocupării forței de muncă după perioada de trei ani sugerează o schimbare pozitivă în cadrul întreprinderilor, în măsură fie să crească activitatea acestora, fie să obțină alte surse de finanțare. Apelul nr.1 este mai eficient decât Apelul nr. 2 în crearea de locuri de muncă și atrage mai multe resurse private. Grant-ul în cadrul Apelului nr. 1 acoperă aproximativ 50% din valoarea totală a

		proiectului, în timp ce în Apelul 2 acoperă 80%.
AAM - LOT 2		
20	Structura rapoartelor răspunde obiectivelor propuse.	Ok.
21	În anumite cazuri, este destul de încărcată, dificil de urmărit; cuprinsul necesită revizuirii și reformulări. Este recomandată sintetizarea și structurarea mai eficientă a conținutului rapoartelor.	Acest comentariu ar trebui să fie explicat în mod concret pentru a oferi detalii suplimentare și / sau pentru a îmbunătăți exprimările.
22	Conținutul rapoartelor, în ansamblu, nu reflectă întotdeauna obiectivele proiectului, nu se descrie clar modul de abordare a întrebărilor de evaluare și a cerințelor din caietul de sarcini. Se recomandă detalierea și argumentarea întrebărilor de evaluare.	Politicele și recomandările au fost prezentate pentru a se adresa întrebărilor de evaluare.
23	În două rapoarte, metodele cantitative descrise nu corespund cerințelor Caietului de Sarcini. Sunt propuse în schimb, noi metode: regresie, compararea mediilor, asocierea, analize simple, analiza calitativă. Metodele cantitative descrise nu răspund cerințelor teoretice și practice de evaluare a impactului net. Se recomandă aplicarea metodelor cerute de Comisia Europeană prin Ghidul EVALSED, care se regăsesc și în Caietul de sarcini.	A se vedea de la figura 3 la 7 (în paranteză) din secțiunea 4.1. Modelele econometrice (nu cele contrafactice) nu înlocuiesc analiza contrafactuală, ci acestea sunt analize suplimentare efectuate de către echipa de evaluare. Toate metodele utilizate (calitative și cantitative) au fost definite în conformitate cu ghidul EVALSED, Caietul de Sarcini și Raportul Preliminar aprobat.

24	Nu sunt definite variabilele de interes pentru analiza contrafactuală, respectiv <i>variabilele de impact</i> . Aceasta ar trebui făcută în contextul stabilirii clare a întrebărilor de evaluare. Se recomandă stabilirea cât mai clară și argumentată a variabilelor de impact.	Nu este clar la ce se referă „variabilele de impact”. Dacă „variabilele de impact” se referă la variabilele explicative de evaluare a impactului, acestea sunt explicate în fiecare paragraf din capitolul 4 care corespunde fiecărei estimări. Estimările prin Potrivirea Scorului de Propensiune (PSM) pot fi consultate în cadrul secțiunii 4.2.a. Dacă „variabilele de impact” se referă la variabilele de rezultat utilizate, acestea sunt cele care indică performanța unei microîntreprinderi: „creșterea ocupării forței de muncă” și „creșterea cifrei de afaceri”.
----	---	--

Alte comentarii incluse direct în cadrul Raportului de Evaluare –actualizate în versiunea finală

Comentarii	Răspunsuri
A1) Obiectivul POR este crearea de peste 15.000 locuri de muncă. Crearea prin DMI 4.3 a peste jumătate din aceste locuri de muncă nu reprezintă doar creșterea ocupării forței de muncă la nivel de firmă, ci contribuie și la nivel macro.	Suntem de acord cu privire la posibila valoare adăugată adusă la nivel macro. Totuși trebuie să se ia în considerare faptul că o analiză contrafactuală este o analiză micro care estimează efectele la nivel de firmă. Alte instrumente sunt cele care sunt de obicei folosite pentru macro-analize.
A2) Eșantionul este neconcludent în condițiile în care, până în prezent, s-au depus 5.384 proiecte și s-au contractat 2.177, mai ales că vor fi trase anumite concluzii pentru următoarea perioadă. Dacă te raportezi doar la 918 micro, beneficiari și non-beneficiari, mai ales că în final rămân 178 în eșantion, și alocarea pe cei 7 ani, impactul este nesemnificativ în comparație cu	Datele utilizate în analiză au fost primite de către echipa de evaluare în luna martie 2014. Conform Raportului Anual de Implementare 2013, DMI 4.3 are 4.674 de aplicanți (din care 1.762 beneficiari), din totalul de 495.019 microîntreprinderi din România în anul 2008 (1% din total). Baza de date conține 25 variabile despre: identificarea firmei (denumire firmă, cod fiscal, numărul de înregistrare, cod SMIS), localizare

realitatea.

(municipiu, județ, regiune, adresă poștală); existența unei adrese web (dacă este sau nu disponibilă); date financiare (cifra de afaceri, activele nete); numărul de angajați echivalent normă întreagă; numărul/genul administratorilor; domeniu de activitate CAEN.

Baza de date conține 20% dintre aplicanți, distribuiți după cum urmează:

Au fost colectate date despre toți aplicanții în cadrul primului apel de proiecte (beneficiari, non-beneficiari și firme care au anulat proiectele) și doar despre o parte din beneficiarii din cadrul celui de-al doilea apel de proiecte, pentru a permite o comparație cu beneficiarii din cadrul primului apel.

În efectuarea analizei, a fost considerată ca punct de referință, pentru măsurarea efectului net, obligația de a menține același număr de angajați pentru o perioadă de trei ani pentru firmele finanțate. Deci, efectele nete „reale”, măsurabile prin metodele contrafactice, se referă la ceea ce este estimat după o perioadă de minim trei ani de la finalizarea proiectului. Acest lucru a fost posibil doar în cadrul primului apel de proiecte, unde a fost posibilă estimarea efectului net după trei ani de la finalizarea proiectelor (în 2012) și după patru ani de la încheierea acestora (în 2013). Data de începere a creșterii ocupării forței de muncă este anul de aprobare a proiectelor (pentru cele analizate în cadrul primului apel a fost anul 2008).

Impactul nu este nesemnificativ la nivel micro, luând în considerare faptul că o creștere cu 2

	locuri de muncă nu trebuie să fie neglijată ca efect.
A3) Observațiile nu sunt concludente. De ce se iau în considerare numai proiectele respinse de pe call 1 și nu și cele de pe call 2, mai ales că au fost schimbate anumite reguli, iar motivele respingerii ar putea fi și altele?	Am colectat informațiile despre întregul Apel de proiecte nr. 1, întrucât acesta a fost singurul apel încheiat cu un număr suficient de ani după implementare, pentru a permite evaluarea impactului. Am folosit doar o parte din proiectele din cadrul apelului de proiecte nr. 2 în comparație cu proiectele din apelul de nr. 1, încercând să evaluăm diferența de impact între apeluri. Nu putem estima impactul contrafactual în apelul de proiecte nr. 2, întrucât nu a fost finalizat la momentul evaluării, iar perioada de trei ani de la finalizarea proiectelor nu este încheiată.
A4) Există proiecte care au creat jumătăți de normă care nu sunt luate în considerare. Comisia Europeană a publicat un ghid prin care explică modalitatea de interpretare a efectelor gradului de ocupare rezultate din proiectele finanțate din fonduri europene (FEDR și FSE), implicit cum se monitorizează indicatorul „creare de locuri de muncă”. Indicatorul „creare de locuri de muncă” nu are ca unitate de măsură numărul de locuri de muncă efectiv create prin realizarea proiectului, ci se măsoară prin echivalent cu normă întreagă (Full Time Equivalent) - FTE. În legislația românească, norma întreagă este de 40 ore pe săptămână, cu excepția persoanelor angajate, cu vârstă de sub 18 ani, pentru care norma este de 30 ore pe săptămână. În consecință, un loc de muncă va fi monitorizat în raport cu 1	Suntem de acord. De fapt, metodologia noastră este în concordanță cu definiția de locuri de muncă echivalent cu normă întreagă.

FTE.	
A6) și A7) Datele nu corespund cu cele de la pagina 41. Datele nu se corelează cu cele din tabelele anterioare.	Este vorba despre două tabele diferite. Mai multe detalii sunt furnizate în cadrul secțiunii „3.2. Eșantionul”.

Alte comentarii asupra Raportului de Evaluare - actualizate în versiunea finală

Nr. crt.	Comentarii / Recomandări / Întrebări	Răspunsuri la întrebări
1	De eliminat conceptul de întreprinderi „micro-mari” – creează confuzie vizavi de definiția microîntreprinderilor.	În versiunea actuală a Raportului de Evaluare, termenul de întreprinderi „micro-mari” a fost deja definit în detaliu și a fost propus pentru a „interpreta” datele primite din baza de date transmisă de Autoritatea Contractantă. În baza de date furnizată, există câțiva aplicanți care au mai mult de 10 angajați.
2	Pag. 42 – secțiunea 3.2 – numărul de cereri depuse nu coincide cu numărul de firme, întrucât există societăți care fie au redepus un proiect respins, retras, reziliat, fie au depus un al doilea proiect (spre ex. în următorul apel)	Consultantul va realiza o verificare încrucișată între proiectele finalizate/anulate/respinse din cadrul celor două apeluri de proiecte analizate, astfel încât să fie adăugate câteva elemente de noutate pentru analiză. În următoarea versiune a Raportului de Evaluare, analiza va include aspecte privind redepunerea unor proiecte respinse/retrase/reziliate în cadrul secțiunii 3.2. A se vedea anexa II pentru detalii suplimentare cu privire la „proiecte dublu numărate” și la proiectele reziliate din cadrul Apelului nr. 1 ale firmelor ce au reaplicat în cadrul Apelului nr. 2.
3	Pag. 51 – figura 4 – obiectul evaluării „cifra de afaceri nu mai este analizată, deoarece aceasta a avut un	Consultanții au luat în calcul această recomandare și au operat modificările necesare în Raportul de Evaluare.

	impact semnificativ statistic...” – probabil corect este ”... deoarece aceasta <i>nu</i> a avut...”	
4	Pag. 58 – 4.2.a. – setul de variabile conține „ADR” și „regiunea”, or ar fi vorba de exact aceeași variabilă	Variabila „ADR” este o variabilă dummy, care poate avea două tipuri de valori: „1”, „0”. Această variabilă are valoarea „1”, atunci când indică faptul că o microîntreprindere (beneficiar sau nu) este situată în același județ în care este sediul Agenției de Dezvoltare Regională. Această variabilă a fost introdusă pentru a verifica dacă apropierea de sediul ADR poate crește capacitatea și probabilitatea unor firmele de a fi finanțate și de a beneficia de intervenție în cadrul acestui DMI. Oricum, pentru a evita orice neînțelegere, nefiind semnificative, aceasta a fost eliminată. Variabila „regiune” este o variabilă dummy, care poate avea două tipuri de valori: „1”, „0”. Această variabilă are valoarea „1”, atunci când indică faptul că o microîntreprindere (beneficiar sau nu) este situată într-o anumită regiune. Fiecare regiune are o variabilă „corespunzătoare”: BI - București-Ilfov, C: Centru, NE: Nord-Est, NV: Nord-Vest, SE: Sud-Est, SM: Sud-Muntenia, SV: Sud-Vest, V: Vest. (A se vedea secțiunea Acronime și Glosar). De exemplu, variabila „C” este „1” pentru toate microîntreprinderilor din regiune „Centru”, și „0” pentru celelalte microîntreprinderi.
5	Pag. 63 – factorii pozitivi – bullet 2 – de eliminat referința la domeniul agriculturii. În plus, de revizuit formularea „sunt mai puțin susceptibile în a primi finanțarea” – firmele active în domenii CAEN eligibile	Consultanții au acceptat recomandarea formulată și a eliminat referința la domeniul agriculturii. De asemenea, în urma analizării apelului de proiecte și a examinării criteriilor de selecție, toate domeniile CAEN aveau aceeași probabilitate „ex-ante” de a fi finanțate. Cu toate acestea, pe baza datelor pe care Consultantul le-a colectat și pe baza analizei logit și a metodei Propensity Score Matching, se poate observa că „sectorul de servicii” a avut o probabilitate „ex-post” mai mare de a fi finanțat în

	sunt în egală măsură eligibile spre a primi finanțarea, nu se favorizează un anumit domeniu. Probabil că s-a încercat o legătură cu constatarea conform căreia beneficiarii activi în domeniul construcțiilor au fost mai afectați de criza economică și, deci, mai susceptibili în a renunța la proiect.	cadrul DMI 4.3. Acest aspect poate fi explicat pe baza mai multor factori. Unul dintre aceștia este reprezentat de faptul că sectorul construcțiilor a fost afectat de criza economică mai mult decât sectorul serviciilor. Ca urmare, firmele din sectorul construcțiilor ar putea fi considerate ca fiind mai puțin „dispușe” să investească decât celelalte microîntreprinderi din cauza condițiilor economice generale.
6	Pag. 76 – penultimul paragraf – referințe la alte categorii de întreprinderi decât micro (mici, mijlocii, mari)	Variabilele dummy cuprinse în estimările Regression Discontinuity Design nu se referă la alte tipuri de firme. Modelul se referă la clasificarea pe categorii a microîntreprinderilor (micro-micro, micro-mici, micro-medii, micro-mari), deja utilizate în metoda Propensity Score Matching.
7	Pag. 82 – mesaje cheie – bullet 2 – neconcordanță între valorile menționate la cele 2 apeluri	Consultanții au operat modificările în cadrul versiunii consolidate a Raportului de Evaluare, versiunea parțială, în cadrul secțiunii 4.6 „O comparație a impactului apelului 1 și 2 asupra variației ocupării forței de muncă în perioada 2010-2012”.
8	Pag. 83 – „variația ocupării forței de muncă crește proporțional odată cu creșterea grantului...” – aceasta este în primul rând o condiție specifică schemei de finanțare: conform grilei de evaluare, se acordă un punctaj mai	Consultanții au oferit mai multe detalii despre acest aspect în cadrul secțiunii 4.6 „O comparație a impactului apelului 1 și 2 asupra variației ocupării forței de muncă în perioada 2010-2012”. Pentru a exemplifica mai detaliat acest lucru, Consultantul precizează că variația ocupării forței de muncă crește proporțional odată cu creșterea grantului numai în cazul apelului de proiecte nr. 1, în timp ce în cadrul apelului nr. 2 variația forței de muncă crește puțin mai mult decât proporțional. Acest rezultat confirmă în special regulile de

	mare dacă, în funcție de nivelul grantului solicitat, se creează mai multe locuri de muncă. Observația din raport poate cel mult să confirme respectarea acestui principiu al acordării finanțării.	selecție, dar cu o diferență pentru proiectele cu valori mari ale grantului între apel de proiecte nr. 1 și apelul nr. 2 (a se vedea secțiunea din dreapta figurii 11).
9	pag. 88 – primul paragraf + unde mai este cazul – de înlocuit „procedura (...) de audit” cu „procedura (...) de evaluare și selecție”	Consultanții sunt în totalitate de acord cu această recomandare și au operat modificările corespunzătoare.
10	Anexa II – necorelare valori între tabelul 17 și 18 – numărul total corect de proiecte depuse în apelul 1 este 777 (iar în regiunea Vest - 79)	Anexa II a fost actualizată.
11	Anexa XI – procedurile de aplicare – bullet 4 - de completat pct. 2 cu verificarea eligibilității	Consultanții sunt în totalitate de acord cu această recomandare și au operat modificările în cadrul Anexei XI a Raportului de Evaluare, versiunea parțială.

INDEX TABELE

<i>Tabel nr. 1</i>	Apelul de proiecte nr. 1 din Raportul de evaluare (2011).....	6
<i>Tabel nr. 2</i>	Apel de proiecte nr. 1 - Analiza efectuată de echipa de evaluare (2014).....	7
<i>Tabel nr. 3</i>	Apel de proiecte nr. 1 – Durata etapelor procesului de selecție a proiectelor	8
<i>Tabel nr. 4</i>	Balanța comerțului internațional, milioane Lei.....	12
<i>Tabel nr. 5</i>	Principalele piețe ale comerțului internațional (%), 2012	13
<i>Tabel nr. 6</i>	Dispersia PIB-ului regional la nivelul Nuts-3	16
<i>Tabel nr. 7</i>	Structura ocupării forței de muncă (%), după principalele sectoare economice	18
<i>Tabel nr. 8</i>	Rata ocupării forței de muncă (%) în regiunile din România	19
<i>Tabel nr. 9</i>	Numărul mediu de angajați în funcție de mărimea întreprinderii, în 2008 și 2011	19
<i>Tabel nr. 10</i>	Numărul de întreprinderi în funcție de mărimea lor, în perioada 2008-2012	20
<i>Tabel nr. 11</i>	Valoarea Adăugată Brută la nivel regional în România (VABR) în 2011, mld Lei	21
<i>Tabel nr. 12</i>	Utilizarea TIC în România.....	22
<i>Tabel nr. 13</i>	Numărul întreprinderilor din România, în funcție de numărul de angajați, în anul 2012	24
<i>Tabel nr. 14</i>	Numărul de microîntreprinderi și procentul (%) acestora din totalul înregistrat anual, la nivelul regiunilor de dezvoltare	25
<i>Tabel nr. 15</i>	Evoluția în timp a densității microîntreprinderilor	27
<i>Tabel nr. 16</i>	Distribuția microîntreprinderilor în anul 2012, în funcție de numărul de unități	29
<i>Tabel nr. 17</i>	Distribuția microîntreprinderilor în anul 2012, în funcție de cifra de afaceri (mil. lei)	31
<i>Tabel nr. 18</i>	Tabloul de Bord privind Inovarea Regională în perioada 2007 - 2013.....	37
<i>Tabel nr. 19</i>	Populația regională și ponderea populației urbane	48
<i>Tabel nr. 20</i>	Lista codurilor CAEN aferente domeniilor de activitate eligibile în cadrul DMI 4.3.	55
<i>Tabel nr. 21</i>	Studii de evaluare și metode corespondente.....	59
<i>Tabel nr. 22</i>	Variabile de rezultate analizate în cadrul studiilor contrafactuale	61
<i>Tabel nr. 23</i>	O selecție a studiilor de evaluare în contextul românesc	62
<i>Tabel nr. 24</i>	Documentele privind politicile de dezvoltare și evaluări	63
<i>Tabel nr. 25</i>	Beneficiari și non-beneficiari	65
<i>Tabel nr. 26</i>	Beneficiari și non-beneficiari pe regiune	65

<i>Tabel nr. 27</i>	Beneficiari și non-beneficiari în funcție de deținerea unei adrese web	65
<i>Tabel nr. 28</i>	Beneficiari și non-beneficiari în funcție de sexul administratorului microîntreprinderii	66
<i>Tabel nr. 29</i>	Beneficiari și non-beneficiari în funcție de sectorul de activitate	66
<i>Tabel nr. 30</i>	Beneficiari și non-beneficiari după vechimea firmei în momentul aplicării	66
<i>Tabel nr. 31</i>	Beneficiari și non-beneficiari după vechimea (pe categorii) firmei în momentul aplicării	66
<i>Tabel nr. 32</i>	Model 1 de estimare	67
<i>Tabel nr. 33</i>	Model 2 de estimare	69
<i>Tabel nr. 34</i>	Model 3 de estimare	70
<i>Tabel nr. 35</i>	Model 4 de estimare	71
<i>Tabel nr. 36</i>	Model 5 de estimare	72
<i>Tabel nr. 37</i>	Model 6 de estimare	73
<i>Tabel nr. 38</i>	Eșantionul contractelor selectate pentru analiză	74
<i>Tabel nr. 39</i>	Apelul 1 și Apelul 2 pe regiuni	75
<i>Tabel nr. 40</i>	Apelul 1 și Apelul 2 pe sectoare	75
<i>Tabel nr. 41</i>	Punctajul pentru Apelul 1 și Apelul 2	75
<i>Tabel nr. 42</i>	Grant în Lei pentru Apelul 1 și Apelul 2	75
<i>Tabel nr. 43</i>	Matricea corelației variabilelor	76
<i>Tabel nr. 44</i>	Comparație între apeluri: modelul 1	76
<i>Tabel nr. 45</i>	Comparația apelurilor: modelul 2	78
<i>Tabel nr. 46</i>	Comparația apelurilor: model 3	80
<i>Tabel nr. 47</i>	Definire eșantion DDR	83
<i>Tabel nr. 48</i>	Sinteza statisticilor privind diferența medie de ocupare a forței de muncă	83
<i>Tabel nr. 49</i>	Numărul mediu de angajați – grupuri	84
<i>Tabel nr. 50</i>	Model de regresie cu punctaj	84
<i>Tabel nr. 51</i>	Modelul de regresie cu variabila dummy tratament	85
<i>Tabel nr. 52</i>	Model de regresie cu două variabile explicative	86
<i>Tabel nr. 53</i>	Estimarea impactului – model cu două variabile explicative	86
<i>Tabel nr. 54</i>	Estimarea impactului – model cu variabila interacțiune	87
<i>Tabel nr. 55</i>	Estimarea impactului – modelul cu interacțiuni	87
<i>Tabel nr. 56</i>	Estimarea impactului – abordarea regresiei locale	89
<i>Tabel nr. 57</i>	Beneficiari și non-beneficiari	168
<i>Tabel nr. 58</i>	Beneficiari și non-beneficiari pe regiuni	168
<i>Tabel nr. 59</i>	Beneficiari și non-beneficiari funcție de adresă web	168
<i>Tabel nr. 60</i>	Beneficiari și non-beneficiari după genul proprietarului microîntreprinderii	168
<i>Tabel nr. 61</i>	Beneficiari și non-beneficiari după sectorul de activitate	168

<i>Tabel nr. 62</i>	Beneficiari și non-beneficiari după vechimea firmei la momentul aplicării.....	169
<i>Tabel nr. 63</i>	Beneficiari și non-beneficiari după vechimea (pe categorii) firmei la momentul aplicării.....	169
<i>Tabel nr. 64</i>	Dimensiunea firmei calculată după numărul de angajați echivalenți cu normă întreagă în anul 2007.....	169
<i>Tabel nr. 65</i>	Date pentru analiza counterfactuală	170
<i>Tabel nr. 66</i>	Statistici sumare ale variabilei rezultat	170
<i>Tabel nr. 67</i>	Diferența variabilei rezultat – grupuri nepotrivite.....	170
<i>Tabel nr. 68</i>	Rezultatele modelului logic	171
<i>Tabel nr. 69</i>	Estimarea impactului prin diferite metode.....	172

INDEX FIGURI

Figura nr. 1	PIB pe cap de locuitor în SPC, 2009	11
Figura nr. 2	Exporturile, importurile și balanța comerțului internațional în tranzacțiile de bunuri	13
Figura nr. 3	Evoluția PIB-ului pe cap de locuitor în 2000-2010	14
Figura nr. 4	PIB pe cap de locuitor (SPC): UE 28, România și regiunile acesteia	15
Figura nr. 5	PIB pe cap de locuitor (RON), pe județe, 2011	17
Figura nr. 6	Învățământul secundar și terțiar superior (2011)	23
Figura nr. 7	Numărul microîntreprinderilor pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2008-2012	26
Figura nr. 8	Cunoaștere și inovare în România și în UE 27	36
Figura nr. 9	Firme cu o creștere rapidă versus firme cu o creștere în parametri normali, 2010	39
Figura nr. 10	Cheltuieli de cercetare și dezvoltare ca procent din PIB, 2009	40
Figura nr. 11	Variabilitate internă de competitivitate între regiunea capitalei și restul regiunilor, 2013	41
Figura nr. 12	Indexul Competitivității Regionale, 2013	42
Figura nr. 13	Provocări privind resursele energetice, în perspectiva 2020	45
Figura nr. 14	Proгноza economică pentru România, 2014	46
Figura nr. 15	Rata de schimb valutar Euro-Ron 2005-2014	47
Figura nr. 16	Ponderea populației în vârstă de 65 de ani și peste (2010)	49
Figura nr. 17	Schimbări previzionate în structura populației în perioada 2005-2050 – scenarii	50
Figura nr. 18	Accesibilitatea multimodală potențială, 2006	52
Figura nr. 19	Procesul prin care sunt identificate nevoile rezultate din analiza SWOT	54
Figura nr. 20	Variația ocupării forței de muncă și valoarea grantului	68
Figura nr. 21	Variația ocupării forței de muncă în funcție de mărimea microîntreprinderilor la nivelul anului 2008	69
Figura nr. 22	Cuartilele variației ocupării forței de muncă și ale variației cifrei de afaceri	71
Figura nr. 23	Comparație între apeluri: graficul a patru variabile combinate	77
Figura nr. 24	Comparație între sectoare: graficul a patru variabile combinate	79
Figura nr. 25	Relația dintre variația ocupării forței de muncă și grant (log)	81
Figura nr. 26	Variația ocupării forței de muncă și grantul (log): compararea apelurilor	81
Figura nr. 27	Variații și punctaje ale ocupării forței de muncă	85

Figura nr. 28	Variații și punctaje ale ocupării forței de muncă – modelul cu interacțiuni.....	88
Figura nr. 29	Variații și punctaje ale ocupării forței de muncă – regresie polinomială ponderată la nivel local	88
Figura nr. 30	Variația ocupării forței de muncă – abordarea regresiei locale	90
Figura nr. 31	Criterii de selecție	142
Figura nr. 32	Grila pentru interviuri și studii de caz.....	143